МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ З МЕТОДИКОЮ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта

013 Початкова освіта
Код та найменування спеціальності

Факультет дошкільної та початкової освіти

Автори:
Д.філ. в гал.осв., доцент Паршук С.М.
Викладач Тарасюк А.М.

Миколаїв 2017-2018 н.р.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

1. Витяги з ОКХ, ОПП спеціальності;
2. Навчальна програма дисципліни;
3. Робоча навчальна програма дисципліни;
4. Програми навчальної, технологічної і професійної практик;
5. Засоби діагностики навчальних досягнень студентів;
6. Навчальні-наочні посібники, технічні засоби навчання тощо;
7. Конспект лекцій з дисципліни;
8. Комплекс контрольних робіт (ККР) для визначення залишкових знань з дисципліни, завдань для змістовно-модульних контрольних робіт;
9. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять;
10. Завдання на курсові та дипломні проекти;
11. Контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять, завдання для заліків.
12. Питання до екзаменаційних білетів, екзаменаційні білети;
13. Методичні рекомендації та розробки викладача;
14. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;
15. Методичні матеріали щодо виконання контрольних робіт для заочної форми навчання;
16. Інші матеріали.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної роботи _____ Н. І. Василькова

28 серпня 2017 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ З МЕТОДИКОЮ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта

013 Початкова освіта
Код та найменування спеціальності

Факультет дошкільної та початкової освіти

Миколаїв – 2017

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Паршук Світлана Миколаївна, доцент кафедри початкової освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.
Тарасюк Анастасія Миколаївна, викладач кафедри початкової освіти.

Програму схвалено на засіданні кафедри початкової освіти
Протокол від «28» серпня 2017 року №1

Завідувач кафедри початкової освіти _____ (Якименко С. І.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією факультету дошкільної та початкової освіти

Протокол від «28» серпня 2017 року № 1
Голова навчально-методичної комісії _____ (Курчатова А. В.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від «28» серпня 2017 року № 12
Голова навчально-методичної комісії університету_____(Василькова Н. І.)

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Трудове навчання з методикою» складена Паршук С.М., Тарасюк А.М. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ступеня бакалавра спеціальності 013 Початкова освіта, освітня програма: Початкова освіта. Дошкільна освіта.; Початкова освіта. Практична психологія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: процес навчання освітньої галузі «Технології» (Трудове навчання з практикумом).

Міждисциплінарні зв'язки: «Педагогіка», «Інноваційні технології в освіті», «Методика навчання образотворчого мистецтва», «Вікова психологія».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: розвиток особистості через залучення студентів до засвоєння теоретичної інформації та практичної роботи з різними матеріалами, вивчення засобів праці, формування конструктивного підходу до вирішення трудових завдань і навчання безпеки праці, підготувати студентів до викладання методики трудового навчання у початкових класах.

Завдання курсу: на основі досвіду виконання технологічних операцій з обробки паперу, тканини, пластичних та природних матеріалів, металів, дроту, деревини вміти забезпечувати на уроках та в позакласної діяльності формування доступних уявлень про виробництво і технології, місце декоративно-ужиткового мистецтва у повсякденному житті, виробничому процесі, досліджувати традиційні ремесла різних народів, місцеві ремесла: вишивання, витинанку, гончарство, фарбування та ін..

- Орієнтуючись на знання та уміння з обробки паперу, картону, тканини, пластичних та природних матеріалів, дроту, деревини забезпечувати необхідні умови для поєднання інтелектуального, фізичного і соціального розвитку учнів у трудовій і конструктивно-технологічній діяльності, враховуючи інтереси та нахили дітей, вміти забезпечувати організацію творчої конструктивно-перетворювальної діяльності в позаурочний час: на заняттях продовженого дня, в гуртках, клубах.

- На основі отриманих учнями знань та практичного досвіду з самообслуговування в побутовій праці під час проведення навчальних занять та в позаурочній діяльності формувати у них досвід та навички самообслуговування, вміння доглядати за одягом, взуттям, сервірувати стіл, працювати з побутовою технікою, прибирати робоче місце, здійснювати дрібний ремонт книг, іграшок, знарядь праці та інш.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

І. Загальнопредметні:

- здатність використовувати, узагальнювати та аналізувати інформацію, ставити цілі і знаходити шляхи їх досягнення у галузі початкової освіти в умовах постійних змін у суспільстві; здатність до застосування різноманітних методів наукового дослідження, уміння використовувати їх у професійній діяльності початкової школи;. формулювати думку з використанням наукових термінів;

- здатність логічно, правильно, аргументовано і чітко будувати усне та письмове мовлення, володіти навичками ведення дискусії і полеміки;

- здатність самостійно добирати і опрацьовувати історичні та наукові документи, науково-популярні і довідкові джерела; порівнювати інформацію з різних джерел; узагальнювати і критично оцінювати історичні та наукові факти, аналізувати й узагальнювати історичні та інші події, явища, визначати їх суть, причинно-наслідкові зв'язки між ними; виділяти основне, об'єктивне і суб'єктивне; робити висновки та узагальнення;

- здатність працювати з інформацією в глобальних комп'ютерних мережах з метою реалізації завдань початкової освіти;

- здатність з повагою та дбайливо ставитися до історичної спадщини і культурних традицій, толерантно сприймати соціальні і культурні відмінності у суспільстві.

ІІ. Фахові:

- здібність до самооцінки та здатності до самостійного навчання, що дозволятиме майбутнім учителям початкової школи продовжувати навчання в академічному і професійному середовищі як під час навчання у ВНЗ, так і після отримання диплома про вищу освіту;

- вміння оперувати сукупністю теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення;

- свідомо користуватися методами та принципами художнього виховання, володіти особливостями діяльності вчителя на уроках мистецтва, новими концепціями художнього виховання та поліхудожнього розвитку, знати структурні особливості різних типів уроків мистецтва за його жанром, володіти навичками роботи з різними художніми матеріалами та техніками;

- готовність до володіння найефективнішими методами формування ключових компетентностей молодших школярів (продуктивні, частково-пошукові, проблемні та інтерактивні);

- користуватися методами та принципами художнього виховання, володіти новими Концепціями художнього виховання та полікультурного розвитку молодших школярів, володіти навичками роботи з різними матеріалами та техніками.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин/5 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1. Робота з папером і картоном.

Тема 1. ***Вступ до предмету. Техніка «Орігамі».***

Історія виникнення паперу. Види паперу, функціональні властивості паперу. Технологія виготовлення паперу сьогодення. Призначення паперу, фактури паперу та види обробка паперу. Фізичні властивості паперу.

Розмічування і вимірювання на папері. Графічні види робіт. Шаблон, трафарет, штамп, як засоби облегшення робіт з папером та іншими

матеріалами.

Використання паперу в практиці трудового навчання у початковій освіті. Техніка «Орігамі». Перегинання і складання як основна складова у створенні виробів у техніці «орігамі». Методика навчання учнів виготовленню виробів у техніці «орігамі». Основні базові форми.

Тема 2. ***Витинанка.***

Паперові об'ємні фігури. Послідовність дій під час виготовлення паперових об'ємних фігур. Створення симетричних силуетних композицій вирізуванням паперу. Технологія різання паперу. Витинанка як вид декоративно-прикладного мистецтва. З історії витинанки. Види витинанок та послідовність створення витинанки. Симетрія й асиметрія у композиційних вирізуваннях. Дзеркальна (осьова) симетрія. Правила вирізування й техніка безпеки при роботі.

Тема 3. ***Аплікація як вид зображальної діяльності. Мозаїка з паперу.***

Аплікація як вид зображальної діяльності та її роль у трудовому навчанні. З історії аплікації. Види аплікаційних робіт (предметна, сюжетна, декоративна). Декоративна аплікація: геометричні та рослинні візерунки і орнаменти. Матеріали і обладнання для аплікаційних робіт. Етапи створення аплікаційних виробів. Створення сюжетних аплікацій за видуманим сюжетом, за змістом казки. Методика навчання учнів створенню аплікацій. Аплікація - головний вид роботи з папером. Види аплікації за змістом. Композиційні та кольорові особистості тематичної аплікації. Методика вироблення складної тематичної аплікації. Українські мотиви в аплікаціях. Орнамент. Мозаїка як вид декоративного мистецтва. Різновиди мозаїки. Торцювання. Методика створення мозаїки з паперу.

Кредит 2 Робота з тканиною та волокнистими матеріалами.

Тема 4. ***Робота з текстильними волокнами та нитками.***

Історія виникнення тканини. Види тканин та волокон і аналіз їх властивостей. Організація робочого місця, робоча поза при шитті. Інструменти та обладнання для роботи з текстильними волокнами та нитками в початкових класах. Крій та шиття вручну швейних виробів з прямими зрізами. З'єднання деталей ручними швами. Види ручних швів. Пришивання ґудзиків, гачків. Різні призначення видів тканин для виконання різних форм роботи. Види роботи з тканинами та волокнистими матеріалами. Аплікація з тканини.

Тема 5. ***Вишивка – один з видів народного мистецтва.***

Оздоблення виробів вишивкою. Вишивка – один з видів народного мистецтва. Види швів і орнаментів української вишивки. Регіональні особливості української вишивки. Інструменти, пристосування і матеріали для роботи над вишивкою. Техніка і методика виконання швів. Ознайомлення учнів з художніми виробами місцевих майстрів народної вишивки. Методика навчання учнів ручному вишиванню. Техніка безпеки при роботі над вишивкою.

Тема 6. ***Українська народна іграшка – давній вид декоративного мистецтва.***

Українська народна іграшка – давній вид декоративного мистецтва. Історія виникнення і розвитку української народної іграшки. Значення української народної іграшки у вихованні дітей. Види української народної іграшки. Лялька – мотанка, як родинний оберіг. З історії виникнення ляльки – мотанки. Етапи та послідовність роботи над лялькою. М'яка іграшка. Послідовність роботи над м'якою іграшкою. Техніка безпеки при роботі.

Кредит 3. Робота з різними матеріалами.

Тема7. ***Пластичні матеріали, їх види та властивості.***

Види та властивості пластичних матеріалів. Художнє конструювання з пластичних матеріалів. Пластилін в навчанні художньої праці. Матеріали, інструменти й приладдя для роботи з пластиліном. Техніка безпеки. Технології формування окремих частин виробу з пластиліну. Методика навчання школярів створенню виробів з пластиліну. Вироби з солоного тіста. Глина в навчанні художньої праці. Види глини для практичних робіт. Інструменти прилади для роботи з глиною. Техніка безпеки. Підготовка глини до роботи (подрібнення, очистка, відмочування, замішування). Способи формоутворення виробів з глини: конструктивний, пластичний, литво, штамповка, формування різних фігур поверхні й нанесення рельєфного декору. Етапи і послідовність виготовлення виробів з глини. Гончарство як один з видів декоративно-прикладного мистецтва. Методика навчання простих виробів з глини.

Методика роботи із пап'є-маше у початкових класах. Ознайомлення з технікою пап'є – маше. Матеріали та інструменти. Процес та послідовність виготовлення виробів із пап'є – маше.

Тема 8. ***Робота з бісером.***

З історії виникнення бісеру. Види виробів з бісеру. Матеріали для роботи з бісером. Техніка виконання виробів з бісеру. Послідовність виготовлення плоских виробів з бісеру. Послідовність виготовлення об'ємних виробів технікою бісероплетіння .

Тема 9. ***Робота із сучасними штучними матеріалами. Природні матеріали.***

Властивості штучних матеріалів: пластик, поролон, синтепон, вата. Пластмаси й поролон у виробництві та побуті. Види виробів із сучасних штучних матеріалів. Послідовність виготовлення простих виробів із використанням пластику, поролону, синтепону, вати. Дріт, його властивості. Виготовлення виробів і сувенірів із дроту.

Природні матеріали у трудовому навчанні. Види природних матеріалів, їх специфічні особливості та властивості. Природоохоронна заготівля природних матеріалів, зберігання та підготовка до роботи. Інструменти, допоміжні матеріали для роботи з природними матеріалами. Конструювання художніх виробів із природних матеріалів. Методика ознайомлення школярів з природоохоронною заготівлею природних матеріалів. Створення декоративних виробів із листя. Особливості рослинних форм. Загальне поняття про композицію. Аплікація з окремих рослинних форм (предметна, сюжетна, орнаментна аплікація). Послідовність дій та безпека праці під час виготовлення виробів із природних матеріалів.

Кредит 4. Теоретичні питання методики трудового навчання у початкових класах.

Тема 10. ***Предмет і зміст методики трудового навчання в початкових класах.***

Предмет і зміст навчальної дисципліни, її методологічні основи.

Сучасні концепції трудового навчання молодших школярів.

Трудове навчання як засіб формування творчо активної особистості дитини. Розвиваючий характер трудового навчання в початкових класах. Психолого – фізіологічні основи формування трудових дій, умінь і навичок. Створення позитивної емоційної атмосфери у процесі учіння, забезпечення компонентів психологічного комфорту.

Зміст трудового навчання в початкових класах у відповідності до Державного стандарту загальної початкової освіти, освітньої галузі «Технологія».

Тема 11. ***Специфіка змісту, форм і методів трудового навчання.***

Методи та прийоми, класифікація методів навчання та умови їх відбору для використання на уроках (з врахуванням розвитку самостійності та творчої активності учнів). Методи словесного повідомлення та закріплення технічних відомостей (пояснення, розповідь, бесіда).

Методи активізації пізнавальної діяльності учнів.

Методи демонстрації, їх характеристика та класифікація. Демонстрація предметів, що вивчаються. Демонстрація натуральних та умовних зображень (плакатів, рисунків на дошці, креслень, технічних карт та ін.) Демонстрація прийомів роботи та вимоги до неї.

Методи практичної роботи учнів. Дидактичні основи формування трудових вмінь та навичок. Вступний інструктаж, його види, методи проведення. Навчання учнів планування своєї праці та здійснення самоконтролю.

Поточний інструктаж та методика його проведення. Розвиток самоконтролю учнів у процесі виконання ними роботи. Підведення підсумків роботи та заключний Інструктаж.

Перевірка та оцінка знань, вмінь та навичок. Вимоги до оцінки знань, вмінь та навичок. Облік знань та вмінь учнів. Самоконтроль учнів.

Тема 12. ***Обладнання та організація робочого місця учителя, учнів.***

Формування в учнів знань про елементарні прийоми роботи з використанням інструментів і пристроїв для обробки різних матеріалів, умінь безпечного користування ними.

Мотиви створення робочої кімнати для уроків трудового навчання початкових класах. Санітарно – гігієнічні вимоги до робочої кімнати та її обладнання, робочого місця учні та вчителя. Ергономічні вимоги до організації робочих місць учнів. Організація робочих місць учнів при роботі з різними матеріалами.

Кредит 5. Методичні питання методики трудового навчання у початкових класах.

Тема 13. ***Структура уроку трудового навчання у початковій школі.***

Підготовка та проведення занять трудового навчання. Попередня підготовка та планування занять. Підбір виробів для виготовлення. Складання календарно-тематичного плану. Зміст безпосередньої підготовки вчителя до уроку та складання плану-конспекту уроку. Проведення уроків (з'ясування теми та мети уроку, організація роботи учнів, розвиток їх самостійності у навчанні та ін.) Процес виховання на уроці. Аналіз уроків.

Урок як основна форма трудового навчання. Типи уроків, особливості їх побудови. Форми організації праці учнів на уроках трудового навчання (фронтальна, ланкова, індивідуальна, з розподілом праці, поточна), їх характеристики та умови застосування. Методика проведення профорієнтаційної роботи з учнями на уроках трудового навчання.

Тема 14. ***Екскурсія в трудовому навчанні.***

Екскурсія як форма організації навчання. Екскурсії, передбачені програмою трудового навчання в початкових класах. Вивчення виробничого оточення. Вибір об'єктів для проведення екскурсії їх попереднє вивчення. Планування і проведення екскурсії та підготовка до неї учнів. Організація учнів на екскурсію, керівництво їх пізнавальною діяльністю. Підведення підсумків екскурсії. Основні завдання екскурсії: поглиблення і розширення політехнічних та художньо-прикладних знань та умінь одержаних на уроках, задоволення запитів та технічних інтересів учнів, подальший розвиток творчої ініціативи, розвиток смаку до технічної та художньо-конструкторської творчості.

Тема 15. ***Позаурочна робота з трудового навчання і виховання.***

Позакласна робота з трудового навчання. Завдання та особливості організації позакласної роботи. Зміст і організація позаурочної роботи з трудового навчання і виховання учнів початкових класів: індивідуальна, гурткова і масова робота і ознайомлення дітей з технікою, виробництвом, працею дорослих; зустрічі з представниками різних професій, раціоналізаторами і винахідниками; майстрами декоративно - ужиткового мистецтва, художніх промислів, організація і відвідування виставок. Керівництво позаурочною роботою учнів.

3. Рекомендована література

Базова

1. «Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання».

2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.

3. Денисенко Л.І. Азбука домашнього господарювання. - Київ: А.С.К., 2002.

4. Веремійчик І.М. Майструй і твори. 3 клас - Київ.: Освіта, 1998.

5. Міщенко І.Т. Трудове навчання в 1-2 класах. – Київ: Радянська школа, 1990.

6. Міщенко І.Т. Трудове навчання в 3 класі. – Київ: Радянська школа, 1988.

7. Божко Л.М.. Виховання дитячої уяви у художніх образах.. - Київ: 1997.

8. Барбара Рейд Обыкновенный пластилин. Основы художественного ремесла. - М.: АСТ-ПРЕСС, 1999.

9. Витоки творчості. Розробки уроків та позакласних заходів з розвитку творчих здібностей учнів: Посібник. - Донецьк: Стакер, 1998.

10. Черныш И.В. Поделки из природных материалов. Основы художественного ремесла. - М.: АСТ-ПРЕСС, 1999.

11. Черныш И.В. Удивительная бумага. Основы художественного ремесла. - М.: АСТ-ПРЕСС, 1999.

12. Чидзиива Хидеяки Гармония цвета: Руководство по созданию цветовых комбинаций / Хидеяки Чидзиива; Пер. с англ. *И.А.* Бочарова. - М.: ООО «Издательство Астрель», 2003.

13. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.

14. Хорунжий В.І. Практичні роботи в навчальних майстернях. – Київ: Вища школа, 1989.

15. Трач С.К. Трудове навчання: Альбом – посібник. 1-4 клас. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007.

Допоміжна

1. Аппликации из соломки / Г. И. Перевертень. – М.: АТС; Донецк: Сталкер, 2006. – 14 с.

2. Афонькин С.Ю., Афонькина Е.Ю. Все об оригами. – СПб:ООО «СЗКЕО», 2008. – 272с.

3. Бельтюкова Н.Б. Папье-маше: Игрушки и подарки. – М.: «РИПОЛ КЛАССИК»; СПб.: «Валери СПД», 2001. – 112 с.

4. Забавні саморобки з пластиліну. – Донецьк: Вид-во СКІФ, 2007. – 64с.

5. Карпова С.О. Флористика. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 40 с.

6. М’які іграшки: Ілюстроване видання. – Харків: Торнадо, 2006.- 96 с.

7. Мельник В.М. Мистецтво витинанки та аплікації: Навчальний посібник - Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 256 с.

8. Хорунжий В.І., Пономаренко Н.В. Трударик: Практичний матеріал для уроків трудового навчання та позакласної роботи з молодшими школярами. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 96 с.

9. Джина Кристанини, Вилма Страбелло. Роскошные цветы. Вяжем крючком/Пер.с итал. – М.: Издательская группа «Контент», 2011. – 48 с.; цв. ил.

10. Ращупкина С.Ю. Вышитые пейзажи. Цветы и деревья вышитые крестиком / С.Ю. Ращупкина – М.: РИПОЛ класик, 2011.

11. Вірко О.В. Фігурки тварин з бісеру. – Донецьк: СКІФ, 2009.

12. Ирвин Бобби. Коврики, подушки, корзинки и другие изделия для дома. Плетение из ткани. – Харьков, 2011.

13. Йенс – Хельге Дамен. Волшебные цветы – оригами. – Харьков, 2012.

14. Горшкова М.В. Вышивка крестом. Новые идеи. – Харьков, 2012.

15. Е.Вирко. Объемные цветы в украшениях и аксесуарах из бисера. – Донецк, 2011.

16. Е.Вирко. Браслеты из бисера. – Донецк, 2012.

17. М.Каптаноглу. Вышиваем бисером, нитями, золотом. – Харьков, 2012.

18. Д.Дженкинс. Трехмерный квиллинг: объемные фігурки из бумажных лент. – Чебоксары, 2012.

19. О.Вірко. Ікони з бісеру. – Донецьк, 2007.

20. Е.В. Вирко. Деревья из бисера. – Донецк, 2012.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання: контрольні роботи, поточне тестування, самостійні роботи.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної роботи

_____ Н. І. Василькова

28 серпня 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ З МЕТОДИКОЮ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта

013 Початкова освіта
Код та найменування спеціальності

Факультет дошкільної та початкової освіти

2017 – 2018 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Трудове навчання з методикою» для студентів спеціальності 013 Початкова освіта.

Розробник: Паршук Світлана Миколаївна, доцент кафедри початкової освіти, кандидат педагогічних наук, доцент _____(Паршук С.М.).
Тарасюк Анастасія Миколаївна, викладач кафедри початкової освіти_____ (Тарасюк А.М.).

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови і літератури
Протокол № 1 від «28» серпня 2017 р.
Завідувач кафедри _____ (Якименко С. І.)
«28» серпня 2017 р.

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень (ступінь)</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 5</td><td>Галузь знань 01 Освіта</td><td colspan="2" rowspan="2">Нормативна</td></tr>
<tr><td>Спеціальність
013 Початкова освіта</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Загальна кількість годин – 150 год.</td><td rowspan="6"></td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>1</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>1/2</td><td>1/2</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>10/6</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="10">Тижневих годин для денної форми навчання: 1,7/1,2

Тижневих годин для заочної форми навчання: 0,6</td><td rowspan="10">Ступінь
бакалавр</td><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>20/14</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>60/40</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2" rowspan="4">Вид контролю: екзамен</td></tr>
</table>

Примітка.
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 150 год.: 50 год. – аудиторні заняття, 100 год. – самостійна робота (33% / 67%).

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: розвиток особистості через залучення студентів до засвоєння теоретичної інформації та практичної роботи з різними матеріалами, вивчення засобів праці, формування конструктивного підходу до вирішення трудових завдань і навчання безпеки праці, підготувати студентів до викладання методики трудового навчання у початкових класах.

Завдання курсу: на основі досвіду виконання технологічних операцій з обробки паперу, тканини, пластичних та природних матеріалів, металів, дроту, деревини вміти забезпечувати на уроках та в позакласної діяльності формування доступних уявлень про виробництво і технології, місце декоративно-ужиткового мистецтва у повсякденному житті, виробничому процесі, досліджувати традиційні ремесла різних народів, місцеві ремесла: вишивання, витинанку, гончарство, фарбування та ін..

- Орієнтуючись на знання та уміння з обробки паперу, картону, тканини, пластичних та природних матеріалів, дроту, деревини забезпечувати необхідні умови для поєднання інтелектуального, фізичного і соціального розвитку учнів у трудовій і конструктивно-технологічній діяльності, враховуючи інтереси та нахили дітей, вміти забезпечувати організацію творчої конструктивно-перетворювальної діяльності в позаурочний час: на заняттях продовженого дня, в гуртках, клубах.
- На основі отриманих учнями знань та практичного досвіду з самообслуговування в побутовій праці під час проведення навчальних занять та в позаурочній діяльності формувати у них досвід та навички самообслуговування, вміння доглядати за одягом, взуттям, сервірувати стіл, працювати з побутовою технікою, прибирати робоче місце, здійснювати дрібний ремонт книг, іграшок, знарядь праці та інш.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

І. Загальнопредметні:

- здатність використовувати, узагальнювати та аналізувати інформацію, ставити цілі і знаходити шляхи їх досягнення у галузі початкової освіти в умовах постійних змін у суспільстві; здатність до застосування різноманітних методів наукового дослідження, уміння використовувати їх у професійній діяльності початкової школи;. формулювати думку з використанням наукових термінів;
- здатність логічно, правильно, аргументовано і чітко будувати усне та письмове мовлення, володіти навичками ведення дискусії і полеміки;
- здатність самостійно добирати і опрацьовувати історичні та наукові документи, науково-популярні і довідкові джерела; порівнювати інформацію з різних джерел; узагальнювати і критично оцінювати історичні та наукові факти, аналізувати й узагальнювати історичні та інші події, явища, визначати їх суть, причинно-наслідкові зв’язки між ними; виділяти основне, об’єктивне і суб’єктивне; робити висновки та узагальнення;
- здатність працювати з інформацією в глобальних комп'ютерних мережах з метою реалізації завдань початкової освіти;

- здатність з повагою та дбайливо ставитися до історичної спадщини і культурних традицій, толерантно сприймати соціальні і культурні відмінності у суспільстві.

ІІ. Фахові:

- здібність до самооцінки та здатності до самостійного навчання, що дозволятиме майбутнім учителям початкової школи продовжувати навчання в академічному і професійному середовищі як під час навчання у ВНЗ, так і після отримання диплома про вищу освіту;

- вміння оперувати сукупністю теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення;

- свідомо користуватися методами та принципами художнього виховання, володіти особливостями діяльності вчителя на уроках мистецтва, новими концепціями художнього виховання та поліхудожнього розвитку, знати структурні особливості різних типів уроків мистецтва за його жанром, володіти навичками роботи з різними художніми матеріалами та техніками;

- готовність до володіння найефективнішими методами формування ключових компетентностей молодших школярів (продуктивні, частково-пошукові, проблемні та інтерактивні);

- користуватися методами та принципами художнього виховання, володіти новими Концепціями художнього виховання та полікультурного розвитку молодших школярів, володіти навичками роботи з різними матеріалами та техніками.

2. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Робота з папером і картоном.

Тема 1. ***Вступ до предмету. Техніка «Орігамі».***

Історія виникнення паперу. Види паперу, функціональні властивості паперу. Технологія виготовлення паперу сьогодення. Призначення паперу, фактури паперу та види обробка паперу. Фізичні властивості паперу.

Розмічування і вимірювання на папері. Графічні види робіт. Шаблон, трафарет, штамп, як засоби облегшення робіт з папером та іншими матеріалами.

Використання паперу в практиці трудового навчання у початковій освіті. Техніка «Орігамі». Перегинання і складання як основна складова у створенні виробів у техніці «орігамі». Методика навчання учнів виготовленню виробів у техніці «орігамі». Основні базові форми.

Тема 2. ***Витинанка.***

Паперові об’ємні фігури. Послідовність дій під час виготовлення паперових об’ємних фігур. Створення симетричних силуетних композицій вирізуванням паперу. Технологія різання паперу. Витинанка як вид декоративно-прикладного мистецтва. З історії витинанки. Види витинанок та послідовність створення витинанки. Симетрія й асиметрія у композиційних вирізуваннях. Дзеркальна (осьова) симетрія. Правила вирізування й техніка безпеки при роботі.

Тема 3. ***Аплікація як вид зображальної діяльності. Мозаїка з паперу.***

Аплікація як вид зображальної діяльності та її роль у трудовому навчанні. З історії аплікації. Види аплікаційних робіт (предметна, сюжетна, декоративна). Декоративна аплікація: геометричні та рослинні візерунки і орнаменти. Матеріали і обладнання для аплікаційних робіт. Етапи створення аплікаційних виробів. Створення сюжетних аплікацій за видуманим сюжетом, за змістом казки. Методика навчання учнів створенню аплікацій. Аплікація - головний вид роботи з папером. Види аплікації за змістом. Композиційні та кольорові особистості тематичної аплікації. Методика вироблення складної тематичної аплікації. Українські мотиви в аплікаціях. Орнамент. Мозаїка як вид декоративного мистецтва. Різновиди мозаїки. Торцювання. Методика створення мозаїки з паперу.

Кредит 2 Робота з тканиною та волокнистими матеріалами.

Тема 4. ***Робота з текстильними волокнами та нитками.***

Історія виникнення тканини. Види тканин та волокон і аналіз їх властивостей. Організація робочого місця, робоча поза при шитті. Інструменти та обладнання для роботи з текстильними волокнами та нитками в початкових класах. Крій та шиття вручну швейних виробів з прямими зрізами. З'єднання деталей ручними швами. Види ручних швів. Пришивання ґудзиків, гачків. Різні призначення видів тканин для виконання різних форм роботи. Види роботи з тканинами та волокнистими матеріалами. Аплікація з тканини.

Тема 5. ***Вишивка – один з видів народного мистецтва.***

Оздоблення виробів вишивкою. Вишивка – один з видів народного мистецтва. Види швів і орнаментів української вишивки. Регіональні особливості української вишивки. Інструменти, пристосування і матеріали для роботи над вишивкою. Техніка і методика виконання швів. Ознайомлення учнів з художніми виробами місцевих майстрів народної вишивки. Методика навчання учнів ручному вишиванню. Техніка безпеки при роботі над вишивкою.

Тема 6. ***Українська народна іграшка – давній вид декоративного мистецтва.***

Українська народна іграшка – давній вид декоративного мистецтва. Історія виникнення і розвитку української народної іграшки. Значення української народної іграшки у вихованні дітей. Види української народної іграшки. Лялька – мотанка, як родинний оберіг. З історії виникнення ляльки – мотанки. Етапи та послідовність роботи над лялькою. М'яка іграшка. Послідовність роботи над м'якою іграшкою. Техніка безпеки при роботі.

Кредит 3. Робота з різними матеріалами.

Тема7. ***Пластичні матеріали, їх види та властивості.***

Види та властивості пластичних матеріалів. Художнє конструювання з пластичних матеріалів. Пластилін в навчанні художньої праці. Матеріали, інструменти й приладдя для роботи з пластиліном. Техніка безпеки. Технології формування окремих частин виробу з пластиліну. Методика навчання школярів створенню виробів з пластиліну. Вироби з солоного тіста. Глина в навчанні художньої праці. Види глини для практичних робіт. Інструменти прилади для

роботи з глиною. Техніка безпеки. Підготовка глини до роботи (подрібнення, очистка, відмочування, замішування). Способи формоутворення виробів з глини: конструктивний, пластичний, литво, штамповка, формування різних фігур поверхні й нанесення рельєфного декору. Етапи і послідовність виготовлення виробів з глини. Гончарство як один з видів декоративно-прикладного мистецтва. Методика навчання простих виробів з глини.

Методика роботи із пап'є-маше у початкових класах. Ознайомлення з технікою пап'є – маше. Матеріали та інструменти. Процес та послідовність виготовлення виробів із пап'є – маше.

Тема 8. ***Робота з бісером.***

З історії виникнення бісеру. Види виробів з бісеру. Матеріали для роботи з бісером. Техніка виконання виробів з бісеру. Послідовність виготовлення плоских виробів з бісеру. Послідовність виготовлення об'ємних виробів технікою бісероплетіння .

Тема 9. ***Робота із сучасними штучними матеріалами. Природні матеріали.***

Властивості штучних матеріалів: пластик, поролон, синтепон, вата. Пластмаси й поролон у виробництві та побуті. Види виробів із сучасних штучних матеріалів. Послідовність виготовлення простих виробів із використанням пластику, поролону, синтепону, вати. Дріт, його властивості. Виготовлення виробів і сувенірів із дроту.

Природні матеріали у трудовому навчанні. Види природних матеріалів, їх специфічні особливості та властивості. Природоохоронна заготівля природних матеріалів, зберігання та підготовка до роботи. Інструменти, допоміжні матеріали для роботи з природними матеріалами. Конструювання художніх виробів із природних матеріалів. Методика ознайомлення школярів з природоохоронною заготівлею природних матеріалів. Створення декоративних виробів із листя. Особливості рослинних форм. Загальне поняття про композицію. Аплікація з окремих рослинних форм (предметна, сюжетна, орнаментна аплікація). Послідовність дій та безпека праці під час виготовлення виробів із природних матеріалів.

Кредит 4. Теоретичні питання методики трудового навчання у початкових класах.

Тема 10. ***Предмет і зміст методики трудового навчання в початкових класах.***

Предмет і зміст навчальної дисципліни, її методологічні основи.

Сучасні концепції трудового навчання молодших школярів.

Трудове навчання як засіб формування творчо активної особистості дитини. Розвиваючий характер трудового навчання в початкових класах. Психолого – фізіологічні основи формування трудових дій, умінь і навичок. Створення позитивної емоційної атмосфери у процесі учіння, забезпечення компонентів психологічного комфорту.

Зміст трудового навчання в початкових класах у відповідності до Державного стандарту загальної початкової освіти, освітньої галузі «Технологія».

Тема 11. ***Специфіка змісту, форм і методів трудового навчання.***

Методи та прийоми, класифікація методів навчання та умови їх відбору для використання на уроках (з врахуванням розвитку самостійності та творчої активності учнів). Методи словесного повідомлення та закріплення технічних відомостей (пояснення, розповідь, бесіда).

Методи активізації пізнавальної діяльності учнів.

Методи демонстрації, їх характеристика та класифікація. Демонстрація предметів, що вивчаються. Демонстрація натуральних та умовних зображень (плакатів, рисунків на дошці, креслень, технічних карт та ін.) Демонстрація прийомів роботи та вимоги до неї.

Методи практичної роботи учнів. Дидактичні основи формування трудових вмінь та навичок. Вступний інструктаж, його види, методи проведення. Навчання учнів планування своєї праці та здійснення самоконтролю.

Поточний інструктаж та методика його проведення. Розвиток самоконтролю учнів у процесі виконання ними роботи. Підведення підсумків роботи та заключний Інструктаж.

Перевірка та оцінка знань, вмінь та навичок. Вимоги до оцінки знань, вмінь та навичок. Облік знань та вмінь учнів. Самоконтроль учнів.

Тема 12. ***Обладнання та організація робочого місця учителя, учнів.***

Формування в учнів знань про елементарні прийоми роботи з використанням інструментів і пристроїв для обробки різних матеріалів, умінь безпечного користування ними.

Мотиви створення робочої кімнати для уроків трудового навчання початкових класах. Санітарно – гігієнічні вимоги до робочої кімнати та її обладнання, робочого місця учні та вчителя. Ергономічні вимоги до організації робочих місць учнів. Організація робочих місць учнів при роботі з різними матеріалами.

Кредит 5. Методичні питання методики трудового навчання у початкових класах.

Тема 13. ***Структура уроку трудового навчання у початковій школі.***

Підготовка та проведення занять трудового навчання. Попередня підготовка та планування занять. Підбір виробів для виготовлення. Складання календарно-тематичного плану. Зміст безпосередньої підготовки вчителя до уроку та складання плану-конспекту уроку. Проведення уроків (з'ясування теми та мети уроку, організація роботи учнів, розвиток їх самостійності у навчанні та ін.) Процес виховання на уроці. Аналіз уроків.

Урок як основна форма трудового навчання. Типи уроків, особливості їх побудови. Форми організації праці учнів на уроках трудового навчання (фронтальна, ланкова, індивідуальна, з розподілом праці, поточна), їх характеристики та умови застосування. Методика проведення профорієнтаційної роботи з учнями на уроках трудового навчання.

Тема 14. ***Екскурсія в трудовому навчанні.***

Екскурсія як форма організації навчання. Екскурсії, передбачені програмою трудового навчання в початкових класах. Вивчення виробничого

оточення. Вибір об'єктів для проведення екскурсії їх попереднє вивчення. Планування і проведення екскурсії та підготовка до неї учнів. Організація учнів на екскурсію, керівництво їх пізнавальною діяльністю. Підведення підсумків екскурсії. Основні завдання екскурсії: поглиблення і розширення політехнічних та художньо-прикладних знань та умінь одержаних на уроках, задоволення запитів та технічних інтересів учнів, подальший розвиток творчої ініціативи, розвиток смаку до технічної та художньо-конструкторської творчості.

Тема 15. ***Позаурочна робота з трудового навчання і виховання.***

Позакласна робота з трудового навчання. Завдання та особливості організації позакласної роботи. Зміст і організація позаурочної роботи з трудового навчання і виховання учнів початкових класів: індивідуальна, гурткова і масова робота і ознайомлення дітей з технікою, виробництвом, працею дорослих; зустрічі з представниками різних професій, раціоналізаторами і винахідниками; майстрами декоративно - ужиткового мистецтва, художніх промислів, організація і відвідування виставок. Керівництво позаурочною роботою учнів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви кредитів і тем	*Денна форма навчання*				*Заочна форма навчання*			
	Кількість годин				Кількість годин			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	пр	ср		л	пр	ср
Кредит 1. Робота з папером і картоном.								
Тема 1. Вступ до предмету. Техніка «Орігамі».	9	2	2	5	**7**	**2**		5
Тема 2. Витинанка.	8	2	2	5	**10**			10
Тема 3. Аплікація як вид зображальної діяльності. Мозаїка з паперу.	13		2	10	**5**			5
Всього за 1 кредит	30	4	6	20				
Кредит 2. Робота з тканиною та волокнистими матеріалами.								
Тема 4. Робота з текстильними волокнами та нитками.	8	2	2	4	**7**	**2**		5
Тема 5. Вишивка – один з видів народного мистецтва.	13	2	2	10	**10**			10
Тема 6. Українська народна іграшка – давній вид декоративного мистецтва.	9		2	6	**5**			5
Всього за 2 кредит	30	4	6	20				
Кредит 3. Робота з різними матеріалами.								
Тема 7. Пластичні матеріали, їх	10		4	5	**10**			10

види та властивості.		2						
Тема 8. Робота з бісером.	8		2	5	**5**			5
Тема 9. Робота із сучасними штучними матеріалами. Природні матеріали.	12		2	10	**5**			5
Всього за 3 кредит	30	2	8	20				
Кредит 4. Теоретичні питання методики трудового навчання у початкових класах.								
Тема 10. Предмет і зміст методики трудового навчання в початкових класах.	11	2	2	8	**6**		2	4
Тема 11. Специфіка змісту, форм і методів трудового навчання.	11		2	8	**10**			10
Тема 12. Обладнання та організація робочого місця учителя, учнів.	8		2	6	**10**			10
Всього за 4 кредит	30	2	6	22				
Кредит 5. Методичні питання методики трудового навчання у початкових класах.								
Тема 13. Структура уроку трудового навчання у початковій школі.	14	2	4	8	**12**	2		10
Тема 14. Екскурсія в трудовому навчанні.	9	2	2	6	**12**		2	10
Тема 15. Позаурочна робота з трудового навчання і виховання.	7		2	4	**10**			10
Всього за 5 кредит	30	4	8	18				
Усього годин:	**150**	**16**	**34**	**100**	**138**	**6**	**8**	**114**

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Робота з папером і картоном.	
1.	Вступ до предмету. Техніка «Орігамі».	2
2.	Витинанка як вид декоративно-прикладного мистецтва.	2
3.	Мозаїка з паперу. Техніка «торцювання».	2
	Кредит 2. Робота з тканиною та волокнистими матеріалами.	
4.	Робота з текстильними волокнами та нитками.	2
5.	Вишивка – один з видів народного мистецтва.	2
6.	Лялька – мотанка, як родинний оберіг.	2
	Кредит 3. Робота з різними матеріалами.	

7.	Методика роботи із пап'є-маше у початкових класах.	2
8.	Прийоми виготовлення виробів з пластиліну.	2
9.	Робота з бісером.	2
10.	Робота із сучасними штучними матеріалами.	2
	Кредит 4. Теоретичні питання методики трудового навчання у початкових класах.	
11.	Предмет і зміст методики трудового навчання в початкових класах.	2
12.	Специфіка змісту, форм і методів трудового навчання.	2
13.	Обладнання та організація робочого місця учителя, учнів.	2
	Кредит 5. Методичні питання методики трудового навчання у початкових класах.	
14.	Структура уроку трудового навчання у початковій школі.	2
15.	Методика проведення уроку трудового навчання.	2
16.	Екскурсія як форма організації навчання.	2
17.	Позаурочна робота з трудового навчання і виховання учнів початкових класів.	2
	Разом:	**34**

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Робота з папером і картоном.	
1.	Види паперу та картону. Аплікація як вид образотворчого мистецтва.	5
2.	Методика застосування молодшими школярами шаблонів, штампів, трафаретів.	5
3.	Паперові об’ємні фігури. Виготовлення паперових квітів об’ємної форми.	10
	Кредит 2. Робота з тканиною та волокнистими матеріалами.	
5.	Аплікація з тканини.	4
6.	Вишивка хрестиком.	10
7.	М’яка іграшка та її оздоблення декоративними швами, ґудзиками, кольоровим папером.	6
	Кредит 3. Робота з різними матеріалами.	
8.	Солоне тісто. Виготовлення сюжетної композиції з пластиліну.	5
9.	Декоративне панно з різних матеріалів.	5
10.	Виготовлення новорічної поробки зі штучних матеріалів.	5
11.	Робота з природнім матеріалом (аплікація проста, об’ємна).	5
	Кредит 4. Теоретичні питання методики трудового навчання у початкових класах.	

12.	Стан і перспективи методики трудового навчання у сучасній педагогічній науці.	8
13.	Специфіка змісту, форм і методів трудового навчання.	8
14.	Структура і зміст програми з трудового навчання для початкової школи. Аналіз діючих підручників.	6
	Кредит 5. Методичні питання методики трудового навчання у початкових класах.	
15.	Конспект уроку трудового навчання у початковій школі.	8
16.	Інструкційна картка виробу. Інструктаж у трудовому навчанні.	4
17.	Екскурсія з трудового навчання для учнів початкової школи.	8
18.	Заняття в гуртках та інших творчих об'єднаннях для молодших школярів у позаурочний час.	6
	Разом:	**100**

6. Методи навчання

- організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності (дослідницькі, частково-пошукові, проблемно-інформаційні, репродуктивні пояснювально-ілюстративні);
- стимулювання й мотивації навчальної діяльності (вимога, роз'яснення, дискусії, емоційні ситуації тощо);
- словесні, наочні, практичні(майстер-класи з виготовлення творчих робіт); теоретико-емпіричні.

7. Методи контролю

Контрольна робота, усне опитування, творчі роботи, перевірка конспектування лекцій, першоджерел, виконання самостійних робіт, рефератів, мультимедійні презентації.

8. Розподіл балів, які отримують студенти
І семестр

Поточне тестування та самостійна робота											Накопичувальні бали/ Сума
	Кредит 1			Кредит 2			Кредит 3				пмк
	Т1	Т2	Т3	Т1	Т2	Т3	Т1	Т2	Т3		
Практичні заняття	30			30			30				
Самостійна робота (включно контрольні роботи)	70			40			40				
				КР1 – 30			КР2 – 30				
Усього	**100**			**100**			**100**				**300**

ІІ семестр

Поточне тестування та самостійна робота							Іспит	Накопичувальні бали/ Сума
	Кредит 4			Кредит 5				
	Т10	Т11	Т12	Т13	Т14	Т15		
Практичні заняття	5	10	5	5	10	5		
Самостійна робота (включно контрольні роботи)	40			20				200
				КР1 - 20				
Усього	**60**			**60**			**80**	**200**

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

9. Методичне забезпечення

1) Навчально-методичний комплекс.

10. Рекомендована література

1. «Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання».

2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.

3. Денисенко Л.І. Азбука домашнього господарювання. - Київ: А.С.К., 2002.

4. Веремійчик І.М. Майструй і твори. 3 клас - Київ.: Освіта, 1998.

5. Міщенко І.Т. Трудове навчання в 1-2 класах. – Київ: Радянська школа, 1990.

6. Міщенко І.Т. Трудове навчання в 3 класі. – Київ: Радянська школа, 1988.

7. Божко Л.М.. Виховання дитячої уяви у художніх образах.. - Київ: 1997.

8. Барбара Рейд Обыкновенный пластилин. Основы художественного ремесла. - М.: АСТ-ПРЕСС, 1999.

9. Витоки творчості. Розробки уроків та позакласних заходів з розвитку творчих здібностей учнів: Посібник. - Донецьк: Стакер, 1998.

10. Черныш И.В. Поделки из природных материалов. Основы художественного ремесла. - М.: АСТ-ПРЕСС, 1999.

11. Черныш И.В. Удивительная бумага. Основы художественного ремесла. - М.: АСТ-ПРЕСС, 1999.

12. Чидзиива Хидеяки Гармония цвета: Руководство по созданию цветовых комбинаций / Хидеяки Чидзиива*;* Пер. с англ. *И.А.* Бочарова. - М.: ООО «Издательство Астрель», 2003.

13. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.

14. Хорунжий В.І. Практичні роботи в навчальних майстернях. – Київ: Вища школа, 1989.

15. Трач С.К. Трудове навчання: Альбом – посібник. 1-4 клас. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007.

Допоміжна

1. Аппликации из соломки / Г. И. Перевертень. – М.: АТС; Донецк: Сталкер, 2006. – 14 с.

2. Афонькин С.Ю., Афонькина Е.Ю. Все об оригами. – СПб:ООО «СЗКЕО», 2008. – 272с.

3. Бельтюкова Н.Б. Папье-маше: Игрушки и подарки. – М.: «РИПОЛ КЛАССИК»; СПб.: «Валери СПД», 2001. – 112 с.

4. Забавні саморобки з пластиліну. – Донецьк: Вид-во СКІФ, 2007. – 64с.

5. Карпова С.О. Флористика. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 40 с.

6. М’які іграшки: Ілюстроване видання. – Харків: Торнадо, 2006.- 96 с.

7. Мельник В.М. Мистецтво витинанки та аплікації: Навчальний посібник - Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 256 с.

8. Хорунжий В.І., Пономаренко Н.В. Трударик: Практичний матеріал для уроків трудового навчання та позакласної роботи з молодшими школярами. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 96 с.

9. Джина Кристанини, Вилма Страбелло. Роскошные цветы. Вяжем крючком/Пер.с итал. – М.: Издательская группа «Контент», 2011. – 48 с.; цв. ил.

21. Ращупкина С.Ю. Вышитые пейзажи. Цветы и деревья вышитые крестиком / С.Ю. Ращупкина – М.: РИПОЛ класик, 2011.

22. Вірко О.В. Фігурки тварин з бісеру. – Донецьк: СКІФ, 2009.

23. Ирвин Бобби. Коврики, подушки, корзинки и другие изделия для дома. Плетение из ткани. – Харьков, 2011.

24. Йенс – Хельге Дамен. Волшебные цветы – оригами. – Харьков, 2012.

25. Горшкова М.В. Вышивка крестом. Новые идеи. – Харьков, 2012.

26. Е.Вирко. Объемные цветы в украшениях и аксесуарах из бисера. – Донецк, 2011.
27. Е.Вирко. Браслеты из бисера. – Донецк, 2012.
28. М.Каптаноглу. Вышиваем бисером, нитями, золотом. – Харьков, 2012.
29. Д.Дженкинс. Трехмерный квиллинг: объемные фігурки из бумажных лент. – Чебоксары, 2012.
30. О.Вірко. Ікони з бісеру. – Донецьк, 2007.
31. Е.В. Вирко. Деревья из бисера. – Донецк, 2012.

11. Інформаційні ресурси

1. http://osvita.org.ua – освітній портал – каталог освітніх ресурсів, новини освіти, вищі навчальні заклади України
2. http://school.kiev.ua/ - портал, присвячений проблемам впровадження нових технологій в галузі початкової, середньої освіти України (Інформатика, підручники, матеріали, застосування комп'ютерів на уроках математики, іноземної мови, деяка інформація з Міністерства освіти та науки України, олімпіади, періодика)
3. http://edu.ukrsat.com/ – методичні розробки, навчальні програми, бібліотеки, олімпіади.
4. http://iitzo.gov.ua/index.html - офіційний веб-сайт Інституту інноваційних технологій .
5. http://blog.kp.ua/showjournal.php?journalid=3659871&tag_name=%F6%E2%E5%F2%FB%20%E8%E7%20%F2%EA%E0%ED%E8 – методичні матеріали для роботи з тканиною.
6. http://stranamasterov.ru/ - на допомогу студентам при роботі з різними матеріалами.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ, ТЕХНОЛОГІЧНОЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ ПРАКТИК З ДИСЦИПЛІНИ

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ З МЕТОДИКОЮ

Автори:
Д.філ. в гал.осв., доцент Паршук С.М.
Викладач Тарасюк А.М.

Миколаїв 2017-2018 н.р.

Педагогічна практика є обов'язковою складовою навчального процесу в педагогічному університеті, оскільки вона передбачає практичну професійну підготовку в умовах наближених до педагогічної діяльності вчителя.

Педагогічна практика забезпечує поєднання теоретичної підготовки майбутніх вчителів початкової школи з їх практичною педагогічною діяльністю в умовах загальноосвітніх навчальних закладів, сприяє формуванню творчого відношення до педагогічної діяльності, визначає ступінь його практичної підготовки та рівень педагогічної майстерності. Крім того, сприяє закріпленню психолого-педагогічних та методичних знань з дидактики, теорії виховання, загальної, вікової та педагогічної психології та інших фахових дисциплін.

Педагогічна практика має на меті:

1) навчити студентів творчо використовувати в педагогічній діяльності вчителя технологій та класного керівника теоретичні знання і практичні вміння, набуті в процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін, окремих методик і спеціальних дисциплін та застосовувати їх на практиці;

2)формування в студентів вмінь організовувати навчально-виховний процес у загальноосвітній школі та в інших типах навчально-виховних закладах (гімназіях, ліцеях, коледжах тощо);

3) виховувати у студентів інтерес до педагогічної діяльності, сформувати навички самоосвітньої творчої діяльності та застосування отриманих знань у практичній педагогічній діяльності.

Завдання практики:

• застосовування знань та умінь, набутих під час вивчення методик та дисциплін психолого-педагогічного циклу в професійній діяльності;

• закріплення, поглиблення та збагачення психолого-педагогічних та спеціальних знань з різних предметів, використання їх при розв'язанні конкретних педагогічних завдань;

• формування у студентів педагогічних умінь та навичок, які сприяють розвитку професійних якостей особистості вчителя; • формування у студентів навичок організації виховної роботи з дітьми, спираючись на знання з психології, педагогіки та фізіології, враховуючи індивідуальні особливості школярів;

• підготовка студентів до проведення в початковій школі занять із застосуванням активних та інтерактивних методів навчання і виховання;

• виконання функцій класного керівника в учнівських колективах, проведення індивідуальної роботи з учнями;

• виховання стійкого інтересу до професії вчителя, потреби в педагогічній самоосвіті, виробленні творчого підходу до педагогічної діяльності;

• ознайомлення з сучасним станом навчально-виховної роботи в початковій школі.

Педагогічна практика забезпечує початковий професійний досвід та соціально-професійну адаптацію майбутнього вчителя початкової школи. В процесі проходження практики студент має можливість безпосередньо спостерігати за роботою вчителів, адже їх досвід роботи має важливе значення для формування особистості майбутнього педагога.

Формування і вдосконалення професійних умінь та навичок – процес, що триває упродовж усього періоду навчання у вищому навчальному закладі, а в подальшому, у ході самостійної професійної діяльності. Виходячи з цього, діяльність студентів повинна поступово ускладнюватися відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня, мети і завдань підготовки на кожному етапі професійної підготовки, рівня загального розвитку й індивідуальних особливостей. Педагогічна практика проводиться по закінченню вивчення основних фахових дисциплін, що створює умови для виконання студентами в період педпрактики конкретних завдань, безпосередньо пов'язаних із теоретичними курсами: проведення психологічних та педагогічних досліджень в класах, аналіз структури та змісту документації школи, розробка характеристики на учня на основі вивчення його особистої справи, бесід та спостережень тощо. Студенти під час практики виконують обов'язки помічників класного керівника навчального закладу, де проходить практика, у відповідності з індивідуальним планом роботи.

З курсу «Трудове навчання з методикою» педагогічною практикою передбачено відвідування та аналіз уроків, розробка та проведення власного уроку.

АНАЛІЗ ВІДВІДАННОГО УРОКУ

1. Матеріал уроку

- відповідність теми уроку вимогам навчальної програми,
- зв'язок теми уроку /дидактичний та логічний/ з попередніми та наступними уроками,
- оцінка змісту навчального матеріалу з точки зору корекційно–розвивальних завдань – чи дозволяє підібраний матеріал, впливати на пізнавальну діяльність у емоційно-вольову моторну сферу учнів,
- доступність матеріалу з точки зору:
- змісту,
- обсягу,
- пізнавальних можливостей учнів,
- відповідальність матеріалу завданням формування знань, учнів та навичок,
- оцінка ілюстративного матеріалу ще використовувався на уроці як додатковий засіб навчання та розвитку,
- відповідність домашнього завдання темі та межі уроку.

2. Обладнання уроку

- наявність та підготовленість обладнання до початку заняття,
- раціональність відбору обладнання для даного уроку, його відповідність меті уроку та особливостям розвитку РВД,
- доцільність використання ТЗН на даному уроці,
- помірність у використанні наочних посібників та дидактичного матеріалу.

3. Структура уроку

- доцільність використання кожного етапу уроку,

• співвідношення та виправданість кожного етапу уроку. Забезпечення органічного зв'язку між ними та підпорядкованість дидактичним корекційно-розвивальним та виховним завданням уроку,

• логічна та дидактична завершеність уроку.

4. Корекційно – виховна робота на уроці

• доцільність прийомів, спрямованих на підсилення мотивації, подолання у деяких з них індиферентності до роботи, неадекватності поведінки,

• ефективність використання різних методів і засобів навчання та виховання ,

• необхідність організації розумових дій школярів на всіх етапах навчального процесу, виконання учнями інтелектуальних операцій /орієнтувально–дослідницьких, узагальнюючих, аналізуючих, контролюючих/, пов'язаних з вивченням завдання та його виконанням,

• корекційно–розвивальна спрямованість методів навчання та виховання. Оцінка використання цих методів,

• можливість мовної активізації школярів. Продуктивність засобів спонукання до мовної діяльності. Необхідність контролю за мовою учнів, виправлення лексико-граматичних помилок,

• виховання учнів на уроці. Засоби, що використовуються у навчальному процесі /морального, трудового, естетичного виховання учнів/,

• результативність здійснення індивідуального та диференційованого підходу до учнів на уроці.

5. Підготовленість вчителя до уроку:

• знання матеріалу уроку, вміння використовувати різноманітні методи та прийоми роботи. Використання нової наукової загально–педагогічної та спеціальної літератури,

• здатність враховувати психофізичні особливості учнів. Уміння використовувати в ході уроку заохочення та догану у відповідності з індивідуальними якостями учнів,

• характер мови вчителя /виразність, точність/,

• характер поведінки вчителя на уроці та її вплив на емоційно-вольову діяльність та поведінку учнів,

• загальна оцінка підготовленості вчителя до уроку,

6. Загальна оцінка уроку:

• продуктивність реалізації дидактичних корекційно–розвивальних та виховних завдань уроку; Характер засобів, що забезпечували розв'язання поставлених завдань,

• рівень організації діяльності та поведінки учнів на уроці,

• ефективність реалізації дидактичних принципів навчання. Результативність індивідуальної фронтальної та диференційованої роботи на уроці, Корекційно–розвиваюча спрямованість уроку в цілому та кожного з його етапів,

• одержані знання в процесі уроку. Вміння та навички, що формувалися та закріплювалися в ході уроку. Цілісність та завершеність уроку.

Орієнтована структура уроку трудового навчання в початкових класах

Структура уроку трудового навчання обумовлюється типом уроку і залежить від мети, яку ставить вчитель, змісту, матеріально-технічних умов проведення. Оскільки майже на кожному уроці праці в початкових класах зусилля вчителя спрямовані на досягнення комплексу цілей та вирішення декількох навчально-виховних завдань, найдоцільніше використовувати таку орієнтовну структуру уроку(для проведення занять в умовах робочої кімнати з трудового навчання для учнів 1-4класів):

1)Організаційна частина;

2)повідомлення теми і мети уроку;

3)аналіз зразка і його графічного зображення;

4)конструювання виробу;

5)планування трудового процесу;

6)технологічні операції, самостійна робота учнів(на цей етап відводиться 80% часу уроку);

7)оцінювання виконаної роботи і підведення підсумків.

Для втілення новітніх методичних ідей потрібен вдумливий підхід з урахуванням конкретних умов роботи з дітьми свого класу. Можливі і нестандартні розробки і підходи до структури уроку праці.

Перспективна підготовка вчителя до уроків трудового навчання

Якісна підготовка вчителя до заняття є важливою мовою ефективності здійснення початкового трудового навчання. У її процесі вирішуються кілька завдань, найголовніше з яких: перспективне планування навчальної роботи; створення умов для матеріального методичного забезпечення уроків; розробка проектів конкретних занять з визначенням їх мети, змісту, структури, форм організації діяльності учнів, методів та прийомів навчання. Робота з перспективного плану починається завчасно, наприкінці попереднього навчального року. Вона включає вибір варіантів програми з переліку діючих, детальне її опрацювання. Наступним кроком є підбір об’єктів навчальної праці, виготовлення яких дітьми забезпечить виконання програмових вимог.

Учнівські вироби повинні мати доцільність виготовлення, корисність, тобто володіти певними споживчими якостями для особистих чи громадських потреб виробників або замовників. Завершальним кроком на етапі перспективного планування навчальної роботи є складання календарно-тематичного плану, який обговорюється на методичному об'єднанні вчителів початкових класів і затверджується заступником директора школи з навчальної роботи.

Безпосередня підготовка вчителя початкових класів до уроку трудового навчання. Конспект уроку.

Безпосередня підготовка вчителя до уроку передбачає визначення його навчальної, виховної та розвивальної мети, виготовлення зразків виробів, підбір наочних посібників, проектування діяльності учнів, добір адекватних меті методів та форм організації навчання, продумування логіки та структури занять.

Навчальний компонент мети може включати ознайомлення учнів з виробництвом, застосуванням та властивостями конкретного матеріалу, з якими діти працюватимуть, формування їх доступних уявлень про працю дорослих, певні професії, техніку, ознайомлення з інструментами і правилами користування ними; формування учнів виконувати конкретні технологічні операції: розмічування , згинання, різання, монтаж; оволодіння певними загально-трудовими уміннями: планування, організацію контролю і оцінювання своєї роботи та роботи інших; формування умінь застосовувати у праці знання, отримані при вивчення інших предметів, пов'язувати свою працю з трудовими традиціями народу, працю дорослих. Виховна мета уроку може спрямовуватися на плекання в учнів позитивного ставлення до праці, повага до людей праці, виховання бережливого ставлення до продуктів, предметів і знарядь праці, прищеплення рис естетичного смаку, екологічної грамотності.

Вчитель ставить також мету розвивати у дітей основи конструкторських умінь і здібностей, елементи дизайнерського мислення, самостійності, творчість при виконанні трудових завдань,формувати нахили та інтереси, розвивати психічні процеси: увагу, пам'ять уява.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ З МЕТОДИКОЮ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта

013 Початкова освіта
Код та найменування спеціальності

Факультет дошкільної та початкової освіти

Автори:
Д.філ. в гал.осв., доцент Паршук С.М.
Викладач Тарасюк А.М.

Миколаїв 2017-2018 н. р.

Ключовим компонентом педагогічного діагностування у вищій школі є контроль, сутність якого зводиться до виявлення, вимірювання і оцінювання знань, умінь та навичок студентів на різних етапах засвоєння змісту навчальних дисциплін протягом семестру.

Контроль включає перевірку знань, умінь і навичок та їх оцінювання. Перевірка як складова контролю включає виявлення знань, умінь і навичок студентів за допомогою вимірювання протягом семестру на навчальних заняттях з урахуванням самостійної роботи студентів. Основною педагогічною функцією перевірки є забезпечення постійного зворотного зв'язку між науково-педагогічним працівником (НПП) і студентом для отримання своєчасної об'єктивної інформації про рівень засвоєння кожним студентом і групи в цілому навчального матеріалу, що вивчається, виявлення недоліків у навчальній роботі студентів і надання їм необхідної допомоги, а

Спираючись на відому науково-методичну працю, сформулюємо власне тлумачення завдань контрольних навчальних заходів, що проводяться науково-педагогічними працівниками ВНЗ III-IV рівнів акредитації в рамках педагогічної діагностики за умов кредитної системи організації навчального процесу:

• на початку вивчення будь-якої навчальної дисципліни необхідно виявити рівень знань студентами ключових змістовних модулів тих навчальних дисциплін, які забезпечують засвоєння даної дисципліни у відповідності зі структурно-логічною схемою її вивчення;

• перевірка і оцінювання рівня підготовленості студентів до кожного навчального заняття і якості засвоєння ними навчального матеріалу, що вивчається на занятті;

• перевірка розуміння студентами змістовно-логічних зв'язків елементів певного змістового модуля з іншими змістовими модулями навчальної дисципліни;

• виявлення рівня розуміння студентами ролі і місця навчальної дисципліни в системі підготовки їх за спеціальністю;

• виявлення рівня розуміння змістовно-логічних зв'язків навчальної дисципліни з раніше засвоєними навчальними дисциплінами, що її забезпечують; • перевірка і оцінювання якості засвоєння студентами кожного змістовного модуля навчальної дисципліни;

• виявлення рівня умінь студентів щодо вирішення практичних завдань на основі теоретичних положень навчальної дисципліни;

• перевірка і оцінювання отриманих студентами знань, умінь та ступеня опанування ними практичних навичок, а також розвиток теоретичного мислення в обсязі вимог програми навчальної дисципліни;

• проведення НПП самоаналізу власної педагогічної діяльності за результатами контролю якості засвоєння студентами змісту навчальної дисципліни;

• використання НПП результатів контролю якості засвоєння студентами навчальної дисципліни при наданні їм допомоги та в проведенні з ними виховної роботи.

Основними принципами організації і проведення контрольних навчальних заходів зі студентами мають бути: систематичність, індивідуальний характер, різноманітність контролю, всебічність, об'єктивність, диференційований підхід, гласність, єдність вимог, доброзичливість. Виходячи з вищевикладених принципів організації та проведення контрольних навчальних заходів, визначають конкретні види контролю.

Критеріями оцінювання з курсу

а) при усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- впевненість, емоційність та аргументованість;
- використання основної та додаткової літератури (навчально-методичних посібників для вчителя, журналів, газет для вчителя початкових класів);
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;
- якість публічно представляти розроблений матеріал;

б) при виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, систематичність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи;
- підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки, різних технічних засобів (комп'ютерів, фотоплівок, слайдів, приладів, схем тощо);
- самостійність опрацювання матеріалу, складання конспекту уроку написання звіту, реферату;
- здатність письмово представляти розроблений матеріал, творчого використання набутих знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної методико-інформатичної проблеми;
- якість опрацювання завдань.

РІВНІ ДОСЯГНЕННЯ СТУДЕНТІВ:

Високий рівень.Студент вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

Достатній рівень. Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань та вмінь для формулювання висновків, допускає несуттєві неточності.

Задовільний рівень. Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання у стандартних ситуаціях.

Низький рівень. Студент володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно.

Незадовільний рівень. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Кожну оцінку рівня досягнень студента викладач повинен аргументовано мотивувати.

ЗАСОБИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Тестування
2. Ведення конспектів
3. Творчі роботи
4. Участь у дослідно-експериментальній роботі.
5. Ведення робочих зошитів.
6. Виконання самостійної роботи
7. Виконання контрольних робіт

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ З ДИСЦИПЛІНИ
ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ З МЕТОДИКОЮ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта

013 Початкова освіта
Код та найменування спеціальності

Факультет дошкільної та початкової освіти

Автори:
Д.філ. в гал.осв., доцент Паршук С.М.

Миколаїв 2017-2018 н. р.

Лекція №1,2

Тема: ***Папір і картон – загальні відомості. Техніка «Орігамі». Аплікація як вид мистецтва. Витинанка.***

Мета: - навчальна: оволодіти знаннями про історію виникнення паперу, з видами і властивостями паперу, його призначенням;

- розвивальна: розвивати пізнавальні можливості, самостійність, працелюбство;

- виховна: виховувати професійні риси, почуття відповідальності, творче мислення.

Література:

1. «Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання». – К., 2012.

2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.

3. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.

План

1. Історія виникнення паперу. Виробництво паперу і картону.
2. Види паперу. Властивості паперу.
3. Види роботи з папером і картоном.
4. Аплікація, витинанка.

Питання для самоконтролю:

1. Де і коли був вперше винайдений папір?
2. Які види паперу ви знаєте?
3. Назвіть властивості паперу.
4. Які роботи з папером виконують учні початкової школи?
5. Що таке «аплікація», «витинанка»? Назвіть їх види.

Конспект лекційного змісту

1. Історія виникнення паперу. Виробництво паперу і картону.

Папір - це матеріал з коротких волокон рослинного походження, які тісно пов'язані між собою і з'єднані клеючими масами.

Вперше папір винайшли в Китаї на початку II ст.н. е. Але був час, коли люди писали на кам'яних і глиняних плитах, дерев'яних дощечках, кори берези папірусі, пергаменті.

В Україні перші переробні підприємства, так звані папірні, були створені у XVI ст.

Папір, що має вагу 250 г, називається ***картоном.*** Процес виготовлення тонкого картону подібний до виробництва паперу.

Папір виробляється з деревини, яку роздроблюють і розмелюють у машинах на волокно, варять у спеціальній кислоті і отримують *целюлозу.* Готову масу розводять водою, добавляють каолін, каніфольний клей. Через дрібні отвори сітці стікає вода, а паперова маса проходить між валками,

пресується, потім висушується намотується в рулони або нарізується у паперорізальній машині на формат згідно стандарту.

Товстий картон виготовляють багатошаровим, спресовуючи тонкі аркуші в мокрому стані.

Обробка паперу та сфера використання.

Процес виготовлення паперу, який використовують у наші дні, був запозичений у китайців. Дальший розвиток виробництва паперу пов'язаний появою нових машин, які замінили ручну працю. Нині папір виготовляють на паперових фабриках в основному з деревини, а також соломи, стебел кукурудзи, ганчір'я та макулатури. Всі процеси на фабриках виконуються автоматично.

Сфера застосування паперу різноманітна: поліграфії - друкування книг, зошитів, журналів, репродукцій; у техніці – як прокладний та ізоляційний матеріал; у вигляді стрічки і перфокарти – для електронно – лічильних машин і комп'ютерів, а також для фотографування, копіювання, фільтрування. Картон застосовується у різних галузях промисловості в основному як прокладний та ізоляційний матеріал.

В творчій галузі обробка паперу використовується в повну ширину своїх властивостей: папір можна складати, рвати, різати, вирізати отвори, опалювати, зминати, клеїти, фарбувати, з'єднувати з іншими матеріалами тощо.

2. Види паперу. Властивості паперу.

Папір - це пористо-капілярний тіло, доступне для проникнення повітря, вологи і поліграфічних фарб, інакше своєрідний каркас, утворений з целюлозних волокон, міцно з'єднаних між собою хімічними водневими зв'язками. Довжина волокон, з яких утворена папір, 1-2 мм при діаметрі близько 25 мкм. Простору між целюлозними волокнами - пори можуть бути частково заповнені наповнювачами (наприклад, каоліном), проклеюють речовин (наприклад, каніфоллю) і деякою кількістю вологи.

При намочуванні у воді звичайні види паперу абсолютно втрачають первісну механічну міцність, при просочення гасом або маслами міцність паперу майже не змінюється. Це переконує вас у тому, що целюлозні волокна в папері з'єднані між собою головним чином хімічними водневими зв'язками і в Щонайменше - силами Ван-дер-Ваальса і тертя. Відомо, що водневі зв'язки нечутливі до дії вуглеводнів і масел.

3. Види роботи з папером і картоном.

Важливо дуже добре знати властивості паперу і картону для того щоб вільно опанувати знаннями та навичками в трудовій діяльності. Всі види творчих робіт в трудовому навчанні виконуються різними способами за різними технологіями виконання. Роботи які об'єднують два типи паперу сам папір та картон дуже часто приймають декоративний вигляд і служать гарним оздобленням приміщень. Види робот з паперу розділяються на: робота з папером як допоміжним засобом, робота з

папером на площині, робота з папером в об'ємі, оформлювальні роботи з паперу художньо – декоративні роботи тощо.

Зупинимося на видах художньо – декоративних робіт які вивчаються з молодшими школярами в початковій освіті: витинанки, аплікації, конструювання, макетування, моделювання, тощо.

Ознайомлюючись з властивостями паперу і картону, та його особистості волокнистої будови яка дозволяє чіпляти і з'єднувати до себе все що завгодно, а за допомогою різного клею також приєднувати і металеві та пластикові елементи і частинки. І все це дає багато можливостей для створення нових творчих композицій трудового навчання у художньо – декоративному направленні.

Виграшним з'єднанням двох різних видів матеріалів для трудового навчання у початковій освіті є роботи паперу і картону з природними матеріалами. По перше папір первинно виготовлявся з деревини а природні матеріали теж мають відносини до дерев, кущів, рослин, квітів та плодів дерев та кущів.

Через такі творчі роботи діти пізнають природу та Її оточення.

Торкаються до творінь природи. Роздивляються пластичні форми і розвивають абстрактне мислення та фантазію, залучаючи природні матеріали до світу своїх іграшок і уявлень.

4. Аплікація, витинанка.

У початкових класах значне місце відводиться аплікаційним роботам як одному з доступних видів художньої творчості молодших школярів.

Аплікація – *слово «аплікація» в перекладі з латинської мови означає «накладання», це* - один з видів зображувальної техніки ДМ, в основу якої покладено накладання форм різних матеріалів і закріплення їх на іншому матеріалі, прийнятому за тло.

Аплікація - це і художні види робіт; витинанки, колажі, декоративні прикраси, новорічні іграшки, театральне знаряддя та ляльки тощо.

Аплікація може розрізнятися на види; проста, складна, змішана.

Також аплікація має жанри; портрет, пейзаж, натюрморт, тощо, а ще особисті жанри як сюжетну аплікацію, предметну аплікацію, декоративну аплікацію.

Лекція №3

Тема: **Текстильне виробництво. Крій та шиття. Українська народна вишивка. Робота з нитками, шнуром.**

Мета: навчальна: ознайомити студентів з розвитком текстильної промисловості, видами волокон, різновидом робіт у початковій школі з текстильних матеріалів, дати уявлення про волокна рослинного, тваринного та хімічного походження,;

- розвивальна: розвивати пізнавальні можливості, самостійність, працелюбство;
- виховна: виховувати зацікавленість дисципліною, прагнення отримувати нові знання самостійно.

Література:

1. «Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання». – К., 2012.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.
3. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.
4. Горшкова М.В. Вышивка крестом. Новые идеи. – Харьков, 2012.
5. Ращупкина С.Ю. Вышитые пейзажи. Цветы и деревья вышитые крестиком / С.Ю. Ращупкина – М.: РИПОЛ класик, 2011.

Питання для самоконтролю:

1. Які існують види волокон?
2. Які роботи з текстильним матеріалом виконують учні початкової школи?
3. Від чого залежить властивість тканин?

План

1. Розвиток текстильної промисловості.
2. Види текстильних волокон.
3. Види робіт з тканиною та волокнистими матеріалами.

Конспект лекційного змісту

1. Розвиток текстильної промисловості.

Відомості про розвиток текстильної промисловості. Волокнисті матеріали. Прядіння волокон. Ткацтво, крій та ручне шиття. Ремонт одягу. Шиття народного традиційного одягу.

Текстильними називаються такі матеріали і вироби, які виготовлені з натуральних і хімічних волокон. Без попередньої їх переробки в пряжу з волокон виготовляють лише вату, повсть, фетр. Серед текстильних матеріалів і виробів провідне місце за об’ємом і значенням займають тканини. Сотні років люди виробляли тканину за допомогою ручних веретен, прядок, примітивних ткацьких верстатів. І тільки у XVIII

з’явилися на світ перші ткацькі станки. Сьогодні тканини виробляються також на станках тільки з електронним обладнанням.

2. Види текстильних волокон.

Тканини є одним із видів конструкційних матеріалів і мають свої певні властивості, які залежать від толокняного складу, структури, особливостей їх обробки.

Схема «Текстильні волокна».

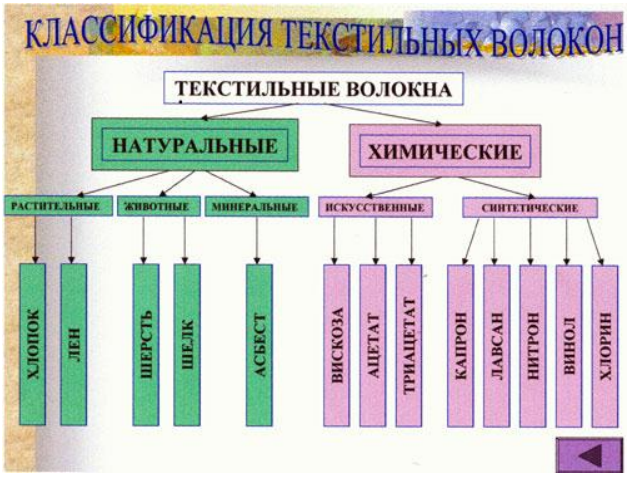

Рослинні волокна.

Найпоширенішою прядильною культурою, з якої одержують текстильні волокна є бавовник (хлопок). Його вирощували ще в 3 тис. до н.е. в Індії, Китаї. Зараз його вирощують у всіх країнах з теплим сухим кліматом: Бразилії, Киргизстані, Азербайджані, Вірменії Казахстані та ін.. Це рослина, плід якої – коробочка, в якій насіння покрите волокнами, ватою. Це волокно називають бавовною-сирцем, а ще «білим золотом» із-за високої ціни цієї продукції.

Льон – трав`яниста однолітня рослина, що має у стеблах лляне волокно у вигляді пучків. Льону є близько 200 видів, але вирощують в основному льон-довгунець.

Коноплі – висока трав`яниста рослина, у стеблах якої знаходяться волокнисті пучки, але набагато твердіші і товщі, ніж у льону. На території Київської Русі льон і коноплі почали вирощувати в X –XIII ст.. Зараз вирощують переважно льон у країнах з помірним кліматом: в Україні, Білорусі, Росії, країнах Балтії.

Волокна тваринного походження.

Із шерсті овець і кіз, кролів, верблюдів виготовляють високоякісну пряжу, яка йде на виготовлення зимових теплих речей.

Найтонший і найдорожчий натуральний шовк нам дає тутовий шовкопряд. Це великий метелик, личинка якої велика гусениця, що полюбляє харчуватись листям шовковиці (тутини). Коли гусениця виростає і обплутуючи себе, стає коконом, ці кокони розмотують і нитки йдуть на виготовлення шовку.

Хочеться відмітити, що при виробництві тканин з натуральних волокон шкоди навколишньому середовищу людина майже не надає. Сировину вона

вирощує власними силами, не шкодячи природі і лише на стадії фарбування тканин хімічними фарбниками відбуваються викиди в навколишнє середовище шкідливих відходів. Але натуральні тканини дорогі, так як на їх виробництво витрачається багато праці, часу та коштів.

Мінеральні волокна

Азбест – це мінерал (камінь), який має твердо-волокнисту будову. Волокна азбеста мають добру вогнестійкість та термостійкість, тому використовуються як технічні тканини. З азбесту виготовляють костюми для пожежників, фільтри, брезенти, технічний картон (для плотності металевих з`єднань), будівельні матеріали, добавляють до сплавів металів для ювелірних виробів. Добувають азбест в Канаді, Південно-Африканській республіці, Росії, на Кавказі, Китаї, Фінляндії, Японії.

Хімічні волокна добувають із відходів деревини, нафти, вугілля, шляхом обробки їх хімічними речовинами. Під дією високих температур з відходів утворюється однорідна прозора маса, яка захолодає, проходячи крізь сита, витягуючись у еластичні нитки.

При виробництві хімічних волокон весь процес має шкідливий вплив не тільки на навколишнє середовище, на тих людей, що працюють на їх виробництві, а і на тих, хто ці вироби використовує. Але вони дешеві, зручні, хоч і мають шкідливі властивості.

Ткацтво.

Для того, щоб виготовити тканину нам потрібні нитки, тобто пряжа. Колись із волокон різного походження люди вручну пряли нитки за допомогою веретена, а потім і прядки. Сучасні прядильні машини це роблять у тисячу разів швидше, ніж вручну. На цих машинах працюють прядильники. Люди цієї професії слідкують за роботою машини, ліквідують обриви ниток, змінюють бобіни (котушки).

Із ниток за допомогою ткацького верстата з давніх - давен виготовляли тканину. Тільки раніше це були ручні верстати, а тепер – електричні, і роботу вони виконують набагато більшу. Людина, що обслуговує ткацький верстат називається ткач. Він, як і прядильник слідкує за роботою машин.

Властивості тканин

Тип	**Властивість**	**Характеристика**
Оптичні	Блиск	Здатність відбивати світло
	Колорит	Співвідношення кольорів.
Механічні	Міцність	Здатність витримувати певне механічне навантаження.
	Зминальність	Здатність зберігати заломи
	Драпірувальність	Здатність утворити м`які складки
Гігієнічні	Гігроскопічність	Здатність вбирати вологу
	Теплозахисні властивості	Здатність зберігати тепло.
	Повітропроникність	Здатність пропускати повітря
	Пилоємкість	Здатність вбирати пил,

		забруднюваність
Технологічні	Зсідальнісь	Зменшення розмірів при замочуванні, пранні, волого-тепловій обробці
	Обсипальність ниток	Випадання ниток при обрізаних краях
	Розсунення ниток у швах	Зсування ниток у результаті розтягування або згинання тканини

Види переплетень.

При виготовленні тканини нитки основи натягуються на вали. Між нитками пролітає човник з ниткою утоку(поперечна нитка). Потім човник пролітає у зворотному напрямку. Цей процес повторюється, поки не закінчаться нитки основи. Такі переплетення ниток основи і утоку бувають різні.

Коли вони чергуються одна через одну, то це буде ***полотняне*** переплетення.

Коли поперечна нитка утоку чергується із основою одна через дві нитки - це ***саржеве*** переплетення.

Коли поперечна нитка утоку чергується одна через чотири або п`ять ниток – це ***сатинове, або атласне*** переплетення.

По краю будь-якої тканини йде ***пруг*** (кромка), яка не дає ниткам тканини обсипатись.

В залежності від виду переплетення тканини мають різні властивості.

Бавовняні і лляні тканини мають спільні властивості: вони гігроскопічні , термостійкі, досить міцні, погано драпіруються, мають значну зсідальність. Ці тканини використовують для виготовлення постільної білизни, літнього одягу.

Шерстяні тканини не тільки красиві, а й міцні, мають високі теплозахисні властивості, слабо зминаються, легко піддаються волого-тепловій обробці. Але мають недолік: високу пилоємність. З таких тканин виготовляють зимовий та демісезонний одяг, покривала, ковдри, костюми.

Шовкові тканини м`які на дотик, мають приємний блиск, високу міцність. Вони легкі, мало мнуться, добре драпіруються. З них виготовляють літній святковий одяг, дорогу постільну та нижню білизну…

Тканини з хімічних волокон мають різкий блиск, низькі теплозахисні властивості, погану гігроскопічність.Вони погано драпіруються. Але вони легкі, не мнуться, дешеві.

3.Види робіт з тканиною та волокнистими матеріалами

Практичне застосування знань і навичок трудової діяльності у роботі з тканинами та волокнистими матеріалами відображається у багатьох роботах які виготовляються з паперу; аплікація, мозаїка тощо. У початкових класах значне місце відводиться аплікаційним роботам як одному з доступних видів художньої творчості молодших школярів.

Аплікація – *слово «аплікація» в перекладі з латинської мови означає «накладання», це* - один з видів зображувальної техніки ДМ, в основу якої покладено накладання форм різних матеріалів і закріплення їх на іншому матеріалі, прийнятому за тло.

Аплікація - це і художні види робіт; витинанки, колажі, декоративні прикраси, новорічні іграшки, театральне знаряддя та ляльки тощо.

Аплікація може розрізнятися на види; проста, складна, змішана.

Також аплікація має жанри; портрет, пейзаж, натюрморт, тощо, а ще особисті жанри як сюжетну аплікацію, предметну аплікацію, декоративну аплікацію.

Тканину можливо зробити твердою засобами замочування у розчині клею з подальшим висушуванням і тоді можливі такі види робіт які ідентичні макетуванню та моделюванню. Місце макетування з картону та паперу за допомогою синтетичних матеріалів на уроках трудового навчання визначається в основному тим, що молодші школярі навчаються розуміти любу конструкцію, устрій і це важлива річ для сприйняття різного роду предметів і для пізнання навколишнього світу. Вчитель початкової освіти на уроках з праці повинен готувати дітей до конструкторської діяльності. Це значить вчити їх спостерігати, осмислювати і уявляти форму предметів, вчити проектувати і перетворювати свої припущення в різних варіантах.

Вміння складати загальну композицію у різних технік з різних матеріалів та з окремих частин в єдине ціле.

Волокнисті матеріали та тканину можна використовувати в об’ємі у техніці «Пап’є-Маше». Синтез - це поєднання в єдине ціле. Синтез технік - це поєднання у виконанні практичної роботи одразу кілько провідних технік; аплікації, «Пап’є-маше», шиття, вишивання, в’язання, конструювання тощо.

Лекція №4,5

Тема: ***Робота з різними матеріалами.***

Мета: - навчальна: розширити знання про різновиди матеріалів та особливості роботи з ними у початковій школі;

- розвивальна:розвивати вміння логічно сприймати матеріал виділити ключові моменти, розвивати активність думки;

- виховна: виховувати зацікавленість дисципліною, прагнення отримувати нові знання самостійно.

План

1. Пластичні матеріали.
2. Робота з природнім матеріалом.
3. Пласмаси, дріт. Види робіт.

Питання для самоконтролю:

1. Які пластичні матеріали ви знаєте?
2. Назвіть властивості пластиліну.
3. Опишіть етапи роботи над виробом технікою папьє-маше.
4. Як правильно підготувати природні матеріали до роботи?

Література:

1. Державний стандарт початкової освіти. Освітня галузь “Технологія“. Журн., “Початкова освіта“ №1 – 2001 р., стр. 28.

2. Веремійчик І.М., Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник. - Тернопіль: Мальва - ОСО, 2004.- 276 с

3. Хорунжий В.І., Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон, 2001. - 220 с.

4. Веремійчик І.М., Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник. - Тернопіль: Мальва - ОСО, 2004.- 276 с.

5. Хорунжий В.І., Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон, 2001. - 220 с.

6. Навчальні програми для початкової школи.

Конспект лекційного змісту

1. Пластичні матеріали.

У процесі вивчення розділу «Людина і природа» на уроках трудового навчання: технічної та художньої праці чинною програмою передбачена робота з такими пластичними матеріалами як глина і пластилін. Найчастіше для реалізації цього розділу програми вчителі почакткової школи обирають роботу з пластиліном, оскільки він є більш доступним і легким у використанні.

Пластилін - штучний пластичний матеріал, що містить у своєму складі: глину, з додаванням воску і гліцерину, жирові речовини, барвники та інпгі домішки. Його слід зберігати при кімнатній температурі, перед ліпленням пластилін розігрівають та розминають до стану пластичності.

Разом з тим цікавим матеріалом для створення об'ємних виробів є глина.

Глина - осадова порода, яка має такі властивості: у суміші з водою утворює пластичну масу, після висихання зберігає надану їй форму, після випалювання набуває твердості та міцності. Завдяки цим властивостям глину застосовують в різних галузях промисловості: будівельній, паперовій, нафтовій, гумовій та ін. За складом розрізняють такі види глини: пісні (з великим вмістом піску) та жирні (з невеликими домішками піску). Для роботи на уроках трудового навчання: технічної та художньої праці слід використовувати жирну глину, оскільки вона дуже пластична.

Глина є найкращим матеріалом для уроків трудового навчання: технічної та художньої праці, оскільки вона добре формується, довго зберігає надану їй форму, легко фарбується різними фарбами: аквареллю, гуашшю, маслом.

Оскільки пластилін не потребує попередньої підготовки, то ним часто замінюють глину. Слід пам'ятати, що ці матеріали нерівноцінні, оскільки відрізняються за властивостями, технологією обробки, використанням та призначенням.

Для роботи з пластичними матеріалами в початковій школі кожному учневі необхідно мати таке обладнання: пластмасову дощечку, склянку для води, пензлик для фарб, серветки для рук, набір стеків.

Ліплення слід завжди виконувати на пластмасовій дощечці розміром приблизно 25х25 см. Це дозволяє у процесі роботи працювати з різними сторонами виробу.

Для відображення дрібних деталей, нанесення візерунків, штрихів, заглибин необхідні стеки - спеціальні інструменти для роботи з пластичними матеріалами які мають плоский та загострений кінець, їх виготовляють з різних матеріалів - дерева, пластмаси, дроту (див. рис. 31).

Плоскою стороною зручно розділяти глину чи пластилін на шматки, наносити на площину (для виготовлення аплікації), робити заглиблення у заготовці, а загостреним кінцем наносити лінії та робити проколи.

Перед розписом виробів необхідно зробити їх поверхню гладкою. Для цього можна використати такий прийом: виріб з глини полірують змоченим водою шматочком поролону або тканини, після висихання - зачищають наждачним папером.

Розпис виробів з глини виконують пензликами, використовуючи гуаш та акварельні фарби. Отже, у процесі роботи з пластичними матеріалами слід використовувати як глину, так і пластилін, але по можливості перевагу надавати глині, оскільки вона легше піддається обробці.

Пап'є-маше називають процес виготовлення різноманітних виробів із спеціальної паперової маси, яка має ідентичну назву.

Навчання цій техніці передбачено діючою програмою з трудового навчання: технічної та художньої праці у 4 класі, при вивченні розділу«Людина і природа». Вироби з пап'є-маше, у порівнянні з глиною і пластиліном, значно легші та міцніші, їх зручніше фарбувати, надавати їм вигляду природних та побутових форм. З пап'є-маше учні початкової школи виготовляють карнавальні маски, овочі, фрукти, предмети вжитку.

У декоративно-прикладному мистецтві існує два способи пап'є-маше. За першим - вироби формують із пластичної паперової маси, до якої додають глину, крейду та інші наповнювачі. Для з'єднання компонентів такої маси використовують столярний та декстриновий клей. Готові вироби розфарбовують. В умовах початкової школи користуються іншим способом. Вироби виготовляються у такій послідовності:

- ліплять з глини або пластиліну необхідну форму;
- обклеюють форму кількома шарами паперу (перший шар - зволожений водою папір, наступні - з додаванням клею) і просушують виріб;
- розрізають предмет на дві частини, звільняють від глини та з'єднують частини смужкою паперу;
- обклеюють виріб двома шарами підготовленого паперу і просушують;
- шліфують наждачним папером та розфарбовують.

Для роботи з пап'є-маше найкраще підходить пористий папір, який легко промокає (обгортковий, газетний) та клей ПВА. Фарбувати вироби краще олійними фарбами, а для додаткового блиску можна їх покрити лаком.

Отже, робота з пап'є-маше розвиває в молодших школярів просторове мислення, виховує охайність та старанність. Під час роботи за цією технікою слід звернути увагу дітей на дотримання правил культури праці.

Підсумовуючи розгляд теми, варто відзначити, що роботу з пластичними матеріалами (глиною, пластиліном, пап'є-маше) слід включати до гурткової та позакласної роботи з трудового навчання: технічної та художньої праці. Це дозволить розширити художньо-конструктивні знання молодших школярів, удосконалити їх предметно-перетоврювальні вміння і навички у процесі виготовлення складних об'ємних виробів та сюжетних композицій.

2. **Робота з природнім матеріалом.**
3. **Пластмаси, дріт. Види робіт.**

Лекція №6

Тема: ***Предмет і зміст методики трудового навчання в початкових класах. Аналіз програми і підручників з Трудового навчання.***

Мета: -навчальна: охарактеризувати навчальний предмет, зясувати його мету, завдання та особливості вивчення у початкових класах, визначити основні навчальні результати вивчення курсу у початковій школі;

-розвивальна: розвивати вміння логічно сприймати матеріал, виділити ключові моменти, розвивати активність думки;

-виховна: пробудити в пізнавальній, творчій, трудовій діяльності прагнення до опанування основних засад педагогіки.

Основні поняття теми: Методика, методологічні основи, трудове навчання, фізичний і розумовий розвиток, естетичне і моральне виховання, психофізіологічні основи, формування трудових дій.

План

1. Мета, завдання і зміст курсу "Методика трудового навчання з практикумом у навчальних майстернях".
2. Загальні основи сучасного виробництва, його особливості. Техніко-технологічні та організаційно-економічні основи трудової діяльності людини.
3. Пропедевтика професійної орієнтації молодших школярів.
4. Соціальні, фізіологічні та психологічні засади трудового навчання дітей молодшого шкільного віку.
5. Навчання, виховання і розвиток учнів I-IV класів на уроках праці.

Питання для самоконтролю:

1. Які принципи покладені в основу програми трудового навчання молодших школярів?
2. Визначити структуру програми трудового навчання.
3. Дати характеристику змісту трудового навчання в молодших класах.

4. В чому виражається зв'язок елементарних понять предмета, знаряддя праці, процесу, результату сільськогосподарської праці в 1-4 класах?

5. Поясніть завдання методики трудового навчання і її методологічні основи.

6. Дайте коротку історичну довідку розвитку трудового навчання в Україні.

7. Сформулюйте основні завдання всебічного розвитку дитини.

8. Поясніть психофізіологічний процес формування трудових дій.

Література:

7. Державний стандарт початкової освіти. Освітня галузь “Технологія“. Журн., “Початкова освіта“ №1 – 2001 р., стр. 28.

8. Веремійчик І.М., Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник. - Тернопіль: Мальва - ОСО, 2004.- 276 с

9. Хорунжий В.І., Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон, 2001. - 220 с.

10. Веремійчик І.М., Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник. - Тернопіль: Мальва - ОСО, 2004.- 276 с.

11. Хорунжий В.І., Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон, 2001. - 220 с.

12. Навчальні програми для початкової школи.

Конспект лекційного змісту

Методика трудового навчання – це наука, яка досліджує особливості і закономірності педагогічного процесу на заняттях з праці і на основі цих закономірностей

 розробляє державні стандарти навчальних предметів освітньої галузі „Технологія”, концепції трудової підготовки молоді;

 обгрунтовує мету та завдання трудового навчання школярів загальноосвітніх шкіл з урахуванням конкретних умов сучасного етапу розвитку суспільства;

 формулює вимоги та моделює зміст навчання, розробляє програми вивчення дисциплін освітньої галузі;

 відбирає найбільш доцільні методи, прийоми і форми організації навчально-виховної роботи з праці, розробляє методичні рекомендації до вивчення окремих розділів програм, уроків, позакласних заходів тощо;

 досліджує шляхи поєднання навчання з громадсько корисною, продуктивною працею учнів;

 розробляє завдання, зміст і методи позакласної і позашкільної роботи з техніки та праці;

 проектує і перевіряє на практиці матеріальне обладнання та методичне забезпечення навчального процесу з трудового навчання.

Мета вивчення курсу – забезпечити озброєння майбутніх фахівців теоретичними знаннями та практичними уміннями і навичками, досвідом творчого вирішення завдань трудового навчання молодших школярів.

Курс передбачає ***ґрунтовну технологічну та методичну*** підготовку студентів за спеціальністю "Початкове навчання" до проведення уроків та здійснення позакласної роботи з трудового навчання в I-IV класах загальноосвітньої школи. Він включає оволодіння теоретико-методичними основами викладання предмету з опорою на засвоєння відомостей про найбільш розповсюджені матеріали, їх властивості, технологію виробництва та обробки, формування у студентів практичних умінь застосовувати найпростіші інструменти і пристосування для обробки різних матеріалів, ознайомлення з прийомами художнього конструювання виробів та виконання робіт декоративного характеру, опанування основами культури праці.

Курс спрямований на формування творчої особистості майбутнього вчителя початкової школи, який володіє системою політехнічних знань та умінь, високим рівнем трудової та художньої культури.

У широкому смислі слова під **виробництвом** розуміють всю суспільну діяльність людей: створення матеріальних цінностей, діяльність в галузі освіти, мистецтва тощо. Але життя і будь-яка діяльність людини неможлива без створення матеріальних благ у вигляді предметів споживання і засобів виробництва. Тому найчастіше, коли мова йде про виробництво, мають на увазі перш за все **матеріальне виробництво** – процес створення матеріальних благ, необхідних для існування і розвитку суспільства. У процесі виробництва люди, пов'язані між собою певними виробничими відносинами, цілеспрямовано, свідомо, за допомогою засобів виробництва пристосовують до своїх потреб речовини і предмети природи шляхом зміни їхніх форм, фізичного і хімічного складу.

Вирішальним фактором виробництва є **праця** людини, яка включає наступні елементи: власне *трудову діяльність людини, засоби праці і предмет праці.*

Трудова діяльність людини - сукупність цілеспрямованих дій, що потребують фізичної та розумової енергії і мають своїм призначенням створення матеріальних та духовних цінностей.

Предметами праці є найрізноманітніші матеріали, природні об'єкти, тобто все те, на що спрямовується трудова діяльність людини, на що вона впливає, пристосовуючи для задоволення своїх потреб. .

Як ***засоби праці*** звичайно виступають інструменти, пристрої, верстати та інші знаряддя, з допомогою яких людина діє на предмети праці.

Результатом трудової діяльності у матеріальному виробництві є ***продукт праці*** - матеріальне благо – поєднання речовин природи і праці, яке служить задоволенню потреб людини, що працює, або інших людей.

Виробництво – це перш за все взаємодія людини з природою з метою одержання матеріальних благ. Однак люди створюють їх не поодинці, а спільно, вступаючи при цьому в певні ***виробничі відносини.***

Виробництво існує на всіх ступенях розвитку людського суспільства, воно постійно перебуває в русі, в динамічних змінах. Для сучасного виробництва притаманні **глибокий поділ праці та прискорений розвиток в умовах науково-технічного прогресу.**

Визначальними проявами технічного прогресу у виробництві стали електрифікація, комплексна механізація і автоматизація, комп'ютеризація виробничих процесів, створення новітніх технологій. Усі ці процеси і явища докорінно змінюють вимоги до людини на виробництві та характер її праці. Важливого значення набувають функції контролю і регулювання, пошуку і використання інформації, управління, прийняття рішень, співпраці тощо.

Загальні основи сучасного виробництва характеризуються єдністю його основних елементів: *техніки, технології, організації та економіки.*

Техніка (гр. вправна, вміла, мистецтво, майстерність) – це сукупність знарядь виробництва, що історично розвиваються і дають можливість людству впливати на навколишню природу з метою добування матеріальних благ.

Технологія (гр. мистецтво, ремесло, наука, вчення) – сукупність знань про способи і засоби проведення виробничих процесів.

Організація – це система заходів, покликана забезпечити найбільш ефективне використання трудових і матеріальних ресурсів, підвищення продуктивності праці.

Економіка (гр. управління господарством) – це мистецтво господарювати.

Усі перелічені елементи є системоутворюючими у будь-якій сфері чи галузі виробничої діяльності людини, вони взаємопов'язані між собою, тому є підстави говорити про **єдині техніко-технологічні та організаційно-економічні основи трудової діяльності** людини, без ознайомлення з якими неможливо готувати молодь до участі у виробничих процесах та відносинах.

У початковій школі провідна роль належить ***професійній інформації,*** що передбачає ознайомлення учнів з різними професіями, суттю трудової діяльності в галузі кожної з них, вимогами цих професій до людини. Найважливіше завдання в початкових класах полягає у тому, щоб прищепити дітям працьовитість, повагу до людей праці, бажання трудитися. Державний стандарт початкової освіти, нова програма з трудового навчання орієнтують вчителя на ознайомлення учнів з професіями усіх **типів:**

людина-природа,
людина-техніка,
людина-художній образ,
людина-людина,
людина-знакові системи.

Дослідження можливостей пропедевтичної роботи з профорієнтації у початкових класах свідчать про наступні ***умови її ефективності***:

 систематичність і плановість, взаємозв'язок урочної та позакласної навчально-виховної роботи;

 постійне відслідковування індивідуальних учнівських уподобань, ставлень, стану профінформованості та відповідна диференціація виховних впливів;

 співпраця з батьками, родичами учнів;

 врахування регіональних особливостей місцевого виробництва, реальних потреб у кадрах, формування соціально-значимої мотивації учнів.

У педагогічному арсеналі класоводів з цього напряму роботи переважають екскурсії на виробничі об’єкти, зустрічі з людьми різних професій, оформлення стендів “Професії наших батьків”, де розміщені їх фотографії на робочих місцях та твори дітей відповідної тематики, написані на уроках мови. Вчителі практикують завдання на розробку емблем професій, організовують рольові ігри, конкурси, змагання, вікторини, естафети тощо.

Комплексний підхід до уроків трудового навчання визначається такими двома ознаками:

 єдністю соціального, фізіологічного, психологічного аспектів трудового навчання;

 єдністю навчальної, виховної і розвиваючої функцій процесу трудового навчання.

Трудова діяльність є головною необхідною умовою існування людського суспільства. Праця – категорія соціальна. Вона є умовою і результатом виникнення людського суспільства і розвитку самої людини. Праця школярів, поєднана з освітою, є засобом формування особистості, її соціалізації. ***Соціальний аспект*** трудового навчання полягає у тому, що воно повинно максимально сприяти наближенню соціальної мети трудової діяльності до кожного учня, підготовці до праці у сучасному суспільстві з притаманними йому особливостями виробництва (розподіл праці, наукомісткі технології тощо). У зв’язку з цим трудове навчання має націлюватися на розвиток особистості, досягнення кожним вихованцем максимально можливого рівня компетенції, необхідного для успішної побудови кар’єри, самореалізації у праці. Сьогодні для цього особливо важливо оволодіти уміннями використовувати ресурси: знаходити, організовувати, планувати, розподіляти їх для досягнення мети, бути готовим для успішної роботи з іншими людьми, уміти знаходити і використовувати інформацію, володіти різними технологіями. Основи такої підготовки закладаються саме в молодшому шкільному віці.

Фізіологічний аспект трудового навчання полягає в тому, що воно повинно сприяти фізичному розвитку дітей: зміцненню кісткової системи, укріпленню м’язів, розвитку процесів дихання, кровообігу, покращенню координації рухів, підвищенню витривалості організму. Фізичний розвиток учнів початкових класів походить особливо інтенсивно, і уроки праці мають певні можливості для сприяння цьому. М’язова робота в процесі трудової діяльності впливає на якісні функціональні зміни в клітинах, підвищує їх життєздатність, укріплює скелетну систему. У процесі трудової діяльності посилюється кровообіг і частішає дихання, воно стає глибшим, серце і легені працюють на повну потужність, відбувається інтенсивне збагачення киснем

всього організму, внаслідок чого долаються застійні явища у всіх ділянках тіла, в т.ч. у головному мозку.

Психологічний аспект вимагає, щоб трудове навчання забезпечувало розвиток особистості учня, його психічних процесів сприймання, уваги, пам'яті, мислення, уяви тощо. Експериментально доведено, що саме в молодшому шкільному віці трудова діяльність вперше стає якісно особливою стадією в розвитку мислення дитини. Це відбувається тому, що у дітей чуттєво-предметна трудова діяльність, звершуючись зовнішньо заради одержання матеріального продукту праці, одночасно стає пізнавальною, тобто понятійною. Іншими словами, саме в

цьому віці праця дітей по цілеспрямованому перетворенню природних або штучних безформенних матеріалів, об'єктів праці стає формою мислення, причому в повній і чистій його формі теоретичного мислення.

Наступна ознака комплексного підходу до уроків праці - єдність навчальної, виховної і розвивальної функцій трудового навчання.

Навчальна функція полягає в ознайомленні учнів початкових класів з елементами загальних основ сучасного виробництва (техніки, технології, організації та економіки), формуванні трудових умінь, культури праці. У процесі виконання трудових завдань знання дітей конкретизуються і уточнюються, формуються уміння творчо застосовувати їх у практичній діяльності. Трудове навчання стає засобом формування активної і творчої особистості дитини.

Виховна функція навчального процесу вимагає формування в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до трудової діяльності, до людей праці, бережливого ставлення до предметів, засобів, продуктів праці, здійснення екологічного, економічного, естетичного, морального, фізичного виховання дітей. У ході виконання трудової діяльності в учнів гартуються моральні якості, організованість, охайність, дисципліна, товариська взаємодопомога, підприємливість тощо. Методично правильно організована праця виховує волю і впевненість у своїх силах, пробуджує ініціативу, стимулює творчість, великий вплив справляє на формування у школярів почуття обов'язку, відповідальності за доручену справу. Успішне виконання роботи дає їм моральне задоволення, сприяє хорошому настрою, адекватній самооцінці.

Розвивальна функція трудового навчання повинна реалізуватися у всебічному розвитку розумових здібностей дітей, їх конструктивного технічного мислення, художніх смаків тощо. Уроки праці мають гармонійно забезпечувати і фізичний, і розумовий розвиток молодших школярів.

В цілому уроки трудового навчання у початковій школі мають педагогічний смисл тільки тоді, коли у комплексі розвивають **розум** (знання, інтелект), **руки** (уміння), **серце** (емоції) і **душу** (ставлення, цінності) кожної дитини.

Лекція №7

Тема: ***Методи трудового навчання. Інструктаж у трудовому навчанні.***

Мета: -навчальна: охарактеризувати методи трудового навчання у початкових классах (усні словесні методи, демонстраційні методи, практичні методи);

-розвивальна: розвивати вміння логічно сприймати матеріал, виділити ключові моменти, розвивати активність думки;

-виховна: пробудити в пізнавальній, творчій, трудовій діяльності прагнення до опанування основних засад педагогіки.

Основні поняття теми: методи і прийоми навчання, методичне забезпечення, класифікація методів трудового навчання методика, трудове навчання.

План

1. Поняття про прийоми і методи навчання.
2. Класифікація методів трудового навчання.
3. Характеристика методів, що визначаються за джерелами інформації.
4. Дотримання на уроках трудового навчання основних принципів навчання.

Питання для самоконтролю:

1. Дати визначення методу і прийому навчання.
2. Назвати напрямки класифікації методів трудового навчання.
3. Дати характеристику усних словесних методів навчання.
4. За яких умов демонстраційні методи навчання забезпечують найкращий результат у навчанні учнів?
5. Які вимоги ставляться до вправ як методу трудового навчання?
6. Дати характеристику методів формування пізнавальних інтересів на уроці.
7. Пояснити особливості інструктажу та вимоги до нього.

Література:

1. Державний стандарт початкової освіти. Освітня галузь “Технологія“. Журн., “Початкова освіта“ №1 – 2001 р., стр. 28.
2. Веремійчик І.М., Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник. - Тернопіль: Мальва - ОСО, 2004.- 276 с
3. Хорунжий В.І., Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон, 2001. - 220 с.
4. Веремійчик І.М., Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник. - Тернопіль: Мальва - ОСО, 2004.- 276 с.
5. Хорунжий В.І., Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон, 2001. - 220 с.
6. Навчальні програми для початкової школи.

Конспект лекційного змісту

1. Поняття про прийоми і методи навчання.

Під методами трудового навчання розуміють способи спільної роботи учителя і учнів, в процесі якої досягається засвоєння учнями знань, формування умінь і навичок, виховання загальнолюдського відношення до праці, розвивається пізнавальна здібність, самостійність, творча активність в навчальній і трудовій діяльності.

Ефективність методів в значній мірі залежить від правильного вибору методичних прийомів. Методичні прийоми - складові елементи методу або окремі дії учителя та учнів, спрямовані на досягнення навчально-виховної мети. Існують найрізноманітніші методичні прийоми, "які вирізних сполученнях проявляються в методах роботи учителя.

Логічні прийоми - прийоми формування розумової діяльності учнів (способів мислення). До них відносяться: виділення головного, порівняння, узагальнення тощо.

Технічні прийоми потребують раціонального використання засобів діяльності учителя і учнів: різноманітного обладнання, матеріалів, пристрої, технічних засобів навчання тощо.

В процесі навчання методи і прийоми використовуються в різних ситуаціях. Один і той ж вид діяльності учнів в одних випадках виступає як самостійний метод, а в інших - як прийом навчання. Так, бесіда і пояснення є самостійними методами кавчання. Якщо ж учитель епізодично застосовує їх в ході практичної роботи для "ваги учнів, виправлення помилок та інше, то пояснення "виступають як прийом навчання, що входить в метод і годи і прийоми можуть мінятись місцями. Якщо, наприклад, повідомлення навчального матеріалу ведеться методом пояснення, в процесі якого демонструються наочні посібники, то ці пояснень , виступають як прийом. Але якщо посібник є об’єктом вивчення основні знання учні одержують на основі його розгляду, то демонстрація виступає як метод навчання, а пояснення учителя - як прийом.

2. Класифікація методів трудового навчання.

На відміну від інших навчальних предметів, заняття з праці характеризується деякими особливостями:

- трудова діяльність учнів пов’язана не лише з засвоєнням знань, набуттям практичних вмінь і навичок, а й з створенням матеріальних цінностей;

- серед джерел знань важливе місце займають знаряддя і предмети праці, трудові і технологічні процеси;

- виховна дія в процесі навчання спрямована перш за все на формування і розвиток в учнів загальнолюдських якостей особистості;

- заняття з учнями проводяться в навчально-виробничих умовах –робочих кімнатах з праці для учнів початкових класів.

Ефективність практичних занять *з* трудового навчання в багатьох випадках визначається тим, наскільки правильно вибрані учителем методи навчання.

Зупинимося на класифікації методів трудового навчання.

Загальноприйнятної класифікації методів трудового навчання поки що не існує. Найбільше розповсюдження в педагогічній літературі одержали два напрямки в класифікації методів:

- за видами джерел, з яких учні набувають знань та вмінь;

- за видами діяльності учнів.

Існують і інші класифікації методів трудового навчання, що характеризуються методами викладу навчального матеріалу і керівництва, роботою учнів, а також методами самостійної роботи. Але на нашу думку в початкових класах доцільним є класифікація за першими двома ознаками.

Представники першого напрямку виділяють три форми методів:

- усні словесні (розповідь, пояснення, бесіда), при яких джерелом знань є слово вчителя;

- наочні (спостереження учнями натуральних об'єктів, процесів, їх зображень, таблиць, моделей, діафільмів, діапозитивів) при яких джерелом пізнання є наочні засоби;

- практичні (використання трудових завдань, спостереження предметів і явищ в процесі праці), при яких джерелом пізнання є практична робота учнів.

Представники другого напрямку виділяють чотири групи методів:

- репродуктивний (пояснювально-ілюстративний);

- частково-пошуковий;

- проблемний;

- дослідницький.

3. Характеристика методів, що визначаються за джерелами інформації.

Методи навчання, що визначаються за джерелами інформації, як було сказано вище, включають в себе три основні види: словесні, демонстраційні і практичні методи.

Усі словесні методи є найбільш розповсюдженими в практиці трудового навчання. Це бесіда, розповідь і пояснення.

Бесіда - метод навчання, при якому учитель з допомогою цілеспрямованих питань до учнів, мобілізує їх знання і практичний досвід для засвоєння нових знань. В практиці трудового навчання бесіду застосовують на заняттях в усіх класах - від молодших до випускних.

Розповідь - метод усного викладу матеріалу, який носить й або розповідний характер, відзначається науковістю, логічною послідовністю, образністю повідомлення учнями відомостей теоретичного або практичного характеру.

Пояснення – метод усного викладу .матеріалу з перевіркою з засвоєння і залученням учнів до вирішення питання, що розглядається на уроці. Поясненню на уроках трудового навчання відводиться значне місце. Учитель пояснює учням, як підготувати робоче місце до заняття з праці, виготовити виріб. Даючи настанови щодо виготовлення виробу, учитель розповідає про властивості матеріалів і як підібрати їх для виготовлення виробу, про будову і використання інструментів, приладів і пристрої, про технічну документацію. Пояснення застосовується також при поясненні нових слів, технічних термінів. Характеризується пояснення локанічністю і чіткістю викладання матеріалу, застосовується на любому етапі уроку.

На уроках трудового навчання в початкових класах використовують різні види демонстрації, які можна об'єднати в такі групи:

- демонстрація об’єктів і процесів, що вивчаються в натуральному виді (натуральні наочні посібники);
- демонстрація картин і графічних зображень (образотворчі наочні посібники);
- демонстрація кінофільмів, діапозитивів і діафільмів;
- демонстрація прийомів роботи.

До натуральних наочних посібників відносяться: інструменти, зразки виробів, матеріали, моделі, макети тощо. До образотворчих - картини, креслення, технологічні картки, діаграми. Наочні посібники можуть бути як заводськими так і саморобними, але повинні відповідати дидактичним і технічним вимогам: наочні посібники повинні відповідати змістові навчального матеріалу віковим особливостям учнів, мати естетичний вигляд.

На уроках трудового навчання в початкових класах поряд з політехнічними знаннями учні оволодівають загальнотрудовими політехнічними уміннями і навичками.

Під уміннями розуміють здатність людини до свідомого виконання даної дії, набутої на основі знань і елементарного досвіду. Знання виступають теоретичною основою виконуваних дій. У правильному виконанні дій відіграє роль як особистий досвід учнів, так і сприйнятий ними чужий досвід. Для формування умінь необхідно провести самими учнями виконання навчальних дій. По мірі пробного виконання дій чужий досвід поступово стає надбанням особистого досвіду учнів. Елементарні уміння поступове об'єднуються в більш складні уміння, багато з них перетворюється у навички.

Навички - автоматизований компонент діяльності, вироблений в процесі

вправ. Це автоматизовані елементарні уміння, які. дякуючи тренуванню, одержують швидкість і точність виконання, початкових класах практичні вміння і навички формуються в процесі виконання певних трудових завдань, практичних робіт, внаслідок багаторазового повторення цілеспрямованих дій, тобто внаслідок виконання вправ. До вправ, як методу навчання, ставиться ряд дидактичних вимог:

- вправи ґрунтуються на свідомій діяльності учнів. Провідну роль в процесі формування навичок відіграє свідомість. Практика трудового навчання показала, що механічний підхід до формування навичок не досягає успіхів;
- вправи та елементи поступово ускладнюються;
- в процесі виконання вправ необхідно, щоб учень контролював свої трудові дії. Правильність виконання трудових рухів, дій, операцій контролюється вчителем з самого початку. Більшого ефекту контроль матиме тоді, коли до нього залучатимуться самі учні, якщо їх привчити до самоконтролю. Тому пояснюючи правила виникнення трудових прийомів, учитель одночасно вказує учням вимоги. на основі яких вони роблять висновок про правильність своїх дій.

4. Дотримання на уроках трудового навчання основних принципів навчання.

Дидактичні принципи - це вихідні положення теорії навчання, якими керується учитель при організації і проведенні занять. Принципи витікають з завдань виховання, закономірностей процесу навчання і визначають його зміст, організаційні форми і методи.

Політехнічний принцип - один з найважливіших принципів педагогіки, згідно якому в процесі навчання в учнів повинні формуватися знання, уміння, навички і якості особистості, які дозволяють орієнтуватись у всій системі суспільного виробництва, а саме: знання з основ сучасного виробництва; уміння і навички необхідні для поводження із знаряддями праці, найбільш розповсюдженими у різних виробничих роботах.

Політехнічний принцип навчання в початковій школі має на увазі ознайомлення учнів з предметами праці, знаряддями праці, діяльністю людини в праці, продуктами праці.

Важливим завданням є ознайомлення учнів молодших класів із знаряддями праці. Учні оволодівають прийомами роботи з такими інструментами як ножиці, шило, ніж, голка, лобзик, викрутка, плоскогубці, гайкові ключі. Вивчення прийомів роботи ручним інструментом слід розглядати як базу для вивчення машинних знарядь праці. Учитель звертає увагу учнів на те, що в основі найскладніших машин і ручних знарядь праці, закладені одні і ті ж принципи.

Розглядаючи ручні знаряддя праці учитель знайомить з сучасною технологією і переконує учнів в тому, що в основі найскладніших машин покладені принципи ручної праці.

Не менш важливе завдання - ознайомлення учнів з діяльністю людини в праці. Учитель показує учням, що виробництво будь якого Виробу вимагає декілька етапів: конструювання; розробка послідовності (технології) виготовлення предмету; підготовка до роботи матеріалів, інструментів, обладнання. В результаті цієї діяльності одержується готовий виріб. Оскільки розглядуваний процес перетворює предмет праці в продукт і є спільним для більшості виробництв, то знання учнів в молодших класах про ці процеси набувають політехнічний характер. Ці знання є фундаментом для формування політехнічних умінь і служать базою для продовження політехнічного навчання в середніх класах.

Лекція №8

Тема: ***Урок трудового навчання. Позашкільна та позаурочна робота з трудового навчання.***

Мета: -навчальна: охарактеризувати урок трудового навчання у початкових классах, ознайомити студентів з типами уроків, позакласною та позашкільною роботою з трудового навчання;

-розвивальна: розвивати вміння логічно сприймати матеріал, виділити ключові моменти, розвивати активність думки;

-виховна: пробудити в пізнавальній, творчій, трудовій діяльності прагнення до опанування основних засад педагогіки.

Основні поняття теми: Урок, типи уроків трудового навчання, структура уроків, планування уроків, підготовка до уроку, методичне забезпечення.

План

1. Загальнодидактичні вимоги до уроків праці.
2. Специфіка уроків трудового навчання в початкових классах. Дотримання основних методичних вимог на уроках праці в початкових класах.
3. Попередня (перспективна) підготовка вчителя до уроку праці. Принципи планування навчально-виховної роботи на рік, півріччя, тиждень.
4. Зміст безпосередньої підготовки вчителя до уроку трудового навчання.
5. Типологія та структура уроків трудового навчання.
6. Особливості та критерії оцінювання навчальних досянень учнів на уроках трудового навчання.
7. Особливості організації навчально-виховного процесу з праці в малокомплектних школах.

Питання для самоконтролю:

1. Визначте специфіку уроку трудового навчання і перерахуйте дидактичні вимоги до уроку.
2. Поясніть принцип політехнічного навчання.
3. Перерахуйте типи уроків трудового навчання і дайте характеристику структури комбінованого уроку.
4. Вкажіть, що входить до перспективного і поточного планування. Складіть короткий план-конспект уроку трудового навчання на задану тему.
5. Охарактеризуйте критерії оцінювання знань та вмінь учнів з трудового навчання.
6. Визначіть основні форми організації роботи на уроці, дайте їх характеристику.

Література:

1. Державний стандарт початкової освіти. Освітня галузь “Технологія“. Журн., “Початкова освіта“ №1 – 2001 р., стр. 28.
2. Веремійчик І.М., Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник. - Тернопіль: Мальва - ОСО, 2004.- 276 с
3. Хорунжий В.І., Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон, 2001. - 220 с.
4. Веремійчик І.М., Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник. - Тернопіль: Мальва - ОСО, 2004.- 276 с.
5. Хорунжий В.І., Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон, 2001. - 220 с.
6. Навчальні програми для початкової школи.

Конспект лекційного змісту

Дидактика є теоретичною основою методики викладання конкретних предметів, у т.ч. й трудового навчання. Вона вивчає реальний педагогічний процес, встановлює зв'язки між фактами, явищами, вивчає закономірності, на основі яких є змога ефективно організовувати навчальну діяльність та прогнозувати її наслідки, розробляти рекомендації щодо змісту, методів, форм, засобів трудового навчання тощо.

Загальнодидактичні вимоги до уроків праці регламентуються дотриманням основних **принципів навчання**.

Усі теоретичні відомості щодо різноманітних технологічних процесів обробки матеріалів, їх властивостей, технічних об'єктів, трудових виробничих відносин, організаційно-економічних закономірностей , з якими знайомляться школярі, мають бути ***науково*** достовірними. Засвоєння дітьми знань, умінь, опанування досвідом творчої діяльності та емоційно-ціннісного ставлення до світу має відбуватися строго за науковими педагогічними канонами.

Досягнення ефективних результатів навчальної діяльності на уроці можливе у тому випадку, якщо вчитель буде спиратися на ***свідомість і активність*** школярів в учінні. Для цього він має задіяти систему активізації пізнавальної діяльності дітей, прагнути зробити кожного учня суб'єктом активного освоєння предмета. Необхідно навчити учнів визначати, розуміти, а потім самостійно ставити перед собою навчальне та трудове завдання. Для їх виконання важливе оволодіння виконанням розумових дій (порівняння, аналізу, синтезу, моделювання) та загальнотрудових умінь. Важливо також формувати в учнів пізнавальні та трудові інтереси, мотивацію, бажання вчитися і творити. Потрібно домагатися, щоб учні чітко усвідомлювали зміст кожного слова, терміну, пояснювати їх, опираючись на знання і досвід дітей.

Навчальний матеріал уроків праці має бути дидактично адаптований до вікових психофізіологічних особливостей учнів молодших класів, подаватися на тому рівні, який може бути засвоєний у даний віковий період. Для забезпечення ***доступності*** методика трудового навчання радить використовувати ігрові форми організації діяльності, різні способи зацікавлення дітей тощо.

Словесний (вербальний) вплив на особистість молодших школярів у трудовому навчанні має органічно поєднуватися з візуальним рядом – демонстрацією та організацією роботи над різноманітними засобами ***наочності*** (предметними і графічними), технічними засобами навчання. На уроках трудового навчання вчитель має оптимальні можливості актуалізувати та розвивати чуттєвий досвід учнів. Однак через надмірне захоплення наочністю створюються штучні перешкоди для глибокого оволодіння знаннями: воно може стати гальмом для розвитку абстрактного мислення, заважає розумінню суті загальних закономірностей.

Для виконання принципу ***систематичності і послідовності*** у навчанні вчитель повинен усвідомлювати місце кожного конкретного уроку праці в системі вивчення предмета, його наступність та перспективність: зв'язок з попередніми та значення для наступних уроків, важливість досягнення мети уроку для опанування певним розділом програми. Розуміння молодшими

школярами логічного зв'язку між засвоєним і засвоюваним, складання разом з учителем опорних таблиць, конструкцій, структорно-логічних схем, алгоритмів дій буде запорукою системного навчання, засобом формування у свідомості дітей цілісної картини світу.

Навчально-виховний процесс на уроках праці повинен мати орієнтацію на особистість кожного учня, врахування його ***індивідуальних*** пізнавальних інтересів, здібностей, задоволення потреб.Для здійснення особистісно орієнтованого підхіду до дітей у трудовому навчанні слід забезпечити варіативність завдань, можливість їх вибору, диференціацію педагогічних впливів, рекомендується формувати тимчасові різнорівневі підгрупи учнів, використовувати адаптовані до їхніх можливостей навчальні матеріали тощо.

Принцип ***виховуючого*** характеру навчання вимагає від учителя чіткої постановки виховної мети уроків, адекватного їй добору змісту дидактичного матеріалу, методів роботи, прийомів особистого прикладу, форм організації трудових і навчальних взаємин учнів на уроці.

Пріоритетного значення у наш час набуває принцип ***розвивального характеру*** навчання. Зусилля вчителя мають бути спрямовані на цілісний розвиток особистості учнів, забезпечення взаємопов'язаного впливу на фізичну, інтелектуальну, соціальну та духовну її сфери.

Перед кожним уроком учитель продумує засоби для здійснення роботи з *розвитку*

мислення (умінь аналізувати, виділяти головне, порівнювати, будувати аналогії, узагальнювати, систематизувати, доводити, пояснювати поняття, ставити і вирішувати проблеми), *сенсорної сфери* (розвиток окоміру, орієнтування в просторі, точності і тонкощах розрізнення кольору, форми, звуків),

рухової сфери (оволодіння моторикою дрібних м'язів, умінням керувати своїми руховими діями, розвиток рухової спритності, координації рухів).

Урок у системі розвивального навчання міняє орієнтацію з мети озброєння учнів міцними знаннями, умінням і навичками, підготовки до майбутнього трудового життя на безпосередній розвиток дитини. Такий урок спрямований на створення умов, у яких діти відчувають себе активними учасниками життя, суб'єктами пізнання. Тут учитель є не центральною фігурою, яка показує, пояснює, розповідає, диктує, виправляє, вимагає, перевіряє, оцінює, він стає організатором навчальної діяльності учнів, створює обставини, в яких учень веде самостійний пошук, виявляє і оволодіває способами дій, застосовує їх для вирішення навчальних завдань, обгрунтовує свої дії. Вчитель пояснює ситуацію, нагадує, натякає, підводить до проблеми, деколи свідомо "помиляється", радить, радиться, співчуває, створює ситуацію успіху, зацікавлює, формує мотиви учіння, стимулює. Міняється і позиція учня: з пасивного об'єкта навчання, маріонетки, яка має зазубрити задані ззовні факти, відомості, він перетворюється на дослідника особистісно значущих, цікавих справ, стає активним працівником, суб'єктом досягнення цілей освіти та саморозвитку.

Урок праці в системі розвивального навчання будується на основі комплексу способів взаємодії, співробітництва вчителя з учнями, базується на принципі взаємної залежності і відповідальності, усвідомленні мети колективної діяльності, на взаємній повазі і довірі, на прагненні успіху. Вчитель не веде учнів за собою, а допомагає їм визначити наступну мету і відшукати оптимальні шляхи її здійснення.

Велике значення для розвивального навчання і сенсорного розвитку учнів початкових класів має організація ***спостережень і дослідів*** на уроках праці. Ознайомлюючи дітей з різними матеріалами згідно програми, вчитель організовує спостереження учнів за їх властивостями. З допомогою різних органів чуття вони з'ясовують колір, форму, прозорість, блиск, гладкість поверхні, міцність, товщину, гнучкість, пружність конкретного матеріалу, порівнюють їх у різних його видах. Так, зокрема, вивчаючи властивості паперу, учні співставляють властивості, наприклад, серветковго і ватману, кальки і наждачного паперу тощо. Ознайомлюючи учнів з фанерою, вчитель може роздати на парти однакові за формою і товщиною пластинки цього матеріалу та деревини. Учні порівнюють їх зовнішній вигляд і дізнаються про властивості нового для них матеріалу.

На уроках трудового навчання велика увага має приділятися організації дослідів. Вони незамінні при використанні активних методів навчання: частково-пошукових, проблемних і, особливо, дослідницьких. Вчитель організовує діяльність учнів за інструкцією, яка включає вказівки для виконання певних процедур, учні їх виконують, спостерігають, що відбувається, намагаються знайти пояснення, самостійно роблять висновки, узагальнення.

На основі наукової дидактико-методичної системи вчитель удосконалює свою майстерність і творить власну технологію, розраховану на свої індивідуальні здібності і на свій клас. І робить він це тим краще і успішніше, чим повнішими, глибшими і міцнішими є його знання з методики навчального предмету.

Приймаючи методичні рішення щодо уроків праці, вчитель має усвідомлювати, що трудове навчання – це інтегрований за своєю суттю навчальний предмет, який, починаючи з молодших класів, покликаний закласти в учнів основи цілісного уявлення про виробничо-трудову діяльність людини в системі її відносин з природою і суспільством. Вже з 1 класу він акумулює в собі відомості різноманітних наук про природу, суспільство, людину, значно випереджаючи початкові курси математики, природознавства, використовує елементи фізики, матеріалознавства, креслення, дизайну тощо. А стрижнем його є ознайомлення учнів з загальними основами сучасного виробництва, які характеризуються єдністю таких основних сторін як техніка, технологія, організація та економіка. Тому в молодшому шкільному віці трудове навчання покликане ввести дітей у світ Праці, познайомити їх з головними дійовими його особами: **засобами праці** – інструментами, ручними та механізованими знаряддями, що допомагають людині "царювати" – впливати на навколишню природу, світ; з **предметами праці** – матеріалами, речовинами, видозмінюючи

форму, склад яких, людина пристосовує їх до задоволення своїх потреб. Найважливішим "чарівником" цього світу Праці є **цілеспрямована творча трудова діяльність людини**, що постає у єдності інтелектуальних, фізичних та духовних зусиль і здійснюється у взаємодії з іншими учасниками соціальної спільноти. У результаті такої діяльності людиною створюються **продукти праці**, які характеризують і засвідчують її як творця.

Отже **специфіка уроків праці** полягає у тому, що:

 діяльність учнів на уроках пов'язана не тільки із засвоєнням знань, набуттям умінь і навичок, але і з створенням матеріальних цінностей, через що на практичну трудову діяльність відводиться до 80% навчального часу;

 серед джерел знань важливе місце займають виробничі об'єкти, трудові і технологічні процеси, сфера господарської діяльності людини в цілому;

 заняття проводяться в навчально-виробничих умовах (робочих кімнатах, майстернях, навчальних цехах тощо) з обов'язковим дотриманням правил безпеки праці;

 різні види діяльності (навчальна, трудова, ігрова, суспільно корисна тощо), в які включаються діти, вимагають творчого використання форм і методів їх організації.

Тема, а отже і зміст будь-якого уроку визначається насамперед програмою навчального предмета. Вони знаходять відображення у відповідних їй підручниках, посібниках, методичнимих комплектах. Учитель має аргументовано обрати варіант програми з переліку рекомендованих Міністерством освіти і науки, при цьому йому слід зважити, яка з програм дає найкращі можливості для досягнення вимог стандарту освітньої галузі "Технологія", відповідає умовам матеріально-технічного забезпечення конкретної школи та класу, його власним умінням та уподобанням.

Обов'язковою вимогою до будь-якого уроку праці є турбота вчителя про навчальне предметне середовище, яке б сприяло створенню атмосфери, у якій ефективно формуються елементи культури праці. Робоча кімната для уроків трудового навчання молодших школярів має бути обладнана згідно санітарно-гігієнічних норма та методичних вимог. Працювати діти мають у спеціальному одязі, дотримуватись правил особистої гігієни. Особлива увага вчителя приділяється навчанню дітей підтримувати порядок на робочому місці та додержанню правил безпеки праці.

Якісна **підготовка вчителя до занять** є важливою умовою ефективності здійснення початкового трудового навчання. У її процесі вирішується кілька завдань, найголовніші з яких:

 перспективне планування навчальної роботи;

 створення передумов для матеріального та методичного забезпечення уроків;

 розробка проектів конкретних занять з визначенням їх мети, змісту, структури, форм організації діяльностя учнів, методів та прийомів навчання тощо.

Робота з **перспективного планування** починається завчасно, наприкінці попереднього навчального року. Вона включає ***вибір варіанту програми*** з переліку діючих, детальне її опрацювання.

При вивченні пояснювальної записки слід грунтовно проаналізувати завдання трудового навчання, а також методичні вказівки щодо організації навчально-виховного процесу. Особливу увагу потрібно звернути на перелік тем, розділів, частин програм, об"єм часу для їх опрацювання та визначення об"єму знань, умінь і навичок, які належить засвоїти учням у результаті вивчення тем.

Наступним кроком є ***підбір об'єктів навчальної праці***, виготовлення яких дітьми забезпечить виконання програмових вимог. Учнівські вироби, перш за все, повинні мати доцільність виготовлення, корисність, тобто володіти певними споживчими якостями для задоволення особистих чи громадських потреб виробників або замовників. Аби дитячий виріб відповідав програмовим вимогам, його виготовлення повинне включати ті операції, які вивчаються, а також давати можливості для закріплення уже сформованих трудових умінь, перетворення їх у навички. Об'єкт навчальної праці має відповідати віковим особливостям дітей молодшого шкільного віку, бути доступним для розуміння його призначення, будови, принципу дії тощо. Практика переконує, що обирати вироби, на роботу над якими сам вчитель витрачає більше 15 хвилин, недоцільно. Крім того, пропонуючи вироби, вчителі враховують інтереси дітей свого класу, потребу диференціації завдань, вимоги технічної естетики та календарний принцип планування їх виготовлення (для підготовки до свят, пам'ятних дат тощо).

Завершальним кроком на етапі перспективного планування навчальної роботи є ***складання календарно-тематичного плану***, який обговорюється на методичному об"єднанні вчителів початкових класів і затверджується заступником директора школи з навчальної роботи. На основі виконаного перспективного планування роботи у вчителя з'являються чіткі орієнтири для вирішення завдань ***матеріального та методичного забезпечення*** у підготовці до занять з трудового навчання. Він перевіряє стан обладнання та інструментів, складає заяву на придбання необхідних пристроїв, приладь, матеріалів і подає її дирекції школи. Спільно з учнями та їх батьками вчитель вживає заходи для забезпечення занять такими матеріалами, які не потребують вкладання коштів (збір природних, покидових матеріалів, відходів швейного, трикотажного та інших виробництв, які можуть бути використані на уроках праці тощо).

Важливе значення для підготовки вчителя до уроків має ознайомлення з методичною, навчальною літературою, позитивним досвідом колег, самостійна розробка технологічної документації, підбір і виготовлення нових наочних посібників та зразків виробів.

Безпосередня підготовка вчителя до конкретного уроку передбачає визначення його навчальної, виховної та розвиваючої мети, виготовлення зразків виробів, підбір наочних посібників, проектування діяльності учнів,

добір адекватних меті методів та форм організації навчання, продумування логіки та структури заняття.

Складаючи конспект уроку, вчитель формулює **мету.** ***Навчальний компонент мети*** може включати ознайомлення учнів з виробництвом, застосуванням та властивостями конкретного матеріалу, з яким діти працюватимуть, формування у них доступних уявлень про працю дорослих, певні професії, техніку, ремесла, ознайомлення з інструментами і правилами користування ними; формування умінь виконувати конкретні технологічні операції: розмічування, згинання, різання, монтажу тощо; оволодіння певними загальнотрудовими уміннями: планування, організації, контролю і оцінювання своєї роботи та роботи інших; формування умінь застосовувати у праці знання, отримані при вивченні інших предметів тощо.

Виховна мета уроку може спрямовуватися на плекання в учнів позитивного ставлення до праці, поваги до людей праці, виховання бережливого ставлення до продуктів, предметів і знарядь праці, прищеплення рис підприємливості, естетичного смаку, екологічної грамотності тощо.

Вчитель ставить також мету ***розвивати*** у дітей основи конструкторських умінь і здібностей, елементи дизайнерського мислення, самостійність, творчість при виконанні трудових завдань, формувати нахили та інтереси, розвивати мускульні зусилля, різноманітні психічні процеси: увагу, пам’ять, уяву тощо.

Для досягнення поставленої мети вчитель добирає і зазначає у конспекті уроку ***варіанти об’єктів навчальної праці школярів*** різної складності, які мають бути подібні за конструктивними особливостями та технологією виготовлення.

У конспекті уроку передбачається також необхідне **обладнання**:

а) для вчителя (зразки виробів, технічні засоби навчання, колекції матеріалів, таблиці, малюнки, схеми, моделі, діафільми, розгортки, інструменти і матеріали);

б) для учнів (матеріали, пристрої, інструменти, інструкційні картки, роздатковий матеріал: шаблони, картки з пізнавальними завданнями, завданнями для диференційованого навчання).

Плануючи свій урок, учитель повинен відмовитися від готових поурочних розробок уроків-копій, оскільки в них не знайшли вияву риси його індивідуального стилю, особливості роботи з даним класом. Проектування змісту та структури уроку праці – справа творча, і багато чого тут залежить від творчих здібностей самого педагога. Тільки переглянувши всі рекомендації, проаналізувавши необхідні навчальні посібники і дидактичні матеріали, обміркувавши різні методи, з допомогою яких може бути досягнута мета, можна скласти власний план-конспект уроку, вказавши у кінці ***список використаних джерел***.

Типологія уроків трудового навчання здійснюється:

 за змістом (урок вирощування рослин, технічного моделювання, обробки паперу, тканин, деревини, металу тощо);

 за способом проведення (екскурсії, кіноуроки, уроки самостійного виготовлення виробів);

 за провідними дидактичними цілями (урок формування політехнічних знань, урок формування трудових умінь, урок застосування знань, умінь і навичок, урок перевірки і контролю знань і умінь, комбінований).

Структура уроку трудового навчання обумовлюється типом уроку і залежить від мети, яку ставить вчитель, змісту, матеріально-технічних умов проведення.

Оскільки майже на кожному уроці праці в початкових класах зусилля вчителя спрямовані на досягнення комплексу цілей та вирішення декількох навчально-виховних завдань, найдоцільніше використовувати таку орієнтовну структуру уроку (для проведення занять в умовах робочої кімнати з трудового навчання для учнів 1-4 класів).

1. Повідомлення теми і мети уроку. Головне завдання вчителя на цьому етапі – сформувати відповідну ***мотивацію*** діяльності учнів на уроці. Мотив трудової діяльності буде сформований, якщо діти усвідомлять ***доцільність*** виготовлення певного виробу і захочуть особисто прийняти у цьому участь. Отже слід визначити разом з учнями, або переконливо їм довести, кому, для чого, чому він потрібен і зацікавити дітей. У молодшому шкільному віці слід починати з виготовлення виробів ***для власних потреб***, для рідних і друзів, поступово переходячи до потреб більш широкого суспільного оточення. Зацікавленню школярів, особливо на перших порах навчання, сприяє використання ***ігрових форм організації діяльності***.

Способи доведення теми і мети уроку до дітей молодшого шкільного віку слід урізноманітнювати. Засобами, які для цього можна застосовувати, є *загадки, приказки та прислів'я, девізи, римування, ребуси, опора на власний життєвий досвід, цікаві відомості з історії господарювання чи розвитку ремесел українського народу, зв'язок з навколишнім соціальним та виробничим середовищем* (замовлення шефів, допомога молодшим чи перестарілим тощо).

У дітей слід виробляти уміння шукати проблеми, вивчати потреби людей, пропонуючи способи їх практичного вирішення. Вчитель лише задає широку проблемну область, а вже у її контексті учні визначають проблему, що їх цікавить, і висувають та обговорюють мету майбутньої трудової діяльності, самостійно шукають завдання для прикладення своїх зусиль.

2. Аналіз трудового завдання. На цьому етапі уроку відбувається докладний розгляд зразка (якщо робота за зразком є його завданням), технічної документації (якщо передбачається створення виробу за графічним зображенням), ознайомлення з технічними умовами (якщо трудове завдання включає проектування).

Вчитель з допомогою чіткої системи запитань керує мислительною діяльністю учнів з ***аналізу конструкції*** (призначення, кількість деталей, форма,розміри деталей), ***способів виготовлення*** і монтажу, ***визначення засобів досягнення мети*** трудової діяльності (матеріали, інструменти, раціональні прийоми роботи). Саме тут мають бути з'ясовані невідомі дітям відомості про матеріали, їх властивості, способи технологічної обробки, ознайомлення з якими складає ***навчальну мету*** уроку.

Таким чином мета трудової діяльності трансформується у мету навчальної роботи, і дитина переорієнтовується окрім одержання матеріального продукту на здобуття нових знань, умінь. Для цього організовується проведення дослідів і спостережень, вчитель використовує створення проблемних ситуацій для активізації пізнавальної діяльності молодших школярів.

На даному етапі здійснюється ***вступний*** інструктаж,чіткість і продуманість прийомів якого є запорукою успіху навчальної і трудової діяльності дітей.

3.Планування трудових дій. Завдання даного етапу уроку полягає в упорядкуванні визначених при аналізі завдання трудових дій, технологічних операцій, опрацюванні або складанні ***словесних, предметних*** чи ***графічних*** планів виконання трудового завдання, інструкційних або технологічних карток тощо.

Діяльність учнів тут організовується по-різному, адже план може бути складений усно, записаний на дошці чи таблиці, зафіксований у предметному або графічному вигляді, представлений у інструкційній або технологічній картці. Він може бути підготовленим учителем заздалегідь, може складатися учнями спільно під керівництвом учителя, або самостійно з наступною перевіркою і уточненням.

При плануванні майбутньої роботи важливо вчити дітей передбачати приблизний час на виконання кожної операції, а також продумувати форми контролю якості їх виконання та способи запобігання браку.

4. Підготовка засобів праці та організація учнів до виконання трудового завдання. На цьому етапі уроку відбувається самостійна підготовка дітьми необхідних інструментів і матеріалів, раціональне розміщення їх на робочому місці. Актуалізуються правила ***безпеки праці***, при чому вони повинні стосуватися тільки тих інструментів та прийомів роботи, з якими учні будуть мати справу в наступній роботі.

Якщо вчитель запланував організацію сумісної праці школярів, то саме тут слід здійснити ***поділ класу*** на бригади (способи мають бути визначені завчасно), налагодити співробітництво у розподілі обов'язків, при потребі організувати ***змагання***.

5. Виготовлення виробу за наміченим планом. На цей етап відводиться до 80% часу уроку. Основний його зміст - самостійна праця дітей за технічною документацією. У практичній діяльності діти оволодівають раціональними прийомами роботи різними інструментами, засвоюють способи виконання певних технологічних операцій та монтажу виробів, набувають досвіду творчої співпраці тощо.

Вчитель спостерігає за працею школярів, здійснює ***диференційований підхід*** до учнів, надає допомогу, проводить ***поточний*** інструктаж. При одноманітній роботі, коли діти вимушені довгий час знаходитися в одній позі, відповідно до логіки розгортання трудового процесу необхідно включити в урок ***фізкультхвилинку***, а також слідкувати за правильною поставою школярів.

Позитивно впливає на здоров'я та збереження працездатності дітей на цьому етапі уроку ***функціональна музика***, яка добирається відповідно до темпу

і ритму виконуваних прийомів. Вдало підібраний музичний супровід наснажує емоційно, сприяє підвищенню продуктивності праці.

6. Оцінювання виконаної роботи і підведення її підсумків. Це заключний етап уроку, який дає змогу перевірити, чи вдалося вчителеві досягти поставленої мети. Він починається з огляду виробів або представлення школярами власних робіт, перевірки їх у дії. При цьому важливим є самостійне виявлення недоліків, усвідомлення їх причин з метою усунення і запобігання в майбутньому.

Вчитель залучає до оцінювання дітей, враховуючи при цьому якість виробів, поставлену на уроці мету (наприклад, дотримання порядку на робочому місці, використання раціональних прийомів виконання операцій, опанування правилами співробітництва тощо). Оцінка обов'язково ***мотивується***, при цьому аналізуються як практична частина роботи, так і результати засвоєння теоретичного матеріалу.

Вчитель проводить ***заключний*** інструктаж з метою узагальнення і систематизації знань, підводить підсумки змагань. На цьому етапі організовується ***передача виробів за призначенням*** та прибирання робочих місць.

Домашні завдання у трудовому навчанні молодших школярів ***не практикуються***. Для підготовки до наступного уроку вчитель може запропонувати учням підготувати певні матеріали, інструменти, пристрої, провести спостереження за визначеними об'єктами, знайти інформацію в дитячій літературі з конкретного питання тощо.

Сучасний урок трудового навчання бажано проводити у формі організації сучасного виробництва, використовуючи ігрові засоби моделювання розподілу обов'язків, трудових відносин тощо. Однак слід застерегти від надмірного захоплення „фейєрверком" різноманітних педагогічних „новацій", які можуть застосовуватися невиправдано з точки зору мети уроку. Для втілення новітніх методичних ідей потрібен вдумливий підхід з урахуванням конкретних умов роботи з дітьми свого класу. Можливі й нестандартні підходи до розробки структури уроків праці.

Перевірка та оцінювання навчальних досягнень учнів є структурними компонентами **контролю** досягнутих рівнів **компетентностей**: соціальних, полікультурних, комунікативних, інформаційних, саморозвитку та самоосвіти.

Завдяки контролю навчальних досягнень молодших школярів учитель встановлює зворотній зв'язок у своїй діяльності, він має змогу ***діагностувати*** знання, уміння, досвід творчої діяльності учнів, досвід емоційно-ціннісного ставлення до навколишнього світу, ***корегувати*** методику управління пізнавальною діяльністю школярів, ***прогнозувати*** результативність її у залежності від різних умов, ***здійснювати навчання, виховання та розвиток*** дітей, ***удосконалювати мотивацію та стимулювання*** діяльності учнів.

Згідно вимог сучасної дидактики контроль має бути ***систематичним, всебічним, об'єктивним*** **та** ***індивідуалізованим.*** У початкових класах застосовуються різні його види: ***попередній, поточний, тематичний, підсумковий, самоконтроль*** тощо.

Педагогічно обгрунтована система обліку навчальних досягнень учнів є важливим засобом підвищення ефективності трудового навчання. Оскільки даний предмет спрямований на завоєння, в основному, способів діяльності, а не теоретичних знань, для виявлення результатів навчання застосовуються найчастіше ***методи практичної перевірки***, а не усні та письмові перевірки.

Критерії оцінювання у трудовій підготовці носять ***комплексний*** характер. До них належать:

- якісний рівень засвоєння передбачених програмою теоретичних знань (їх міцність, повнота, глибина, узагальненість, системність, дієвість тощо);
- рівень сформованості трудових прийомів і умінь виконувати технологічні операції;
- дотримання технічних та естетичних вимог у процесі виконання роботи (якість виробу);
- складність трудового завдання;
- дотримання норм часу на виготовлення виробу;
- дотримання правил безпеки праці та санітарно-гігієнічних вимог;
- рівень самостійності та творчості у процесі організації і виконання роботи (планування трудового процесу, уміння користуватися різними видами конструкторсько-технологічної документації та іншими джерелами інформації, уміння організовувати робоче місце і підтримувати порядок на ньому у процесі роботи, самоконтроль тощо): учень перебуває під постійною опікою вчителя, учень звертається за допомогою, учень працює самостійно, учень виявляє елементи творчості;
- емоційно-ціннісне ставлення учнів до трудової діяльності та її складових компонентів: негативне, індиферентне, позитивне, творче.

Виділяють чотири інтегровані ***рівні навчальних досягнень*** учнів початкових класів:

1 рівень – *початковий.* Учень засвоїв знання у формі окремих фактів, елементарних уявлень, які може відтворити; різними видами умінь володіє на рівні копіювання зразка виконання способу діяльності; самостійну роботу виконує під безпосереднім керівництвом учителя, але допомогу не може сприйняти відразу, а потребує детального кількаразового її пояснення.

2 рівень – *середній*. Учень володіє знаннями у формі понять, відтворює їх зміст, ілюструє прикладами, може встановлювати засвоєні внутрішньопонятійні зв’язки; відповідь будує у засвоєній послідовності; уміннями володіє на рівні виконання способів діяльності за зразком, самостійну роботу виконує зі значною допомогою.

3 рівень – *достатній*. Учень володіє поняттями, відтворює їх зміст, ілюструє не тільки вже відомими, але і новими прикладами, встановлює внутрішньопонятійні і міжпонятійні зв’язки; самостійні роботи виконує з незначною допомогою вчителя; володіє вміннями виконувати окремі етапи розв’язання проблеми і застосовує їх у співробітництві з учителем (частково-пошукова діяльність)

4 рівень – *високий*. Учень володіє системою понять, встановлює як внутрішньопонятійні, так і міжпонятійні зв'язки; вміє застосовувати способи діяльності в нових ситуаціях, самостійні роботи виконує під опосередкованим керівництвом; володіє вмінням самостійно розв'язувати проблеми (пошукова діяльність).

Зазначені рівні навчальних досягнень молодших школярів оцінюються в 1-2 класах ***вербально***, в оцінних судженнях і висновках учителя та учнів, у 3-4 класах - ***за 12-бальною школою оцінок,*** у кількісних показниках*:*

- 1 рівень – 1-3 бали;
- 2 рівень – 4-6 балів;
- 3 рівень - 7-9 балів;
- 4 рівень - 10-12 балів.

На уроках праці майже всі ознаки навчальних досягнень учнів акумулюють у собі їх вироби. Тому вчитель, оцінюючи роботу, аналізує не тільки якісні та кількісні ознаки результатів праці, але й з'ясовує, завдяки чому вони були досягнуті, звертає увагу на процес створення виробів, взаємини, які виникали між учнями тощо. Головна мета оцінних суджень – у подоланні труднощів.

Є помилковим підміняти оцінку робіт похвалою, слід оцінювати конкретні дії, їх результат, а не особистість. Доцільно порівнювати роботи вихованця з тим, як він працював раніше, показуючи його рух уперед, проте не вдаватися до порівняння успіхів і невдач окремих учнів.

Під час оцінювання здебільшого варто заохочувати дітей сором'язливих, пасивних, із заниженою самооцінкою, рідше і стриманіше – самовпевнених.

Серед різноманітних ***форм і прийомів*** оцінювання навчальної діяльності шести-семирічних учнів рекомендуються:

- різні форми схвалення, підбадьорювання, виражені словесно, мімікою, жестом: "видно, що стараєшся, вже краще, задоволена твоєю роботою";
- розгорнуте словесне оцінювання (вчитель аналізує хід роботи, її результат, коментує спосіб виконання, показує, що саме варте уваги тощо);
- ігрова оцінка (нагородження переможців за трудове зусилля в ігрових формах організації діяльності різними ігровими атрибутами);
- відзначення активності учнів на уроках умовними символами, фішками, геометричними фігурами;
- перспективна і відстрочена оцінка (вчитель роз'яснює, за яких умов учень може в перспективі одержати найвище схвалення);
- динамічна виставка дитячих робіт з будь-якого виду діяльності для ознайомлення колективу школи, батьків тощо.

Для формування трудової діяльності учнів вкрай важливо привчати їх до ***самоконтролю*** та ***самооцінювання***. Але, як відомо, шестирічні діти не вміють контролювати, а тим більше оцінювати свою працю. Їх приваблює сам процес, результатом роботи вони завжди задоволені, не помічають своїх помилок. Отже, оцінюючи виріб, трудові зусилля, вчитель не повинен обмежуватися

простим схваленням чи осудом. Необхідні ґрунтовний аналіз того, що зроблено добре, а що погано, пояснення, як усунути недоліки.

В основі створення і збереження **малокомплектних** початкових шкіл лежить державна турбота про забезпечення всім громадянам країни реальних можливостей одержання загальної середньої освіти. У кожному маленькому населеному пункті, селі, хуторі, там, де неможливо організувати великі навчальні заклади, створюються малокомплектні школи. Ці процеси мають глибокі економічні та соціальні корені. Контингент учнів у таких школах може змінюватися від 3 до 30 чоловік. Характерною особливістю цього типу шкіл є те, що в одному приміщенні під керівництвом одного вчителя одночасно займаються учні двох і навіть трьох класів. Умови навчально-виховної роботи малокомплектної школи нестандартні і деколи неповторні, складні і для вчителя, і для учнів.

Сьогодні в системі загальноосвітніх шкіл малокомплектні початкові займають значне місце. У них навчаються десятки тисяч дітей, а кількість таких шкіл складає близько 4,5 тисяч. Дані прогнозування розвитку освіти через складну демографічну ситуацію показують тенденцію до стабілізації числа шкіл цього типу: в найближчі десятиріччя вони залишаться повсюди і в значній кількості.

Навчально-виховний процес у малокомплектній школі має ряд особливостей, що відрізняють його від навчально-виховного процесу в початкових класах середньої школи. Одночасність занять кількох класів визначає відмінність структури уроку, організації діяльності учнів і вчителя, вимагає обов’язкового, щоурочного проведення самостійної роботи кожного із класів. У той час, коли учні одного класу самостійно виконують навчальні завдання, вчитель пояснює новий матеріал, опитує, роз’яснює чергове завдання учням іншого класу і навпаки.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

КОМПЛЕКС КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ (ККР) ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЗАЛИШКОВИХ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ, ЗАВДАНЬ ДЛЯ ЗМІСТОВНО-МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ З МЕТОДИКОЮ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта

013 Початкова освіта
Код та найменування спеціальності

Факультет дошкільної та початкової освіти

Автори:
Д.філ. в гал.осв., доцент Паршук С.М.
Викладач Тарасюк А.М.

Миколаїв 2017-2018 н. р.

Методичні вказівки до виконання контрольної роботи

Контрольна робота являється різновидом самостійної роботи студентів. Цей вид роботи переслідує мету поглибити знання студентів з окремих проблем курсу, а також є своєрідним тренуванням уміння самостійно працювати з літературою, правильно аналізувати та узагальнювати матеріал. Студентам пропонується тематика контрольних робіт.

Контрольна робота містить теоретичне та практичне завдання. Текст її складається зі вступу, основної частини, висновків, в кінці роботи обов'язково додається список використаної літератури. Виконується в учнівському зошиті, на сторінках залишаються поля, сторінки нумеруються в правому верхньому куті. Відповідь на теоретичне завдання подається у вільній формі відповідно до складеного плану.

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота
Варіант 1

1. Розкрийте історію винайдення паперу і розвитку паперової промисловості.
2. Вкажіть основні принципи навчання, яких дотримуються на уроках трудового навчання в початкових класах.
3. Опишіть технологію складання пілотки з паперу (розробіть інструкційну картку).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота
Варіант 2

1. Дайте короткі відомості про орігамі, історію розвитку цього мистецтва.
2. Назвіть шви, які одночасно використовуються в швейній справі і у вишиванні.
3. Опишіть технологію ліплення грибочка (розробіть інструкційну картку).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота
Варіант 3

1. Дайте характеристику витинанкам, історію виникнення і поширення в Україні.
2. Назвіть професії, з якими згідно програми знайомлять учнів 2-го класу.
3. Дайте визначення флористиці, технології її виготовлення (додайте зразок виробу).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота

Варіант 4

1. Дайте короткі відомості про виникнення аплікації, її види, використання.
2. Назвіть матеріали, які згідно 3 програми використовуються для плетіння на уроках трудового навчання в початкових класах.
3. Опишіть технологію складання пакетика для насіння (розробіть інструкційну картку).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота

Варіант 5

1. Дайте короткі відомості про розвиток книгодрукування в Україні.
2. Назвіть види вишивального орнаменту, додайте їх зразки до відповіді.
3. Опишіть технологію роботи з об'ємним природнім матеріалом, (розробіть інструкційну картку).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота

Варіант 6

1. Коротко повідомте про процес виготовлення тканини, її властивості, використання.
2. Назвіть види волокон, з яких виготовляють тканину.
3. Опишіть технологію виготовлення аплікації з паперу, додайте зразок виробу.

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота

Варіант 7

1. Розкрийте історію виникнення техніки макраме, вкажіть матеріали та інструменти, необхідні для роботи.
2. Назвіть навчальні методи, що використовуються під час практичної роботи на уроці трудового навчання.

3. Опишіть технологію виконання шва "вперед голку" (інструкційна картка додається).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота

Варіант 8

1. Охарактеризуйте основні методи навчання, що використовуються на уроках трудового навчання в початкових класах.
2. Назвіть правила безпечної роботи ножицями, голкою.
3. Опишіть технологію вишивання хрестом (інструкційна картка або виріб додається).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота

Варіант 9

1. Розкажіть про історію виникнення та виготовлення м'якої іграшки, матеріали та інструменти, необхідні для роботи.
2. Охарактеризуйте структуру урок трудового навчання.
3. Опишіть технологію догляду за кімнатними рослинами.

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота

Варіант 10

1. Назвіть основні вимоги до уроку трудового навчання в початкових класах.
2. Назвіть види аплікації з паперу (до відповіді додайте зразки).
3. Опишіть технологію пошиття фартушка для ляльки.

№ Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота

Варіант 11

1. Дайте короткі відомості про виникнення вишивки на Україні - найпоширенішого виду народного мистецтва.
2. Назвіть види декоративних швів, з якими знайомлять учнів початкових класів.
3. Опишіть технологію виконання аплікації з тканини (додайте зразок виробу).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота

Варіант 12

1. Охарактеризуйте сучасні Концепції трудового навчання молодших школярів.
2. Назвіть основні властивості паперу. З допомогою якого методу їх визначають?
3. Опишіть технологію плетіння килимка із смужок паперу (зразок, інструкційна картка додається).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота

Варіант 13

1. Охарактеризуйте зміст й організацію поза$рочної роботи з трудового навчання.
2. Назвіть основні властивості тканини. За допомогою якого методу їх визначають?
3. Опишіть технологію виготовлення ялинкових прикрас, (додайте інструкційну картку або зразок виробу).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота

Варіант 14

1. Вкажіть на вимоги перевірки і оцінювання знань та умінь учнів на уроках трудового навчання.
2. Назвіть ручні шви, якими обробляються зрізи тканини (додайте зразок).

3. Опишіть технологію виготовлення тарілки технікою пап'є-маше (розробіть інструкційну картку.

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота
Варіант 15

1. Дайте короткі відомості про історія виникнення писанкарства, його символічні знаки.
2. Вкажіть специфіку уроків трудового навчання в початкових класах.
3. Опишіть технологію виконання шва "козлик", його різновидів (розробіть інструкційну картку або дайте готовий виріб).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота
Варіант 16

1. Розкрийте фізичний і розумовий розвиток учнів початкових класів у процесі трудової підготовки.
2. Назвіть прийоми виготовлення виробів з паперу без приладдя.
3. Опишіть технологію виконання аплікації з соломи (розробіть інструкційну картку або додайте готовий виріб).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота
Варіант 17

1. Визначте основні завдання, трудового навчання на сучасному етані розвитку початкової школи.
2. Назвіть матеріали, з яких можна виготовити різні види аплікацій.
3. Опишіть технологію пришивання ґудзика на дві, чотири дірочки (інструкційна картка додається).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**

Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта
Комплексна контрольна робота
Варіант 18

1. Розкрийте моральне і естетичне виховання учнів початкових класів у процесі трудової діяльності..
2. Назвіть різні види конструкторів, з якими працюють учні початкових класів.
3. Опишіть прийоми ліплення пташки з пластиліну (розробіть інструкційну картку).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта
Комплексна контрольна робота
Варіант 19

1. Охарактеризуйте специфіку уроків трудового навчання з шестирічними дітьми.
2. Назвіть правила користування ножицями, голкою.
3. Опишіть технологію використання тамбурного шва (розробіть інструкційну картку).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта
Комплексна контрольна робота
Варіант 20

1. Вкажіть короткі відомості про флористику, історію виникнення, розвитку, техніку виконання.
2. Назвіть правила підбору в'язального гачка і ниток, безпечні прийоми роботи з ним.
3. Опишіть технологію виготовлення циліндра з картону. Що на його основі можна виготовити в початкових класах (інструкційна картка додається).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта
Комплексна контрольна робота
Варіант 21

1. Розкажіть про використання соломи для виготовлення різноманітних виробів:
аплікації, плетенок, іграшок.
2. Назвіть типи уроків трудового навчання в початкових класах.
3. Опишіть технологію виготовлення м'якої іграшки (інструкційна картка або виріб додається).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота
Варіант 22

1. Охарактеризуйте роль і місце технічного моделювання та конструювання в початкових класах.
2. Назвіть матеріали, з яких можна виготовити аплікації.
3. Опишіть технологію виготовлення будинка з картону (інструкційна картка додається).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота
Варіант 23

1. Охарактризуйте значення екскурсії для ознайомлення дітей з виробництвом і працею дорослих.
2. Назвіть основні технологічні операції обробки паперу.
3. Опишіть технологію виготовлення іграшки з ниток (розробіть інструкційну картку або додайте готовий виріб).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота
Варіант 24

1. Охарактеризуйте методи трудового навчання, що вивчається за видами діяльності.
2. Назвіть види конструкторів, з якими можуть працювати учні початкових класів.
3. Опишіть технологію виконання шва "строчка" (розробіть інструкційну

картку).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота

Варіант 25

1. Розкажіть про історію виникнення тканини, її види, властивості, призначення.
2. Назвіть правила роботи з циркулем, лінійкою.
3. Опишіть технологію вишивання хрестом (розробіть інструкційну картку або додайте готовий виріб).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота

Варіант 26

1. Охарактеризуйте методи трудового навчання, що визначаються за джерелами інформації.
2. Назвіть види волокон з яких виготовляють тканину.
3. Опишіть технології складання човника з паперу (розробіть інструкційну картку).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота

Варіант 27

1. Зробіть аналіз програми трудового навчання в початкових класах. Назвіть принципи, що визначають її зміст.
2. Назвіть професії, з якими, згідно програми, знайомлять учнів 3-го класу.
3. Опишіть прийоми ліплення фантастичної істоти з пластиліну (розробіть інструкційну картку.

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**

Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота

Варіант 28

1. Охарактеризуйте вплив трудового навчання на формування творчо активної особистості дитини.
2. Назвіть матеріали, з яких можна виготовити різні види аплікацій.
3. Опишіть технологію пришивання ґудзика на дві, чотири дірочки (інструкційна картка додається).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота

Варіант 29

1. Охарактеризуйте технічні засоби навчання та науково - методичне забезпечення уроків трудового навчання в початкових класах.
2. Назвіть прийоми виготовлення виробів з паперу без приладдя, наведіть приклади
3. Опишіть технологію виготовлення виробів з об'ємного природного матеріалу (інструкційна картка додається).

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського
Кафедра **початкової освіти**
Дисципліна «**Трудове навчання з методикою**»
для студентів спеціальності 013 Початкова освіта

Комплексна контрольна робота

Варіант 30

1. Дайте короткі відомості про виготовлення тканини, її властивості, використання.
2. Вкажіть види інструктажу, що використовується на уроках трудового навчання.
3. Опишіть технологію виготовлення виробів з сірникових коробок (інструкційна картка додається).

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ З МЕТОДИКОЮ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта

013 Початкова освіта
Код та найменування спеціальності

Факультет дошкільної та початкової освіти

Автори:
Д.філ. в гал.осв., доцент Паршук С.М.
Викладач Тарасюк А.М.

Миколаїв 2017-2018 н. р.

Кредит 1. Основні прийоми роботи з матеріалами на уроках трудового навчання у початковій школі.

ТЕМА 1: Робота з папером і картоном.

Практичне заняття №1

Тема: Вступ до предмету. Техніка «Орігамі».

Мета: ознайомити студентів з видами і властивостями паперу, його призначенням, технікою «Орігамі», сформувати навички виконання виробів технікою «Орігамі».

Ключові поняття: папір, картон, властивості паперу, орігамі.

План

1. Предмет, об'єкт і завдання вивчення навчальної дисципліни «Трудове навчання з методикою».
2. Обсяг і зміст роботи з папером і картоном у початковій школі відповідно до чинної програми «Трудове навчання».
3. Короткі відомості з історії виникнення паперу.
4. Види паперу, функціональні властивості паперу.
5. Техніка «Орігамі». Основні базові форми.

Література:

16. «Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання». – К., 2012.
17. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.
18. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.
19. Афонькин С.Ю., Афонькина Е.Ю. Все об оригами. – СПб:ООО «СЗКЕО», 2008. – 272с.

Тема 2. Витинанка.

Практичне заняття №2

Тема: Витинанка як вид декоративно-прикладного мистецтва.

Мета: ознайомити студентів з елементами графічної грамоти, що застосовуються на уроках трудового навчання, правилами розмічання на папері і картоні, технікою витинанки; формувати вміння розкривати послідовність дій під час виготовлення витинанок.

Ключові поняття: розмічання, вимірювання, витинанка.

План

1. Ознайомлення з елементами графічної грамоти.
2. Методика роботи над формуванням графічних умінь молодших школярів.
3. Розмічання і вимірювання як виробничі операції.
4. Застосування шаблона, штампа, трафарету при обробці паперу і картону.
5. Згинання, складання, різання, з'єднання паперу і картону.

6. Оздоблення виробів з картону і паперу, окантовка.
7. Витинанки, як вид роботи з папером на уроках з трудового навчання.
8. Види витинанок.

Література:

1. «Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання». – К., 2012.

2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.

3. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.

4. Мельник В.М. Мистецтво витинанки та аплікації: Навчальний посібник - Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 256 с.

Тема 3. Аплікація як вид зображальної діяльності. Мозаїка з паперу.

Практичне заняття №3

Тема: Мозаїка з паперу. Техніка «торцювання».

Мета: формувати знання студентів про мозаїку як вид декоративно-прикладного мистецтва; розвивати навички роботи з папером, творчу уяву, оригінальне мислення; виховувати охайність та естетичний смак.

Ключові поняття: мозаїка, техніка «торцювання».

План

1. Поняття «мозаїки» та її види у декоративному мистецтві.
2. Загальні відомості про виготовлення мозаїки технікою торцювання.
3. Основні прийоми роботи та послідовність виконання мозаїки технікою торцювання.

Література:

4. «Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання». – К., 2012.

5. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.

6. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.

Кредит 2: Робота з тканиною та волокнистими матеріалами.

Тема 4. Робота з текстильними волокнами та нитками.

Практичне заняття №4

Тема: Робота з текстильними волокнами та нитками.

Мета: сприяти засвоєнню студентами основних методів роботи з тканиною, нитками; ознайомлення з технікою виконання швів; вироблення вмінь пришивати ґудзики та гачки; виховувати охайність та естетичний смак.

Ключові поняття: текстильні матеріали, тканина, нитки, шви, ґудзик.

План

1. Організація робочого місця, робоча поза при шитті. Інструменти та обладнання для роботи з текстильними волокнами та нитками в початкових класах.
2. Властивості текстильних волокон та ниток.
3. Крій та шиття вручну швейних виробів з прямими зрізами. Види ручних швів.
4. Пришивання ґудзиків, гачків.

Література:

1. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.
2. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.

Тема 5. Вишивка – один з видів народного мистецтва

Практична робота № 5

Тема: Вишивка – один з видів народного мистецтва

Мета: сприяти засвоєнню студентами основних методів роботи з тканиною, нитками; ознайомлення з технікою виконання швів; сформувати навички в техніці виконання швів; розвивати самостійність, працелюбство; виховувати любов та повагу до традиції і звичаїв українського народу.

Ключові поняття: орнамент, рапорт,геометричний орнамент, зооморфний орнамент, рослинний орнамент, антропоморфний орнамент.

Обладнання та матеріали: презентація, канва, нитки для вишивання, голки, ножиці.

План

1. Вишивка як вид народної творчості.
2. Поняття та види орнаменту.
3. Особливості орнаментів різних регіонів України.
4. Види швів.

Література:

3. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.
4. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.

Тема 6. Українська народна іграшка – давній вид декоративного мистецтва

Практичне заняття №6

Тема: Лялька – мотанка, як родинний оберіг.

Мета: ознайомити з історією ляльки - мотанки, видами родинних оберегів; сформувати чітке уявлення про послідовність виготовлення ляльки – мотанки, її оздоблення; створити атмосферу емоційного підйому.

Ключові поняття: лялька-мотанка, оберіг.

План

1. З історії виникнення ляльки – мотанки.

2. Етапи та послідовність роботи над лялькою.

3. Оздоблення оберегу.

Література:

1. «Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання». – К., 2012.

2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.

3. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.

4. О. Тарасова. Лялька-мотанка. – Харків, Видавництво: «Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2014.

Кредит 3. Робота з різними матеріалами
Тема 7. Пластичні матеріали, їх види та властивості

Практичне заняття №7
Тема: Методика роботи із пап'є-маше у початкових класах

Мета: ознайомити студентів з різновидами пластичних матеріалів, з технікою «пап'є-маше», набути практичних вмінь з виготовлення виробів технікою пап'є-маше; розвивати творчі здібності, самостійність; виховувати працелюбність та охайність.

Ключові поняття: пап'є-маше, пластична маса.

Обладнання: папір білий, газетний папір, клей ПВА, вода, пезлі, фарба, ґрунтовка на водній основі або біла гуаш, лак, тарілка для основи, плівка харчова (вазелін, олія).

План

1. Види пластичних матеріалів.
2. Ознайомлення з технікою пап'є – маше: з історії техніки.
3. Процес та послідовність виготовлення виробів у техніці пап'є – маше.
4. Методика роботи із пап'є – маше у початкових класах.

Література:

1. «Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання». – К., 2012.

2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.

3. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.

Практичне заняття №8

Тема: Прийоми виготовлення виробів з пластиліну

Мета: формувати у студентів основні поняття про об'єм, пластику, форму, ознайомити з видами скульптури;розширити знання про рельєф; формувати навички роботи з пластиліном; розвивати дрібну моторику пальців рук, креативність; виховувати акуратність у процесі роботи з матеріалами, терпіння та працелюбність.

Ключові поняття: ліплення, пластилін, скульптура, рельєф, фактура, барельєф.

Обладнання: пластилін різнокольоровий, стеки, дощечка для пластиліна, основа для виробу (картон або фоторамка), ескіз малюнку.

План

1. Засоби виразності скульптури, рельєф, види рельєфу: барельєф.
2. Пластилін, його види.
3. Способи ліплення.
4. Правила безпеки при роботі з пластиліном.

Література:

1. «Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання». – К., 2012.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.
3. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.

Тема 8. Робота з бісером.

Практичне заняття №9

Тема: Робота з бісером

Мета: ознайомити студентів із бісероплетінням, необхідними для нього матеріалами; сприяти засвоєнню студентами основних методичних прийомів бісероплетіння; набути практичних навичок виготовляти вироби технікою бісероплетіння; розвивати творчі здібності, дрібну моторику рук; виховувати почуття прекрасного, естетичний смак.

Ключові поняття: бісер, прийоми бісероплетіння.

Обладнання: бісер різних кольорів, шовкова нитка, голка для бісеру, дерев’яне яйце.

План

1. З історії виникнення бісеру.
2. Види виробів з бісеру.
3. Матеріали для роботи з бісером.

4. Послідовність виготовлення виробів з бісеру.

Література:

1. «Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання». – К., 2012.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.
3. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.

Тема 9. Робота із сучасними штучними матеріалами. Природні матеріали.

Практичне заняття №10

Тема: Робота із сучасними штучними матеріалами

Мета: ознайомити студентів з різновидами та властивостями штучних матеріалів (пластик, поролон, синтепон, вата); сформувати загальні уявлення про послідовність виготовлення виробів із сучасних штучних матеріалів; набути навичок виготовлення виробів із сучасних штучних матеріалів; виховувати естетичний смак, охайність.

Ключові поняття: штучні матеріали, пластик, поролон.

Обладнання: бутилки пластикові, ножиці, свіча з підставкою, сірники.

План

1. Пластмаси й поролон у виробництві та побуті. Їх властивості.
2. Види виробів із сучасних штучних матеріалів.
3. Дріт, його властивості. Виготовлення виробів і сувенірів із дроту.
4. Вироби із пластмаси.

Література:

1. «Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання». – К., 2012.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.
3. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.

Кредит 4. Теоретичні питання методики трудового навчання у початкових класах

Тема 10. Предмет і зміст методики трудового навчання в початкових класах

Практичне заняття №11

Тема: Предмет і зміст методики трудового навчання в початкових класах

Мета: ознайомити студентів зі змістом, принципами та структурою курсу «Методика трудового навчання та художньої праці»; вивчити структуру і зміст програми трудового навчання для учнів 1-4 класів, проаналізувати підручники початкової школи з трудового навчання; виховувати інтерес до вивчення предмету.

Ключові поняття: навчальна програма, Державний стандарт, трудове виховання.

План

1. Завдання методики та її методологічні основи. Основні державні документи з трудового навчання та виховання.
2. Фізичний і розумовий розвиток у процесі трудового навчання. Естетичне і моральне виховання в праці.
3. Психофізіологічні основи формування трудових дій.
4. Структура і зміст програми з трудового навчання для початкової школи. Аналіз підручників з трудового навчання для молодших школярів.

Література:

1. «Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання». – К., 2012.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.
3. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.

Тема 11. Специфіка змісту, форм і методів трудового навчання

Практичне заняття №12

Тема: Специфіка змісту, форм і методів трудового навчання

Мета: ознайомити студентів з методами та прийомами трудового навчання; проаналізувати поняття «метод», «прийом»; розвивати вміння логічно мислити; виховувати інтерес до вивчення предмету.

Ключові поняття: метод, прийом, інструктаж.

План

1. Поняття про методи і прийоми навчання.
2. Класифікація методів трудового навчання.
3. Усні словесні методи.
4. Демонстраційні методи.
5. Практичні методи.
6. Методи формування пізнавальних інтересів на уроці.

Література:

1. «Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання». – К., 2012.

2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.
3. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.

Тема 12. Обладнання та організація робочого місця учителя, учнів

Практичне заняття №13

Тема: **Обладнання та організація робочого місця учителя, учнів**

Мета*:* ознайомити студентів з обладнанням для уроків трудового навчання, інструментами та матеріалами для роботи у початкових класах, правилами організації робочого місця учителя, учнів на уроках трудового навчання; розвивати вміння логічно мислити; виховувати інтерес до вивчення предмету.

Ключові поняття: обладнання, інструменти, матеріали.

План

1. Обладнання трудового навчання в початкових класах.
2. Обладнання робочої кімнати для початкових класів.
3. Обладнання робочого місця учителя.
4. Обладнання і організація робочого місця учнів.
5. Методичне забезпечення робочої кімнати.

Література:

1. «Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання». – К., 2012.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.
3. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.

Кредит 5. Методичні питання методики трудового навчання у початкових класах

Тема 13. Структура уроку трудового навчання у початковій школі. Методика проведення уроку трудового навчання

Практичне заняття №14-15

Мета ознайомити студентів з основними типами уроків трудового навчання; виробити у студентів уміння аналізувати урок, сприяти засвоєнню студентами основних методів трудового навчання молодших школярів; виробленню вмінь складати інструктаж, розкриттю студентам особливостей перспективного та безпосереднього планування уроків трудового навчання в початковій школі; набути навичок проведення уроку трудового навчання для учнів початкової школи; розвивати комунікативні навички, творчі здібності; виховувати інтерес до предмету.

Ключові поняття: урок, особливості уроку трудового навчання, структура уроку.

План

1. Урок як основна форма організації навчально-виховної роботи з трудового навчання.
2. Специфіка уроків і вимоги до них.
3. Політехнічний принцип навчання.
4. Типи уроків трудового навчання.
5. Структура уроку.
6. Планування уроків.

Література:

1. «Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання». – К., 2012.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.
3. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.

Тема 14. Екскурсія в трудовому навчанні

Практичне заняття № 16

Тема: Екскурсія як форма організації навчання

Мета: ознайомлення студентів з екскурсією як формою організації навчально-виховного процесу, методикою проведення екскурсії на виробництво, в парк, розширення знань про форми організації екскурсії, розвивати уміння проводити екскурсії в початковій школі;

Ключові поняття: екскурсія.

План

1. Значення екскурсії у трудовому навчанні і вихованні молодших школярів.
2. Планування екскурсії та підготовка до неї.
3. Проведення екскурсії. Дотримання правил техніки безпеки під час екскурсії.
4. Збір і збереження матеріалів, зібраних на екскурсії.
5. Підведення підсумків екскурсії.

Література:

1. «Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання». – К., 2012.
2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.

3. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.

Тема 15. Позаурочна робота з трудового навчання і виховання

Практичне заняття № 17

Тема: Позаурочна робота з трудового навчання і виховання учнів початкових класів

Мета: ознайомити студентів з особливостями позаурочної роботи з трудового навчання та виховання в гуртках та інших творчих об'єднаннях; набути навичок планування та підготовки до проведення позакласних заходів з трудового навчання для учнів початкових класів; розвивати творчі здібності; виховувати працелюбність.

Ключові поняття: позашкільна робота, гурток, виховний захід

План

1. Завдання позакласної роботи.
2. Індивідуальна робота з учнями.
3. Групові форми позакласної роботи.
4. Масові форми позакласної роботи.

1. «Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання». – К., 2012.

2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.

3. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ БІЛЕТІВ, ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ БІЛЕТИ З ДИСЦИПЛІНИ

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ З МЕТОДИКОЮ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта

013 Початкова освіта
Код та найменування спеціальності

Факультет дошкільної та початкової освіти

Автори:
Д.філ. в гал.осв., доцент Паршук С.М.
Викладач Тарасюк А.М.

Миколаїв 2017-2018 н. р.

1. Короткі відомості з історії виникнення паперу.
2. Виробництво паперу і картону.
3. Види паперу, властивості паперу.
4. Згинання, складання, різання паперу і картону.
5. Техніка «Орігамі».
6.Ознайомлення з елементами графічної грамоти.
7. Розмічання і вимірювання як виробничі операції.
8. Інструменти та основні прийоми для різання паперу і картону.
9. Застосування шаблона, штампа, трафарету при обробці паперу і картону.
10. Поняття «аплікація».
11.Види аплікацій: декоративні (геометричні, рослинні), предметні та сюжетні.
12. Матеріали для виготовлення аплікації.
13.Завдання і зміст практикуму в навчальних майстернях.
14.Організація навчальної роботи в майстернях.
15.Обладнання та матеріали.
16.Техніка безпеки та правила внутрішнього розпорядку.
17.Оздоблення виробів з картону і паперу, окантовка.
18.Інструменти та обладнання для роботи з тканиною в початкових класах.
19.Організація робочого місця, робоча поза при шитті.
20.Крій та шиття вручну швейних виробів з прямими зрізами.
21.Пришивання ґудзиків, гачків.
22.Підрубка та обметування країв тканини.
23.Українська народна вишивка – один із видів художнього оформлення текстильних виробів.
24.Матеріали та інструменти для вишивки.
25.Особливості українського орнаменту.
26.Матеріали для в’язання та плетіння.
27.Найпростіші вузли макраме.
28.В’язання гачком, спицями.
29.Роль м’якої іграшки в естетичному вихованні дітей.
30.Матеріали для виготовлення іграшки, її розкрій.
31.Пошиття м’якої іграшки та її оздоблення декоративними швами.
32.З історії виникнення бісеру.
33.Матеріали для роботи з бісером.
34.Види виробів з бісеру.
35.Пап’є – маше. Процес виготовлення виробів із пап’є – маше.
36.Прийоми ліплення форм із глини і пластиліну для пап’є – маше.
37.Методика роботи із пап’є – маше у початкових класах.
38.Пластмаси й поролон у виробництві та побуті. Їх властивості.
39.Метали та їх значення у народному господарстві.
40.Метали і сплави, які використовуються на уроках трудового навчання і у позаурочний час.
41.Дріт ,його властивості.
42.Виготовлення виробів і сувенірів із дроту.

43.Екологічне виховання молодших школярів.

44.Закон про охорону природи.

45.Види робіт з природними матеріалами у початковій школі.

46.Деревина.

47.Інструменти для роботи з природними матеріалами.

48.Аналіз правил техніки безпеки з інструментами.

49.Глина, пластилін, їх властивості.

50.Прийоми виготовлення виробів із глини, пластиліну.

51.Роль і місце технічного моделювання на уроках трудового навчання у початкових класах.

52.Поняття про машини, механізми, їх моделі та макети.

53.Вивчення елементів моделювання і конструювання, виконання монтажних операцій.

54.Електромоделювання. Найпростіші роботи по електротехніці в початкових класах.

55.Класифікація наочних посібників.

56.Графічні наочні посібники.

57.Площинні посібники з рухомими деталями.

58.Колекції.

59.Моделі, макети та муляжі.

60. Завдання методики трудового навчання та її методологічні основи.

61. Основні державні документи з трудового навчання та виховання (конституція України, концепція національної освіти, державний стандарт освітньої галузі).

62. Фізичний і розумовий розвиток у процесі трудового навчання.

63. Естетичне і моральне виховання в праці.

64. Психофізіологічні основи формування трудових дій.

65. Обладнання трудового навчання в початкових класах.

66. Обладнання робочої кімнати для початкових класів.

67. Обладнання робочого місця учителя.

68. Обладнання і організація робочого місця учнів.

69.Методичне забезпечення робочої кімнати.

70.Структура і зміст програми з трудового навчання для початкової школи.

71.Аналіз підручників з трудового навчання для молодших школярів.

72.Поняття про методи і прийоми навчання.

73.Класифікація методів трудового навчання.

74.Усні словесні методи.

75.Демонстраційні методи.

76.Практичні методи.

77.Методи формування пізнавальних інтересів на уроці.

78.Інструктаж на уроці трудового навчання: види, вимоги.

79.Урок як основна форма організації навчально-виховної роботи з трудового навчання.

80. Специфіка уроків і вимоги до них.

81.Політехнічний принцип навчання.

82.Типи уроків трудового навчання.

83.Структура уроку.

84.Планування уроків.

85.Значення екскурсії у трудовому навчанні і вихованні молодших школярів.

86.Планування екскурсії та підготовка до неї.

87.Проведення екскурсії. Дотримання правил техніки безпеки під час екскурсії.

88.бір і збереження матеріалів, зібраних на екскурсії.

89.Підведення підсумків екскурсії.

90.Завдання позакласної роботи.

91.Індивідуальна робота з учнями.

92. Групові форми позакласної роботи.

93. Масові форми позакласної роботи.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ САМОСТІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ З МЕТОДИКОЮ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта

013 Початкова освіта
Код та найменування спеціальності

Факультет дошкільної та початкової освіти

Автори:
Д.філ. в гал.осв., доцент Паршук С.М.
Викладач Тарасюк А.М.

Миколаїв 2017-2018 н. р.

Мета самостійної роботи студентів з дисципліни «Трудове навчання з методикою»:

- розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів;
- формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань;
- здобуття студентом глибокої системи знань як ознаки міцності знань;
- самостійна робота студентів як результат морально-вольових зусиль їх.

Завдання самостійної роботи студентів:

- навчити студентів самостійно працювати над літературою;
- творчо сприймати навчальний матеріал і його осмислювати;
- прищепити навички щоденної самостійної роботи в одержанні та узагальненні знань, умінь і навичок.

Організація самостійної роботи студентів

Зміст самостійної роботи студентів із дисципліни **«Трудове навчання з методикою»** визначається навчальною програмою дисципліни та робочою навчальною програмою вивчення дисципліни.

На самостійну роботу винесена:

- частина теоретичного матеріалу, менш складного за змістом;
- окремі практичні роботи, що не потребують безпосереднього керівництва викладача.

Самостійна робота студентів забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни:

- основна література (підручник, конспект лекцій викладача, навчальні та методичні посібники);
- додаткова література (наукова, фахова, монографічна, періодична);
- методичні матеріали (методичні рекомендації щодо виконання самостійної роботи студентами).

Самостійна робота над засвоєнням навчального матеріалу з дисципліни може виконуватись у бібліотеці, навчальних кабінетах, а також у домашніх умовах.

При використанні студентами складного обладнання чи устаткування, складних систем доступу до інформації передбачається можливість отримання необхідної консультації або допомоги з боку викладача.

Успішне виконання завдання самостійної роботи можливе за умови наявності в студентів певних навичок: уміння працювати з книгою (складати план, конспект, реферат); проводити аналіз навчального матеріалу (складати різні види таблиць, проводити їх аналіз), виконання практичних робіт.

Контроль за опрацюванням навчального матеріалу, винесеного на самостійну роботу, проводиться викладачем на заняттях в позааудиторний час.

Результати поточного контролю за самостійну роботу студентів фіксуються в журналі обліку навчальних занять групи.

Орієнтовні рекомендації щодо роботи студентів з літературою

Опрацювання матеріалу потрібно починати з прочитання всього тексту, параграфу, дотримуючись таких правил:

- зосередитись на тому, що читаєш;
- виділити саму суттєвість прочитаного, відкидаючи дрібниці;
- зрозуміти думку автора чітко і ясно, оскільки це допоможе виробити чітку й власну думку;
- мислити послідовно і виважено;
- уявити ясно те, що читаєш.

У процесі роботи над темою тлумачення незнайомих слів і спеціальних термінів знаходити в словнику іншомовних слів та в спеціальних довідниках з професії.

Незрозумілі місця, фрази, вирази перечитувати декілька раз, щоб освоїти їхній смисл.

У тексті зустрічаються окремі слова, фрази, або цілі речення, що виділені курсивом, жирним шрифтом, або набрані в розрядку. Це говорить про акцент автора на основному.

Після опрацювання тексту необхідно:

- виділити головну думку автора;
- виділити основні питання тексту від другорядних;
- усвідомити зв'язок між теоретичними положеннями і життям (практикою);
- закріпити прочитане у свідомості;
- пов'язати нові знання з попередніми в даній галузі;
- перейти до заключного етапу засвоєння й опрацювання записів.

Записи необхідно починати з назви теми та посібника, прізвища автора, року видання та назви видавництва. Якщо це журнал - то рік і номер видання, заголовок статті. Після цього скласти план, тобто короткий перелік основних питань тексту в логічній послідовності теми.

Складання плану або тез логічно закінченого за смисловим змістом уривка тексту сприяє кращому розумінню його. План може бути простий або розгорнутий, тобто більш поглиблений, особливо при опрацюванні додаткової літератури з цієї теми.

Після складання плану необхідно перейти до текстування записів.

Записи необхідно вести розбірливо і чітко. Вони можуть бути короткі або великі залежно від рівня знань студента, багатства його літературної та професійної лексики, навичок самостійної роботи з книгою. Після копіткої і систематичної праці записи повинні носити тезисний характер і бути логічно послідовними.

Для зручності користування записами необхідно залишати поля для заміток і вільні рядки для доповнень. Записи не повинні бути одноманітними. У них необхідно виділяти важливі місця, головні слова, які акцентуються різним

шрифтом або різним кольором шрифтів, підкреслюванням, замітками на полях, рамками, стовпчиками тощо.

Записи можуть бути у вигляді конспекту, простих або розвинутих тезів, цитат, виписок, систематизованих таблиць, графіків, діаграм, схем.

Конспект (лат. conspectus - огляд) - це коротка, стисла, послідовно викладена за текстом універсальна форма запису основного змісту прочитаного, яка може супроводжуватись різними вищезгаданими записами.

Складання конспекту зводиться до коротких записів змісту кожного заголовку плану, виділяючи основні думки, положення, підтвердження прикладами. Усі питання плану повинні бути пов'язані між собою.

Виписки використовуються при необхідності викладання найбільш важливих місць, фактів, цифрових даних, точного формування правил та законів.

Цитата (лат. citare - визнавати) - це послідовний вислів, яким підкреслюється положення тексту. Вона зберігає гостроту висловлювання автора, виписується послідовно, грамотно і зазначається джерело цитати.

Кредит 1. Робота з папером і картоном.
Тема: Види паперу та картону. Аплікація як вид образотворчого мистецтва.

Мета: дати загальні поняття про аплікацію, її види; ознайомлення з технікою виконання аплікацій, видами паперу та картону; формувати вміння працювати з технологічною картою при створенні аплікації (послідовність дій); розвивати навички роботи з папером, творчу уяву.

Ключові поняття: *папір, картон, аплікація*

Зміст роботи

1. Поняття «аплікація».
2. Види аплікацій.
3. Матеріали для створення аплікації.
4. Ескіз виробу. Послідовність дій під час створення аплікацій.
5. Українські мотиви в аплікаціях.

Завдання 1

Створити аплікацію:

1. просту декоративну;
2. об’ємну.

Завдання 2

Виготовити зразки паперу та картону.

Методичні рекомендації

Аплікація (лат. –прикладання, приєднання) – це вид художньої діяльності, коли зі шматочків шкіри, тканини або паперу вирізують фігурки, а потім наклеюють на основу – фон. При цьому матеріалом-основою, як правило, служить дерево, щільний папір або картон.

Види аплікацій:

1) За використаними матеріалами:
- з паперу;
- з природних матеріалів (з листя, квітів, насіння, соломи, очерету тощо);
- з тканини.

2) За об’ємом: плоска, об’ємна.

3) За способом виготовлення деталей:
- різана (за допомогою ножиць, ножа);
- рвана (виготовлена способом виривання деталей вручну).

4) За технікою виготовлення деталей:
- вирізна (складанням вдвоє, вчетверо, в декілька разів);
- силуетна (одно або багатошарова);
- силуетно графічна (лінії прорізів).

5) За способом кріплення деталей: одношарова, багатошарова.

6) За кількістю деталей:
- цілими силуетами (представляє собою наклеєні на фон не розчленовані на окремі деталі зображення предметів);

- роздроблена на частини (складається із зображень предметів, виконаних з окремих деталей одного або різних кольорів);

- мозаїка (виконується зі шматочків паперу одного або різних кольорів, складових деталі зображення. Якість шматочків паперу також може бути різним).

7) За тематикою:

- сюжетна (відображає події, явища, складається з декількох різних фігур);

- предметна (зображення окремих предметів);

- декоративна(орнаментні зображення, що використовуються для оздоблення виробів).

Інструкційна картка виготовлення аплікації з паперу:

1. Продумайте сюжет аплікації.
2. Складіть ескіз виробу.
3. Підготуйте необхідні матеріали для створення аплікації.
4. Підготуйте шаблони.
5. Виріжте з кольорового паперу необхідні деталі аплікації за шаблонами.
6. Прикладіть деталі аплікації на фон за ескізом.
7. Нанесіть на зворотну сторону деталей клей та приклейте до аркуша основи.

Зразки аплікацій

предметна аплікація

сюжетна аплікація

декоративна аплікація

одноколірна аплікація

об'ємна аплікація

Література:

1. «Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання». – К., 2012.

2. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - Тернопіль.: Мальва: ОСО, 2004.

3. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання. - Тернопіль: Астон 2001.

Самостійна робота
Тема: Методика застосування молодшими школярами шаблонів, штампів, трафаретів.

Мета: відпрацювати навички, прийоми роботи з папером, сформувати чітке уявлення про послідовність виготовлення штампу та трафарету; залучити до творчої діяльності.

Ключові поняття: штамп, трафарет.

Зміст роботи

1. Інструменти та основні прийоми для різання паперу і картону на уроках трудового навчання у початкових класах.

2. Конструювання виробів з графічним зображенням на папері.

3. З'єднання виробів із паперу та картону за допомогою клею, клапанів та язичків, цільових замків, шипових з'єднань, переплетінням ниток, тканини та дроту.

4. Загальне поняття про згинання як виробничу операцію. Прийоми згинання і складання паперу та методика вивчення у початкових класах.

Завдання . Виготовити шаблон та трафарет.

Методичні рекомендації

Із заготовок картону прямокутної форми виготовте шаблони і трафарети для розмічування лічильного матеріалу (не менше 5 штук).

Література:

1. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі. Навчальний посібник.-Тернопіль: Мальва-ОСО, 2004.- С. 137-147.

2. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання – Тернопіль: “Астон”, 2005. – С.14-20.

Тема 3. Паперові об’ємні фігури. Виготовлення паперових квітів об’ємної форми

Мета: відпрацювати навички, прийоми роботи з папером, сформувати чітке уявлення про послідовність виготовлення квітів з гофрованого паперу; залучити до творчої діяльності.

Ключові поняття: гофрований папір, паперові об’ємні фігури

Зміст роботи

1. Гофрований папір: види та властивості.
2. Різновиди квітів з гофрованого паперу.

Завдання. Виготовити з гофрованого паперу композицію з квітів.

Методичні рекомендації

1.Підсніжник:

- *білий та зелений гофрований папір;*
- *проволока;*
- *ножиці;*
- *клей.*

Для серединки взяти смужку білого гофрованого паперу 2 на 4,5 см (поперек гофри), пофарбувати край смужки жовтою фарбою або фломастером, підсушити, загнути по пофарбований частини приблизно 1/3 і розтягнути згин(а).

Для пелюстки взяти смужку гофрованого паперу 2,5 на 5,5 см (уздовж гофри), скрутити вісімкою, скласти навпіл і закрутити кінець (б). На кожну квітку треба 3 пелюстки.

а

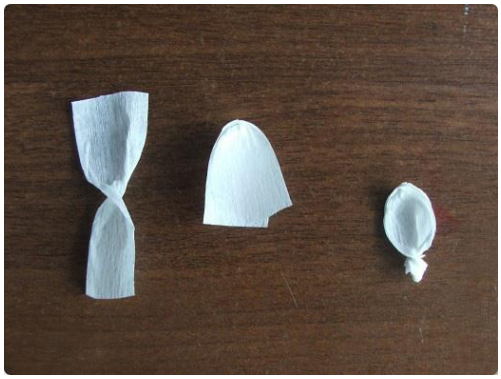

б

На відрізки дроту від 12 до 15 см намотати стрічку зеленого паперу шириною 1см, це будуть стеблинки. Кінчик стебла намазати клеєм і намотати серединку, кінчик підклеїти (в).Приклеїти 3 пелюстки (г).

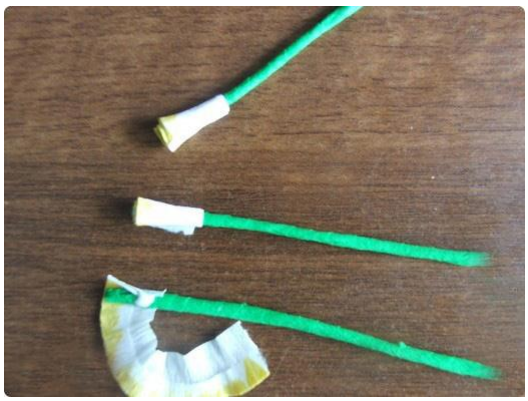

в

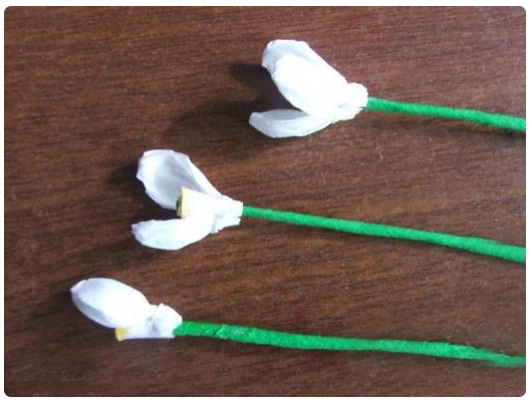

г

Обмотати місце приклеювання пелюсток тонкої стрічкою зеленої паперу, зафіксувати кінець стрічки клеєм і загнути ніжку (д). Для листя взяти смужки зеленої паперу шириною 2см і довжиною від 10 до 15см (уздовж гофри), скласти навпіл уздовж (для більшої міцності), склеїти, загострити з одного боку і трохи накрутити на тонку паличку. Вклеїти в листочок квітку (є).

д

є

2. Тюльпан:

- червоний(жовтий) та зелений гофрований папір;

- дерев'яні шпажки;

- ножиці;

- клей.

Відріж 6 смужок гофрованого паперу розміром 3 × 18 см уздовж ліній гофрування(1). Скрути смужку в середині 2 рази(2). Склади її навпіл(3-4).

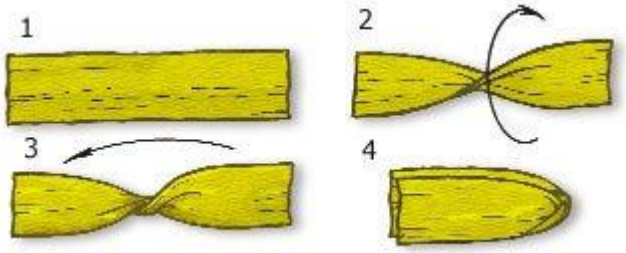

Зроби опуклу пелюстку, розтягуючи обидва шари паперу. Стисни і закрути основу.

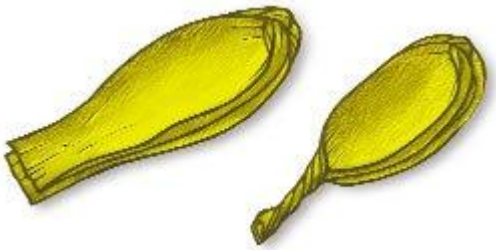

Наріж смужки зеленого паперу шириною 2 см впоперек ліній гофрування. Візьми дерев’яну шпажку для стебла і обклей її смужками.

Помісти навколо стебла 3 внутрішніх пелюстки, потім зверху - 3 зовнішніх. Щільно прив'яжи їх смугою, змащеною клеєм.

З зеленого паперу виріж листя і злегка закрути їх навколо стебла, змастивши клеєм.

3. Гіацинт:

- *гофрований папіркольору квітів, зелений для стебла та листя;*
- *дерев’яні шпажки;*
- *ножиці;*
- *клей.*

Щоб квітка була пишною і об'ємною необхідно відрізати смужку паперу наступного розміру: 60 см в довжину і приблизно 7 см в ширину (можна трохи більше). Для того, щоб було зручніше нарізати і цей процес зайняв менше часу, складаємо смужку в декілька складань. Після чого з одного боку по довжині робимо часті надрізи шириною близько 1 см, не доходячи при цьому до іншого краю 1,5-2 см(а).Кожну надрізану смужку необхідно буде дерев'яною паличкою скрутити до закінчення надрізу, тільки акуратно, щоб не порвати. Можна за раз захопити одночасно 2-3 смужки, щоб прискорити просування цієї копіткої роботи(б).

а

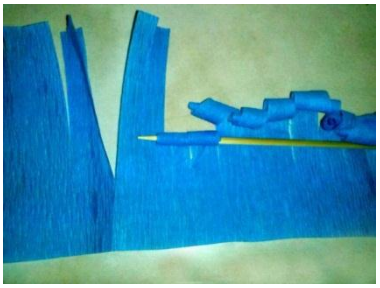

б

Повинна вийти кучерява смужка паперу.На наступному етапі будемо приклеювати цю смужку з кучериками на дерев'яну паличку за допомогою клею, який буде наноситися на неї поступово по мірі накручування паперу. Робимо все акуратно, так як змочений клеєм папір стає м'яким і може надірватися. Починати необхідно з самого кінчика палички(в).Верхні кучерики повинні бути спрямовані вгору. Обороти слід робити ближче один до одного, щоб квітка вийшла пишною. Намотаний папір на паличці повинен займати трохи менше половини її довжини або рівно половину(г).

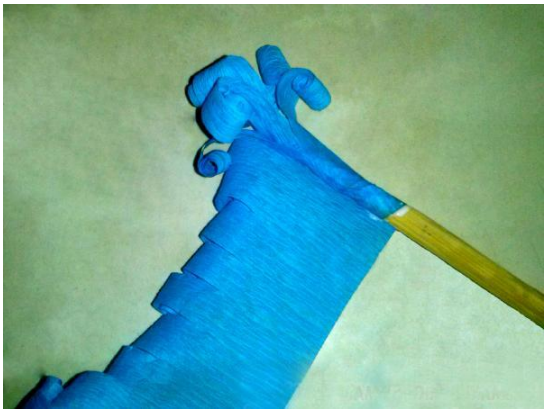

в

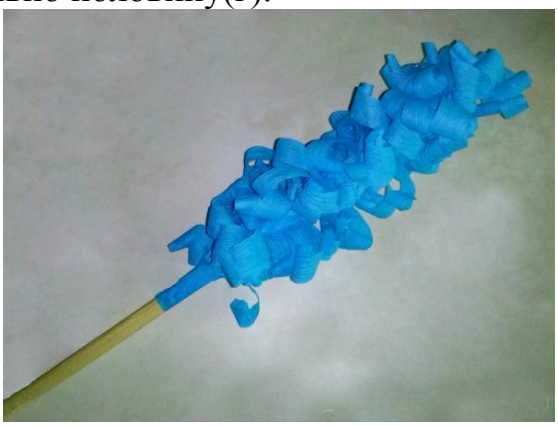

г

Тепер, коли квітка готова, приступаємо до виготовлення зеленого стебла і двох листочків. Тут знадобиться зеленийпапір, з якого необхідно вирізати рівну смужку довжиною 20-25 см і шириною приблизно 1,5 см. тут же вирізаємо листочки різних розмірів: побільше і поменше. Зелену смужку також намотуємо на паличку і закріплюючи її поступово клеєм(д - є). Квітка готова.

д

є

4. Крокуси:

- гофрований папір кольору квітів,жовтий для тичинок, зелений для стебла та листя;

- дерев'яні шпажки або палички;

- ножиці;

- клей.

Складаємо папір в «гармошку» і вирізаємо 6 симетричних пелюсток.Вирізаємо невеликі прямокутники жовтого кольору, нарізаємо на них бахрому, не доходячи до краю приблизно чверть від розміру.Звертаємо деталь в

трубочку, тугіше скручуємо кожну вузьку смужку бахроми - це будуть квіткові тичинки. Обклеюємо дерев’яну шпажку тичинками. Обмотуємо тичинки квітки пелюстками, накладаючи їх поступово і закріплюючи кожну наступну пелюстку клеєм.Обмотуємо стебло стрічкою зеленою гофрованого паперу. Додаємо зелені листочки. Для квіткової композиції майструємо квіти кількох кольорів. Закріплюємо квіточки крокусу в посудині. Квіткова композиція з яскравих первоцвітів готова!

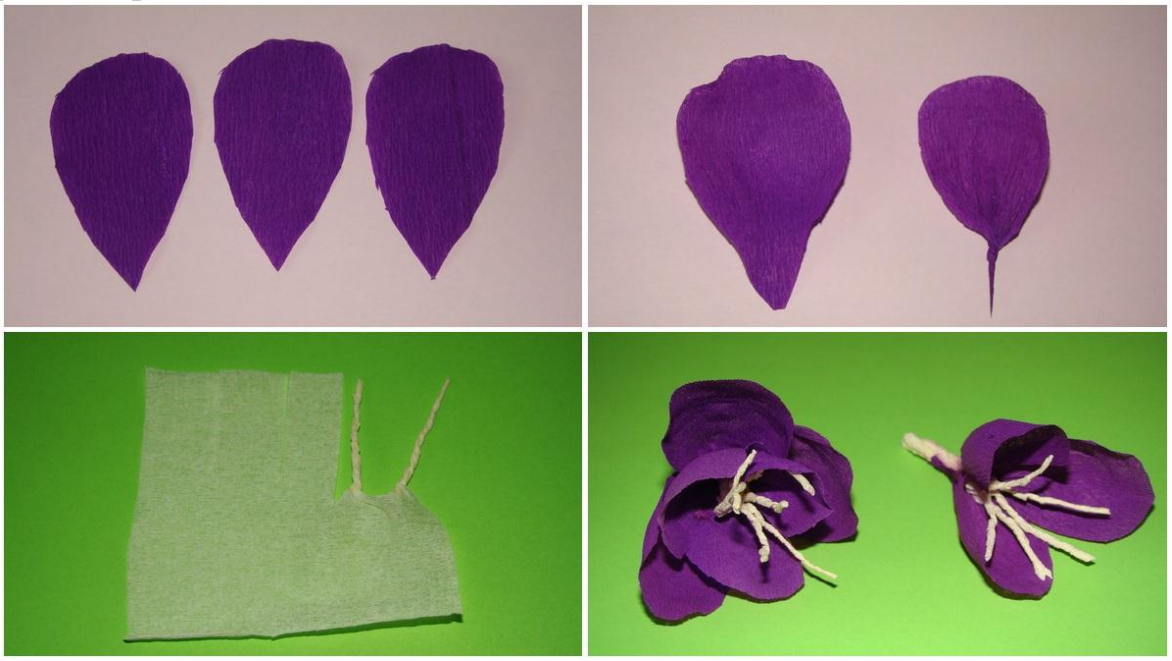

Кредит 2. Робота з тканиною та волокнистими матеріалами.

Тема: *Аплікація з тканини*

Мета: ознайомити з технікою виконання аплікації з тканини.

Обладнання: замальовка аплікації; ножиці; клаптики тканин; ручка і олівець; нитки; крейда для тканини; декоративні стрічки; клей; матеріал для виготовлення рамки (Або готова рамка).

Методичні рекомендації

1. На аркуші формату А4 олівцем заздалегідь робимо замальовку нашої аплікації.
2. Переводимо малюнок аплікації на тканину, щоб було простіше орієнтуватися де – яка деталь повинна знаходитися.
3. Беремо тканину і починаємо виготовляти викрійки з обраної тканини. Для того, щоб тканина не саталась – обпаліть її краї.
4. Починаємо збірку роботи. Всі деталі прикладаємо до основи (картону) та приклеюємо.
5. Оздоблюємо аплікацію рамкою (окантовка з паперу, стрічки).

Зразки аплікацій

Тема: Вишивка хрестиком

Мета: сприяти засвоєнню студентами основних методів роботи з тканиною, нитками; ознайомлення з технікою виконання швів; сформувати

навички в техніці виконання швів; розвивати самостійність, працелюбство; виховувати любов та повагу до традиції і звичаїв українського народу.

Ключові поняття: орнамент, рапорт,геометричний орнамент, зооморфний орнамент, рослинний орнамент, антропоморфний орнамент.

Методичні рекомендації

Виконати на канві вишивку хрестиком на новорічну тематику. Розмір А5.

Вишивку не обов'язково оформлювати у дерев'яну рамку під скло, але робота повинна мати естетичний завершений вигляд. Можна закріпити вишивку на картоні та оздобити замість рамки стрічкою або кружевом.

Тема: М'яка іграшка та її оздоблення декоративними швами, ґудзиками, кольоровим папером

Мета: сприяти засвоєнню студентами основних методів роботи з тканиною, ознайомленню з послідовністю пошиття м'якої іграшки.

Обладнання: фетр (фліс), вата або синтепон (або інший м'який наповнювач), нитки, голка, викройка або ескіз іграшки(на новорічну тематику).

Ключові поняття: м'яка іграшка, розкрій, технологічна картка

Зміст роботи

1. Роль м'якої іграшки в естетичному вихованні дітей.
2. Матеріали для виготовлення іграшки, її розкрій.
3. Види декоративних швів.
4. Пошиття м'якої іграшки та її оздоблення декоративними швами.

Завдання. Пошити м'яку іграшку.

Методичні рекомендації

1. Приготуйте викрійку майбутньої іграшки. Її можна намалювати самостійно, керуючись фантазією, а можна пошукати на просторах Інтернету. Для зручності викрійку краще зробити на папері, а потім перенести її на фетр.

2. Поетапно пришийте деталі іграшки, починаючи з лицьового боку.

3. Зшивайте іграшку поступово, залишивши невеличкий отвір для набивання її м'яким наповнювачем. Проштовхувати наповнювач всередину іграшки буде легше з допомогою тонкої ручки від художньої пензлика або шпажки. Після того, як іграшка повністю наповнена ватою, потрібно її повністю зашити.

4. Для оздоблення іграшки використовуйте різні ручні шви. Дотримуйтесь охайності у виконанні швів ,бажано, щоб стібки були однакового розміру з однаковими проміжками між ними!

Зразки робіт

Викройки для зразка

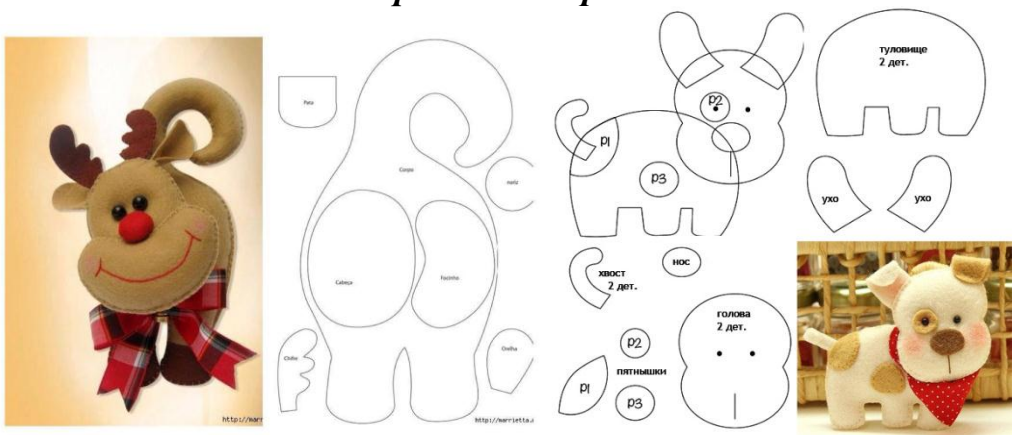

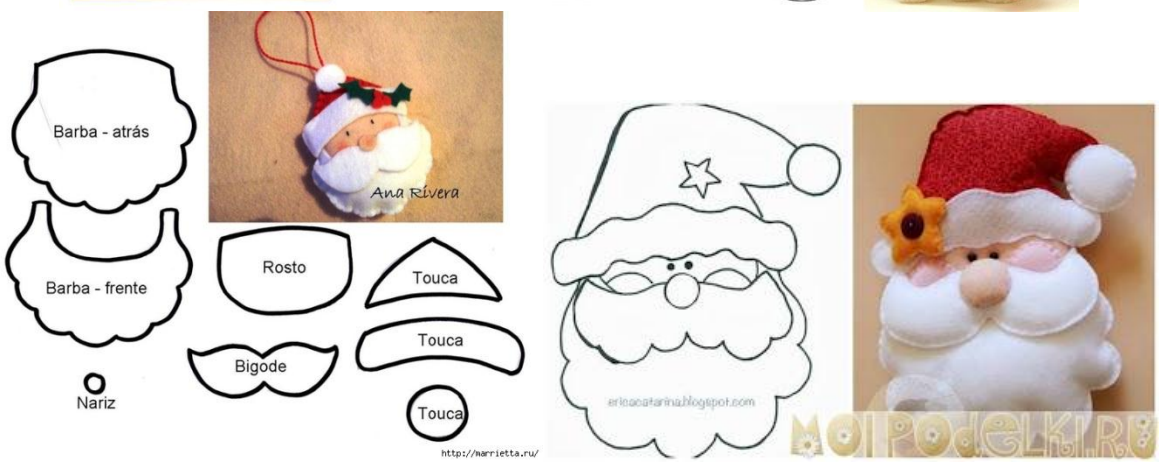

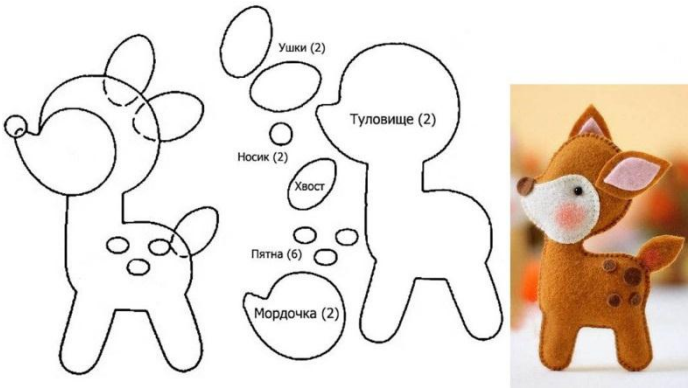

Кредит 3. Робота з різними матеріалами
Тема: Солоне тісто. Виготовлення сюжетної композиції з пластиліну

Мета: сприяти засвоєнню студентами навичок виготовлення солоного тіста, основних прийомів роботи з солоним тістом та пластиліном, ознайомленню з послідовністю створення сувеніру з солоного тіста та картини з пластиліну.

Ключові поняття: пластилін, солоне тісто.

Обладнання: сіль (дрібного помелу без домішок йоду) – 1 стакан, вода – 0,5 стакану, мука – 1 стакан, стеки, дощечка для ліплення, фарби, лак.

Пластилін, картон, стеки.

Зміст роботи

1. Пластилін, його види.
2. Способи ліплення.
3. Правила безпеки при роботі з пластиліном.

Завдання 1. Виготовити сувенір з солоного тіста.

*Завдання 2.*Виготовити об’ємну тематичну композицію з пластиліну.

Методичні рекомендації

Робота з солоним тістом

1. *Замісити тісто:* змішати борошно і сіль, потім потроху вливати воду, швидко перемішуючи все руками. Місити тісто потрібно недовго, якщо воно виходить тугим, додати ще трохи води. Якщо тісто липке - додати трохи борошна. Тут все залежить від борошна, тому води може знадобитися іноді більше, іноді менше.

2. *Створити поробку* (іграшку, магніт, підвіску, оберіг) на вибір.

3. *Висушити.*

Існують такі види сушіння:

- на повітрі;
- в духовці;
- на батареї;
- на сонці.

Так чи інакше, вироби потрібно добре просушити. Якщо шар тіста тонкий - часу на це піде менше. Об'ємні картинки з тіста або фігурки потребують довгого просушування.

Найвірніший і простий спосіб - сушити на повітрі, найкраще в теплі, але не під прямими сонячними променями. Для виробу, товщиною до 1 см, знадобиться 4-7 днів. Потім перевірити, постукавши по поверхні пальцем. Якщо звук дзвінкий - виріб висох, якщо глухий - потрібно ще досушити.

Для сушіння на батареї знадобиться близько одного дня, влітку можна викласти виріб на підвіконня.

При сушінні в духовці, потрібно виставляти низьку температуру (50-150 градусів) при відкритих дверцятах. Знадобиться близько 3 годин для тонкого виробу.

4. Після сушіння виріб розфарбувати або покрити лаком, щоб захистити поверхню від пошкодження і ламкості.

Зразки

Робота з пластиліном

1. Оберіть сюжет роботи або візьміть будь-яку вподобану картинку.

2. Перенесіть малюнок на основу – картон за допомогою копіювального паперу або намалюйте самостійно.

3. В залежності від того, яку техніку ви обрали, нанесіть пластилін на картину.

4. Помістіть роботу у рамку або картонну коробку.

Тема: Декоративне панно з різних матеріалів

Мета: сприяти засвоєнню студентами навичок виготовлення декоративного панно, ознайомленню з послідовністю створення панно з різних матеріалів.

Ключові поняття: декоративне панно.

Обладнання: основа для панно, різні матеріали (за вибором).

Зміст роботи

1. Декоративне панно: види.
2. Послідовність створення декоративного панно.

Завдання: створити декоративне панно з різних матеріалів.

Методичні рекомендації

Виготовити за власним задумом декоративне тематичне панно.

Тема: Виготовлення новорічної поробки зі штучних матеріалів

Мета: сприяти засвоєнню студентами навичок виготовлення ялинки з різних матеріалів.

Методичні рекомендації

Підготуйте ескіз новорічної ялинки та продумайте послідовність її виготовлення. За допомогою різних матеріалів створіть новорічну ялинку.

Зразки

Тема: Робота з природнім матеріалом

Мета: сприяти засвоєнню студентами основних методів роботи з природними матеріалами, ознайомленню з технікою виконання аплікацій та виробів із соломки; виробленню вмінь складати ікебану, конструювати об'ємні вироби з різних природних матеріалів.

Ключові поняття: природні матеріали, аплікація, ікебана.

Обладнання: природні матеріали, клей, основа.

Зміст роботи

1. Природні матеріали та їх використання для виготовлення виробів.
2. Підготовка природних матеріалів до роботи. Інструменти для роботи.
3. Види робіт з природними матеріалами у початковій школі.
4. Послідовність дій та безпека праці під час виготовлення виробів із природних матеріалів

Завдання: Створити творчу роботу з природніх матеріалів (на вибір): об’ємний виріб, панно з природніх матеріалів, композицію, топіарій та ін..

Зразки

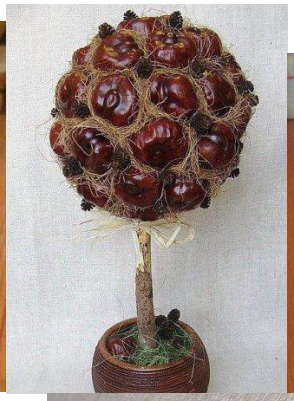

http://www.liveinternet.ru/users/rainy77/

myJulia.Ru

Кредит 4. Теоретичні питання методики трудового навчання у початкових класах

Тема: Стан і перспективи методики трудового навчання у сучасній педагогічній науці

Мета*:* ознайомити студентів із сучасним станом розвитку методики трудового навчання та художньої праці в початковій школі, методикою ігрового проектування; формувати у студентів уміння прогнозувати перспективи розвитку цієї дисципліни як науки, визначати умови формування конструктивних особистостей різних типів.

Зміст роботи

1. Внесок зарубіжних педагогів у методику трудового навчання і виховання в початковій школі.
2. Методика трудового навчання у поглядах сучасних дослідників.
3. Предметно-перетворювальна діяльність відповідно до різних способів сприйняття інформації молодшими школярами.

Завдання:

1. Підготуйте конспект основних положень питань теоретичної частини.
2. Доберіть висловлювання видатних педагогів минулого і сучасності про роль трудового виховання у формуванні особистості.

Тема: Специфіка змісту, форм і методів трудового навчання

Мета: поглибити знання студентів про форми і методи трудового навчання, спеціальні прийоми на уроках праці.

Зміст роботи

1. Врахування вікових особливостей школярів.
2. Спеціальні прийоми, що сприяють усвідомленню матеріалу. Вплив своєчасного самоконтролю учнів на результат праці.

Завдання:

1. Законспектувати відповіді на теоретичні питання плану.
2. Підготувати розширену схему класифікації методів трудового навчання.
3. Розглянути класифікацію методів навчання, запропоновану Ю.К.Бабанським.

Тема: Структура і зміст програми з трудового навчання для початкової школи. Аналіз діючих підручників

Мета: розширити та поглибити знання програми з трудового навчання, проаналізувати структуру і зміст програми для учнів початкової школи.

Завдання:

1. Провести аналіз пояснювальної записки та програми з трудового навчання за такими питаннями і дати коротку письмову відповідь на них:

а) мета і складові частини трудового навчання учнів початкових класах. Розподіл часу по класах і частинах програми трудового навчання;

б) відомості про способи обробки матеріалів,

в) відомості про матеріали, їх властивості;

г)відомості про інструменти і пристрої. Послідовність їх вивчення по класах;

д) послідовність оволодіння учнями прийомами обробки паперу картону, тканини, деревини, металу, природних матеріалів пластмас в процесі виготовлення суспільно-корисних виробів;

е) примірний перелік об'єктів праці для виготовлення учнями на уроках трудового навчання;

з) відомості про креслення, ескізи, технічні рисунки та іншу технічну документацію в програмі занять з трудового навчання;ж) відомості про електротехнічні роботи;

з) відомості про машинознавство, їх зміст і послідовність вивчення по класах;

к) місце екскурсій в програмі трудового навчання учнів початкових класів.

2. Зробити аналіз підручників з трудового навчання 1-4 класів за поданим планом:

План аналізу підручника

1. Повна назва підручника.
2. Категоріальний апарат (умовні позначки).
3. Відповідність змісту підручника програмі (5 прикладів).
4. Наочне оформлення підручника.
5. Додатковий матеріал, представлений у підручнику (5 прикладів).
6. Висновки та пропозиції.

Кредит 5. Методичні питання методики трудового навчання у початкових класах

Тема: Конспект уроку трудового навчання у початковій школі

Мета: навчити студентів складати розгорнутий план конспект уроку трудового навчання, сформувати навички та вміння проводити урок, виробити уміння аналізувати урок.

Зміст роботи

1. Структура розгорнутого конспекту уроку.
2. Перегляд уроку трудового навчання у початкових класах.
3. Аналіз уроку з трудового навчання.

Завдання:

1. Розробити розгорнутий конспект уроку з трудового навчання для дітей 1- 4 класів(тема за вибором).
2. Підготувати наочний та методичний матеріал, зразки поробок та технологічну картку виготовлення виробу до свого уроку.
3. Підготуватись до проведення уроку.

Тема: Інструкційна картка виробу. Інструктаж у трудовому навчанні.

Мета: ознайомити студентів з видами інструктажу на уроці трудового навчання, доцільністю та своєчасністю їх проведення, з правилами безпеки роботи з різними інструментами учнями початкової школи.

Зміст роботи

1. Поняття інструктажу на уроці трудового навчання.
2. Види інструктажу.
3. Вимоги до проведення інструктажу на уроці трудового навчання.

Завдання:

1. Складіть вступний, поточний та заключний інструктаж до теми власного конспекту уроку.
2. Підготувати та оформити інструктаж для дітей 1-4 класів на уроці трудового навчання (Тема і клас за вибором).
3. Підготуйте інструкційну картку виробу.

Тема: Екскурсія з трудового навчання для учнів початкової школи

Мета: ознайомлення студентів з методикою проведення екскурсії на виробництво, в парк, набути навичок готуватися та проводити екскурсії в початковій школі.

Зміст роботи

1. Планування екскурсії та підготовка до неї.
2. Проведення екскурсії. Дотримання правил техніки безпеки під час екскурсії.

Завдання:

1. Підготувати план та розгорнутий конспект екскурсії для учнів початкової школи (клас і тема за вибором).

Тема: Заняття в гуртках та інших творчих об'єднаннях для молодших школярів у позаурочний час

Мета: ознайомити студентів з особливостями позаурочної роботи з трудового навчання та виховання в гуртках та інших творчих об'єднаннях.

Зміст роботи

1. Гуртки як основна форма позаурочної роботи з трудового навчання в початковій школі.
2. Елементи гри та змагання у гурткової роботі з трудового навчання.
3. Тематика і зміст гурткової роботи з трудового навчання в початковій школі.

Завдання:

1. Законспектувати теоретичні питанні плану.
2. За темою, визначеною викладачем, скласти сценарій позакласного заходу для дітей початкової школи.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ЩОДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ З МЕТОДИКОЮ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта

013 Початкова освіта
Код та найменування спеціальності

Факультет дошкільної та початкової освіти

Автори:
Д.філ. в гал.осв., доцент Паршук С.М.
Викладач Тарасюк А.М.

Миколаїв 2017-2018 н. р.

Контрольна робота №1

І рівень

1. Де і коли був вперше винайдений папір?
в Єгипті 5 тис. років тому
у Китаї у 2 ст. н.е.
у Малій Азії у 1 ст. н.е.
в Японії у 3 ст. н.е.

2. Сутність технологічної операції полягає у відокремленні частин матеріалу для надання заготовці потрібної форми і заданих розмірів - це:
згинання
різання
вимірювання
розмічання

3. Один з видів народної художньої творчості, прикраса, пов’язана з функцією декорування інтер’єру:
витинанка
аплікація
вишиванка
орігамі

4. Видом образотворчого мистецтва, що полягає у вирізуванні, накладанні різних форм і закріпленні їх на фоновому матеріалі є:
оздоблення
окантовка
аплікація
витинанка

5. Що не належить до видів українського декоративно-прикладного мистецтва?
художній розпис
орігамі
складена витинанка
вишивання

6. Термін «витинанка» походить від техніки її виготовлення, тобто:
вирізати
розмічати
вимірювати
наклеювати

7. Витинанки, виготовлені з одного аркушу паперу, називають:
складні
одинарні

комбіновані
об’ємні

8. Створення орнаментальних зображень, що використовуються для прикрашання виробів – це:
сюжетна аплікація
предметна аплікація
декоративна аплікація
складна аплікація

9. Який матеріал складається з міцних, гнучких тіл з дуже малим поперечним перерізом, необмеженої довжини?
пластичний
текстильний
природний
паперовий

10. На які класи поділяються текстильні волокна:
натуральні і хімічні
рослинні і мінеральні
рослинні і штучні
штучні і синтетичні

11. До якого виду вишивки належить вишивка хрестом:
без лічби
комбінованого
лічильного
мереживного

12. Стилізований художній візерунок (прикраса), що характеризується ритмічністю, повторенням однакових або чергуванням різних елементів візерунку – це:
силует
гравюра
орнамент
монотипія

13. Яким швом виконують “наметування”?
петельним
швом “уперед голку”
швом “за голку”
«козлик»

14. Яким швом обробляють край виробу?
зшивним

“назад голку”
“петельним”
швом “уперед голку”

15. Вид паперу залежить від:
властивостей паперу
кольору
складу паперової маси
малюнку
технологічного процесу виробництва

II рівень
Продовжить речення.
1. Мистецтво складання паперу – це …
2. Аплікація, що відображає сукупність подій, явищ, ситуацій, називається …
3. Техніка створення мозаїки з паперу називається …
4. Візерунок або узор, побудований на ритмічному повторенні геометричних елементів, стилізованих тваринних чи рослинних мотивів – це …
5. Один із видів прикладного мистецтва, що полягає в зображенні на тканині за допомогою ниток спеціально підібраних і певним чином розміщених швів та декоративних стібків, узорів, орнаментів – це …
6. Частина художніх елементів, які ритмічно повторюються по всій довжині і ширині орнаменту, називають …
7. Орнамент, в якому окремі елементи вписані у квадрат, коло, ромб або інший багатокутник, розташований у центрі, називається ….
8. На які 8 видів залежно від мотивів поділяють орнаменти? ….
9. За способом виконання шви поділяють на …
10. Шви, які виконуються за наміченими контурами узорів округлих та криволінійних форм, називаються ...

III півень
Дайте характеристику техніці(з історії створення техніки, матеріали для роботи, приклади та інструкційна картка виробу):
1 в. – «орігамі»
2 в. – «витинанка»
3 в. – «вишивка»
4 в. – «аплікація»

Контрольна робота №2

1. Стилізованим повторюваним елементом, що визначається як прикраса є:

а) композиція;

б) ритмічність;

в) конфігурація;

г) орнамент.

2. Який матеріал складається з міцних, гнучких тіл з дуже малим поперечним перерізом, необмеженої довжини?

а) пластичний;

б) текстильний;

в) природний;

г) паперовий.

3. На які класи поділяються текстильні волокна:

а) натуральні і хімічні;

б) рослинні і мінеральні;

в) рослинні і штучні;

г) штучні і синтетичні.

4. Один з видів прикладного мистецтва, що полягає в зображенні за допомогою ниток спеціально підібраних і певним чином розміщених швів та декоративних стібків, узорів, орнаментів – це:

а) витинання;

б) ниткографія;

в) печворк;

г) вишивання.

5. До якого виду вишивки належить вишивка хрестом:

а) без лічби;

б) комбінованого;

в) лічильного;

г) мереживного.

6. Формотворча маса, яку виготовляють із волокнистих матеріалів з додаванням клеючих і наповнюючих речовин:

а) пластилін;

б) пап’є-маше;

в) глина;

г) пластмаси.

7. Пластилін – це:

а) пластична маса, яка при висиханні зберігає надану їй форму, а після відпалювання стає твердою і міцною;

б) пластичний матеріал, який тримає форму, але характеризується властивістю довго не висихати;

в) формотворча маса, яку виготовляють із волокнистих матеріалів з додаванням клейких і наповнювальних речовин;

г) формотворчий матеріал природного походження, широко використовується в різних галузях промисловості.

8. Ікебана – це:

а) підвісна декоративна ваза для вазона з квітами;

б) оздоблення, прикраса;

в) однолітня квіткова рослина;

г) букет, складений за правилами.

9. Який з прийомів не має відношення до ліплення:

а) розкачування;

б) заглиблення;

в) відрізування;

г) склеювання.

10. Шерсть яких тварин найчастіше використовують для виготовлення тканини?

а) кози;

б) вівці;

в) кроля;

г) барана.

11. Здатність тканини витримувати навантаження при розтягуванні, називається ...

а) мнучкість

б) драпірувальність

в) міцність

г) гігроскопічність

12.Яким швом виконують "наметування"?

а) петельним;

б) швом "уперед голку"

в) швом "за голку"

г) козлик

13. Яким швом обробляють край виробу?

а) зшивним;

б) "назад голку";

в) "петельним".

г) швом "уперед голку"

14.Пластинка, в якій вирізано рисунок, цифри, літери, називається:

а) шаблон;

б) штамп;

в) трафарет;

г) малюнок.

15.Операція з'єднання окремих деталей між собою за допомогою речовин, що дають при висиханні міцну плівку, яка з'єдную між собою деталі, називається:

а) різання;

б) згинання;

в) переведення;

г) склеювання.

16.Необхідним інструментом при шитті не є:

а) голка;
б) ножиці;
в) циркуль;
г) нитки.

17. Шов, який однаковий з лицьового та виворітного боку, та має вигляд пунктирної лінії, називається:

а) «уперед голку»;
б) «за голку»;
в) «ручна строчка»;
г) «через край».

18.Шов, який застосовують для підшивання підігнутих країв виробу, називається:

а) «ручна строчка»;
б) «підрублювальний»;
в) «уперед голку»;
г) «через край».

19. Для виготовлення папьє-маше потрібні такі матеріали як:
а) клей
б) папір
в) фломастер
г) голка
д) вода

20. Один із стародавніх видів вузлового плетіння:
А) макраме
Б)в’язання гачком
В)вишивання
Г)пришивання петель

21.Вузликова лялька з тканини, яка у давнину виконувала функцію сакральних оберегів, називається …..

22. Частина художніх елементів, які ритмічно повторюються по всій довжині і ширині орнаменту, називають….

23. За способом виконання шви поділяють на …

24. Різновид декоративно-ужиткового мистецтва з використанням перлів — природного чи штучного походження…

25. Паперова маса, виготовлена із волокнистих матеріалів, до яких додаються ключі та наповнюючи матеріали, називається…..

Контрольна робота №3

І варіант

І рівень

1.До словесних методів навчання належать:

А) розповідь;

Б) спостереження;

В) таблиця.

2. Об’єкт вивчення методики трудового навчання - …

3. Бесіда – це …

ІІ рівень

1. Перерахуйте, що входить до комплексу методичного забезпечення уроків і позаурочної роботи з трудового навчання.

2. Розкрийте фізичний і розумовий розвиток учнів початкових класів у процесі трудової підготовки.

3. Охарактеризуйте методи трудового навчання, що визначаються за джерелами інформації.

ІІІ рівень

1. Вкажіть специфіку уроків трудового навчання в початкових класах.

2. У чому полягає підготовка вчителя до проведення екскурсії?

ІІ варіант

І рівень

1.До наочних методів навчання належать:

А)проблемний метод;

Б) діафільм;

В)пояснення.

2. Завдання вивчення методики трудового навчання - …

3. Пояснення - це …

ІІ рівень

1. Охарактеризуйте види інструктажу та вимоги до нього.

2. Охарактеризуйте вплив трудового навчання на формування творчо активної особистості дитини.

3. Охарактеризуйте методи трудового навчання, що вивчаються за видами діяльності.

ІІІ рівень

1. Визначте значення екскурсії для ознайомлення дітей з виробництвом і працею дорослих.

2. Назвіть типи уроків трудового навчання в початкових класах.

ІІІ варіант

І рівень

1.До методів формування пізнавальних інтересів на уроці належить:

А) бесіда;

Б) дослідницький метод;

В)макет.

2. Функції методики трудового навчання - …

3. Розповідь – це…

ІІ рівень

1. Дайте поняття про методи та прийоми навчання.

2. Розкрийте моральне і естетичне виховання учнів початкових класів у процесі трудової діяльності.

3. Назвіть основні вимоги до уроку трудового навчання в початкових класах.

ІІІ рівень

1. Охарактеризуйте зміст й організацію позаурочної роботи з трудового навчання.

2. Охарактеризуйте структуру уроку трудового навчання.